

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Václav Havlíček

**Ústavněprávní otázky vlastnictví zbraní
se zaměřením na Českou republiku**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jan Kudrna, Ph.D.

Katedra: Katedra ústavního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 22.03.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 225.842 znaků včetně mezer.

.....
Václav Havlíček

V Praze dne 22. března 2023

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Janu Kudrnovi, Ph.D. za jeho věcné připomínky, cenné rady, čas a ochotu, kterou mi věnoval.

Dále děkuji své rodině, své partnerce a přátelům, kteří mě při studiu podporovali.

Nakonec musím jmenovitě poděkovat Mgr. Davidu Labusovi, Ph.D. za jeho pomoc při odhalování japonských dějin.

Obsah

Úvod.....	1
1. (Nejen) technická specifikace zbraní	3
1.1. Pojem zbraň	3
1.1.1. Pojetí zbraně v tuzemském právu.....	3
1.1.2. Pojetí zbraně v mezinárodním právu.....	4
1.1.3. Pojetí zbraně v evropském právu	5
1.2. Rozdělení zbraní	6
1.2.1. Konvenční vs. nekonvenční zbraně.....	7
1.2.2. Ruční vs. lehké vs. těžké zbraně	7
1.2.3. Střelné zbraně	8
1.2.4. Chladné zbraně	11
2. Historický právní exkurz v oblasti nakládání se zbraněmi v Českých zemích	13
2.1. Zřízení o ručnicích.....	13
2.2. Habsburská regulace a kontinuita první republiky	14
2.3. Období totality	17
2.4. Polistopadové směřování (90. a nultá léta).....	21
3. Regulace zbraní v České republice včera, dnes a zítra.....	23
3.1. Přijetí nového zákona o zbraních.....	23
3.2. Útoky v Paříži, „Eurosměrnice“ a „česká cesta“	24
3.2.1. Současná regulace nakládání se zbraněmi v České republice.....	26
3.3. Zakotvení zbraně na ústavní úrovni.....	31
3.4. Budoucí vývoj.....	35
4. USA vs. Japonsko – dva světy, dva pohledy.....	37
4.1. USA a druhý dodatek	37

4.1.1.	Druhý dodatek a jeho výklad	37
4.1.2.	Federální a státní regulace nakládání se zbraněmi v USA	41
4.1.3.	Viditelné x skryté nošení	44
4.1.4.	Držení palných zbraní v USA a jejich podíl na kriminalitě	45
4.2.	Japonská „bezbrannost“	51
4.2.1.	Historické pozadí k japonskému vztahu ke zbraním	51
4.2.2.	Současná regulace nakládání se zbraněmi v Japonsku	56
5.	Ochrana vlastnictví jako klíčový element demokratického právního státu	58
5.1.	Institut vlastnictví, jeho obsah a ochrana	58
5.2.	Limity vlastnického práva	60
5.2.1.	Historický vývoj limitace vlastnického práva v českém právním prostředí	62
5.3.	Držení a nošení zbraní v kontextu ústavněprávní koncepce vlastnictví	63
5.3.1.	Zásah do výkonu vlastnického práva ke zbraním v rámci běžných zákonů	66
6.	Státní monopol na legitimní užití násilí x osobní odpovědnost	70
6.1.	Svépomoc	70
6.2.	Nutná obrana a krajní nouze	72
6.2.1.	Užití zbraní ve výjimečných situacích	75
6.3.	Stanovené zálohy státu	76
7.	Právo na odpor	79
7.1.	Právo na odpor a střelné zbraně	82
	Závěr	85
	Seznam použitých zdrojů	87
	Seznam příloh	103
	Abstrakt	105
	Abstract	106

Úvod

Zbraně provázejí lidskou společnost již od jejích počátků, kdy sloužily (a stále slouží) jako nástroj obživy i ochrany a jejichž vývoj se přímo odvíjel od úrovně dané společnosti (vyspělejší společnost disponující lepšími zbraněmi si může snadněji podmanit jiné). Největší zbraňovou revolucí je bezesporu objev střelného prachu a jeho následné využití ve vývoji palných zbraní, jež nás doprovázejí do dnešních dnů.

Již v překvapivě dávné minulosti lze proto nalézt příklady, kdy se jednotlivé společnosti určitým způsobem snažily se zbraněmi vyrovnat. Pověštinou se jednalo o přístup restriktivní, zmínit lze kupříkladu zákaz nošení zbraní ve starověkém Římě, kde nikdo nesměl nosit zbraně uvnitř posvátného centra města Řím, vyjma tzv. pretoriánů (příslušníků císařské gardy)^{1 2} nebo snaha II. lateránského koncilu svolaného papežem Inocencem II. roku 1139 zakázat užívání kuší proti křesťanům³ (i když tento zákaz je významný spíše jako „první mezinárodní právní předpis“ snažící se o všeobecnou regulaci užívání určitých prostředků ve válečném konfliktu). Mimo Evropu je výrazný příklad Japonska, jež si první vlnou odzbrojování obyvatelstva prošlo již v 7. stol. n. l. (blíže o historii nakládání se zbraněmi v Japonsku viz podkapitola 4.2.). Existují však i případy, kdy se zbraně a nakládání s nimi naopak staly nedílnou součástí dané společnosti, která se rozhodla tento stav chránit. Nejznámějším zástupcem této skupiny jsou bezpochyby Spojené státy americké (blíže podkapitola 4.1.).

I z tohoto povrchního výčtu historických příkladů lze konstatovat, že zbraně a nakládání s nimi jsou tématem, který společností rezonuje neustále. Ústředním bodem debaty o tomto tématu je však bezpochyby otázka nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem, a to primárně nakládání s palnými zbraněmi (ke kategorizaci zbraní srov. podkapitola 1.2.). Účastníci této debaty se povětšinou dělí na dva nesmiřitelné tábory, a sice odpůrců nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem, kteří považují (nejen) palné zbraně za vražedný nástroj, jež nemá v rukou obyčejných lidí co pohledávat z důvodu svého potenciálu, a příznivců tohoto stavu, kteří je naopak vnímají jako projev svobody a možnosti chránit sebe i ostatní.

¹ HOLLERAN, Claire a Amanda CLARIDGE, ed. *A Companion to the City of Rome*. 101. Hoboken: John Wiley, 2018, s. 566. Blackwell Companions to the Ancient World Ser. ISBN 9781405198196.

² WASSON, Donald L. Sulla's March on Rome. In: *World History Encyclopedia* [online]. Godalming: World History Publishing, 2023, 16 January 2023 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/2146/sullas-march-on-rome/>.

³ Second Lateran Council – 1139 A.D.: Council Fathers - 1139 A.D. In: *PAPAL ENCYCLICALS ONLINE: Your guide to online Papal and other official documents of the Catholic Church* [online]. © 2000-2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.papalencyclicals.net/councils/ecum10.htm>.

Diskusi ohledně nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem v českém prostředí nedávno rozvířilo zakotvení zbraní do ústavního pořádku České republiky, které vyvolalo řadu otázek a nejasností, a to nejen v souvislosti s tímto zakotvením, ale vztahu ústavního práva k nakládáním se zbraněmi obecně. Bohužel tyto otázky a snaha o nalezení odpovědí k nim jsou často provázány řadou mýtů, polopravd i výslovných lží.

Úkolem této práce je proto poskytnout čtenáři relativně souhrnný náhled do problematiky nakládání se zbraněmi a vysvětlit jednotlivé ústavněprávní instituty, jež s nakládáním se zbraněmi nejužěji souvisí, a pokusit se tak vyvrátit některé mýty a nesrovnalosti s tím spojené.

Tato práce je systematicky rozdělena do sedmi kapitol a soustředí se především na úpravu palných zbraní jakožto ústředního objektu problematiky nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem.

Úkolem prvních tří kapitol je seznámit čtenáře s tematikou zbraní, historickým vývojem právního pojetí zbraní v českém prostředí a jejich současnou úpravou v právním řádu České republiky. Kapitola čtvrtá pro srovnání se zahraničím ukazuje úpravu nakládání se zbraněmi dvou zástupců cizích zemí, kdy oba nabízejí velmi odlišný přístup jak oproti sobě navzájem, tak oproti České republice. Kapitola pátá až sedmá se poté zabývá konkrétními ústavními aspekty související s nakládáním se zbraněmi.

Problematika nakládání se zbraněmi bude neustálým (a politicky vděčným) tématem, které nás pravděpodobně nikdy neopustí. Tato práce si proto neklade za cíl nabídnout nějaké komplexní řešení, ale spíše poskytnout potřebné informace a východiska, na jejichž základě si snad bude moci čtenář k tomuto tématu utvořit ucelený názor.

1. (Nejen) technická specifikace zbraní

K pochopení obsahu této práce je nezbytné provést vymezení některých termínů užívaných ve spojení se zbraněmi. V této kapitole proto bude uskutečněna charakteristika termínu „zbraň“ v rámci analýzy pojetí tohoto termínu napříč jednotlivými oblastmi práva a provedena základní kategorizace zbraní, která bude nadále v rámci této práce používána.

1.1. Pojem zbraň

Nejprve je nezbytné definovat, co se pod pojmem „zbraň“ vlastně ukrývá. Ottův slovník naučný vymezuje „zbraň“ jako „*každý předmět, kterým můžeme sebe brániti a jinou živou bytost usmrtiti, poraniti nebo jinak učiniti neškodnou*“⁴. Konkrétní předmět je tedy možno považovat za zbraň na základě posouzení účelu, k němuž je daný předmět prvotně určen. Zbraní tedy může být v podstatě cokoli, včetně předmětů, u kterých to nemusí být na první pohled patrné (lze zmínit některé obranné prostředky typu pepřových sprejů apod.).

K vymezení zbraně však musí být primárně proveden rozbor jednotlivých způsobů pojetí tohoto pojmu soudobým právem, jelikož právní vymezení tohoto pojmu je pro účely této práce nejzásadnější. Tento termín je v rámci jednotlivých odvětví práva tuzemského, ale rovněž tak v rámci práva mezinárodního či evropského, vnímán často odlišně, a proto je vhodné blíže představit alespoň některá základní pojetí.

V této podkapitole se budou vyskytovat termíny týkající se jednotlivých druhů zbraní, jejichž vymezení bude provedeno v následující podkapitole. Čtenáře je proto v případě terminologických nejasností nutno odkázat na podkapitolu 1.2.

1.1.1. Pojetí zbraně v tuzemském právu

V rámci tuzemského práva rozlišujeme v zásadě dvojí koncepci tohoto pojmu, a sice koncepci trestněprávní a správněprávní.

Trestní právo prostřednictvím zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „**Trestní zákoník**“) chápe zbraň jako „*cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším*“⁵, tedy zbraní může být v podstatě vše, přes předměty tradičně chápané jako zbraň (nůž, pistole) až po předměty poněkud netradiční (osobní automobil či různé kancelářské potřeby). Trestní zákoník s tímto pojmem pracuje primárně jako s kritériem pro uložení vyššího trestu v případě páchaní kvalifikované podstaty některých trestných činů (jako příklad lze uvést

⁴ Ottův slovník naučný: *ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1908. sv. 27, s. 491.

⁵ Srov. § 118 věta za středníkem zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

trestný čin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. c) Trestního zákoníku). V případě trestného činu nedovoleného ozbrojování dle § 279 však Trestní zákoník pracuje s pojmem střelná zbraň, jež je vymezen správním právem.⁶

Správní právo oproti právu trestnímu vymezuje pojem „zbraň“ mnohem úžeji. Základním pramenem je zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Zákon o zbraních**“), který za zbraň považuje „*střeln[ou] zbraň uveden[ou] v kategoriích zbraní. Druhy zbraní a střeliva jsou vymezeny v příloze č. 1 k tomuto zákonu*“⁷. Na toto vymezení navazují i další prameny v této oblasti správního práva, např. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Naproti tomu zákon č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Nadstavbový zákon č. 14/2021**“), zahrnuje pod pojem zbraň nejen střelné zbraně dle Zákona o zbraních, ale rovněž i munici (srov. níže), výbušniny⁸ a pyrotechnické prostředky⁹.

Vymezení zbraně správním právem je tedy výrazně užší oproti jeho trestněprávnímu protějšku. Snahou správního práva je regulovat výhradně jen některé druhy zbraní (zásadně střelné zbraně prostřednictvím Zákona o zbraních), kdy ostatní druhy zbraní, jako jsou chladné zbraně či obranné prostředky, plošné regulaci nepodléhají. V rámci evropského prostoru se jedná o poněkud unikátní přístup, jelikož v rámci evropského prostoru není rozhodně obvyklým.¹⁰

1.1.2. Pojetí zbraně v mezinárodním právu

Mezinárodní právo vymezuje pojem zbraň na několika rovinách, vždy v souvislosti s oblastí, jež má být na mezinárodní úrovni řešena. Dané oblasti jsou povětšinou upraveny prostřednictvím mezinárodních smluv, jednoho z primárních a nejběžnějších pramenů

⁶ Srov. VICHEREK, Roman. § 279 [Nedovolené ozbrojování]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 15 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzsffzwwexzsgaydsxszugbpxazrsg44q>.

⁷ § 2 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ § 3 písm. d) zákona č. 206/2015 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi a o změně některých zákonů (zákon o pyrotechnice), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Kupříkladu právní úprava ve Velké Británii zakazuje držení a nošení některých typů nožů a ostrých předmětů, srov. SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA. *Offensive Weapons Act 2019*. In: *UK Public General Acts*. London: Parliament of the United Kingdom, 2019, ročník 2019, c. 17. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/17/contents/enacted>.

mezinárodního práva, které jsou však závazné jen pro konkrétní smluvní strany.¹¹ Mezinárodní právo se obdobně jako tuzemské správní právo zaměřuje ponejvíce na určitou výšeč zbraní než na zbraně jako celek, a proto jsou vybrána taková pojetí termínu „zbraň“, jež se jeví v rámci tématu této práce nejvhodnějšími.

Nejblíže sledované problematice je výlučně Protokol proti nedovolené výrobě střelných zbraní, jejich součástí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi doplňující Úmluvu organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu¹² (dále jen „**Protokol OSN**“). Tento dokument, jak již název napovídá, se soustředí primárně na mezinárodní úpravu nelegálního nakládání se střelnými zbraněmi a jeho zaměření je tedy relativně úzké. Střelná zbraň dle čl. 3 písm. a) Protokolu OSN „*znamená jakoukoliv přenosnou hlavňovou zbraň, která vystřeluje, je zkonstruována nebo může být snadno upravena k vystřelování jednotné, hromadné nebo plynové střely (obecně projektilu) působením výbušniny, s výjimkou historických střelných zbraní a jejich replik*“. Toto vymezení je užitečné pro srovnání definice tohoto druhu zbraní v české právní úpravě (blíže bod 1.2.3).

Většina relevantních mezinárodních smluv a souvisejících dokumentů však vymezují výlučně konkrétní kategorie a druhy zbraní, jimž je věnována pozornost v bodě 1.2.2. Jednotná definice pojmu „zbraň“ jako takového v mezinárodním právu neexistuje, a jednotlivá vymezení tohoto pojmu se proto do českého právního řádu a pojetí zbraně příliš nepromítají.

1.1.3. Pojetí zbraně v evropském právu

Oproti mezinárodnímu právu má pojetí zbraně (a jejích druhů) dle evropského práva neoddiskutovatelný vliv na jeho pojetí v českém právním prostředí. K vymezení jednotlivých druhů zbraní dochází převážně prostřednictvím jednotlivých směrnic zabývajících se nakládáním s konkrétními typy zbraní a k nim vydaných prováděcích nařízení, jež se následně promítají do českého právního řádu. Opět zde nenalezneme přímou definici pojmu „zbraň“ v obecném smyslu, ale spíše definici konkrétních druhů, převážně pak druhů zbraní střelných.

V úvodu je nutno zmínit momentálně nejaktuálnější úpravu dotýkající se regulace nakládání se zbraněmi, tj. kodifikovanou směrnicí o kontrole nabývání a držení zbraní¹³ (dále

¹¹ ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné*. Vydání druhé. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 87. ISBN 978-80-7400-721-7.

¹² Sdělení č. 76/2013 Sb.m.s., o Protokolu proti nedovolené výrobě střelných zbraní, jejich součástí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní (kodifikované znění).

jen „**Kodifikovaná směrnice o zbraních**“). Dle přílohy I části I. se pro účely Kodifikované směrnice rozumí „zbraněmi“ „palné zbraně ve smyslu článku 1“ a „zbraně jiné než palné ve smyslu vnitrostátních právních předpisů“. Palná zbraň je následně vymezena ve zmíněném čl. I odst. 1 písm. a) Kodifikované směrnice jako „*jakákoli ruční zbraň s hlavní, která vystřeluje nebo je konstruována či může být přeměněna tak, aby vystřelovala hromadnou nebo jednotnou střelu nebo jiný projektil působením okamžitého uvolnění chemické energie, není-li z této definice vyloučena z některého z důvodů uvedených v části III přílohy I. Palné zbraně jsou zařazeny do kategorií podle části II přílohy I*“. Mimo palných zbraní kodifikovaná směrnice definuje i některé další druhy, např. zbraně poplašné a signalizační či salutní a akustické.

Kodifikovaná směrnice kodifikovala předchozí několikrát novelizovanou směrnici o kontrole nabývání a držení zbraní¹⁴ (dále jen „**Bývalá směrnice o zbraních**“). Ta vymezovala pojem zbraň velmi podobně¹⁵, rozdíl zde spočíval v tom, že Bývalá směrnice o zbraních pracovala s termínem „střelné zbraně“ namísto „palné zbraně“. Střelnými zbraněmi se dle přílohy I částky II. písm. A. Bývalé směrnice o zbraních rozuměl „*[j]akýkoli předmět, jenž spadá do některé z následujících kategorií, s výjimkou těch předmětů, které definici odpovídají, ale byly z ní vyloučeny z důvodů uvedených v bodě III*“. Následoval podrobný výčet jednotlivých druhů zbraní, z něhož je patrné, že pojem „střelné zbraně“ ve smyslu Bývalé směrnice o zbraních odpovídal definici „palných zbraní“ dle Kodifikované směrnice o zbraních.

Vliv evropského práva na vývoj české zbraňové legislativy je podrobněji rozebrán v podkapitole 3.2.

1.2. Rozdělení zbraní

Existuje několikero způsobů dělení zbraní, přičemž česká právní úprava pokrývá jen určitou výseč těchto instrumentů. Je proto potřeba si dopomoci definicemi obsaženými v mezinárodních dokumentech a odborné literatuře. V této podkapitole proto bude provedeno základní a co možná nejširší rozdělení zbraní, aniž by bylo zabočováno do přílišných technických podrobností nebo došlo k vymezování velmi specifických druhů zbraní (např. některé obranné prostředky nebo experimentální zbraně typu ultrazvukových), které sice svou charakteristikou nespádají pod níže uvedená rozlišení, nicméně pro potřeby této práce nejsou tolik významné. Toto rozdělení bude zaměřeno převážně na zbraně, s nimiž může mít možnost manipulace běžný člověk jakožto fyzická osoba.

¹⁴ Směrnice Rady ze dne 18. června 1991 o kontrole nabývání a držení zbraní (91/477/EHS).

¹⁵ Srov. příloha I část I. směrnice Rady ze dne 18. června 1991 o kontrole nabývání a držení zbraní (91/477/EHS).

1.2.1. Konvenční vs. nekonvenční zbraně

Prvním provedeným rozdělením lze zbraně rozdělit na zbraně konvenční a zbraně nekonvenční. Definice a vymezení těchto kategorií vychází výhradně z mezinárodního práva, jež tyto dvě kategorie zbraní rozlišuje v souvislosti s jejich použitím ve válečném konfliktu.

Asi nejadekvátnější definicí je vymezení konvenčních zbraní v rámci Terminologického slovníku Severoatlantické aliance¹⁶, kde je konvenční zbraň vymezena jako „[z]braň, která není chemická, biologická, radiologická ani jaderná“¹⁷.

Pro lepší představu lze dále uvést vymezení konvenčních zbraní ve Smlouvě o konvenčních ozbrojených silách v Evropě z roku 1990¹⁸ (dále jen „**Smlouva o konvenčních silách**“) a ve Smlouvě o obchodu se zbraněmi z roku 2013¹⁹ (dále jen „**Smlouva o obchodu se zbraněmi**“), jež se soustředí na právě regulaci obchodu s nelegálními konvenčními zbraněmi. Smlouva o konvenčních silách vymezuje konvenční zbraně (resp. konvenční výzbroj a techniku) jako „*bojové tanky, bojová obrněná vozidla, dělostřelectvo, bojové letouny a úderné vrtulníky podléhající početnímu omezení stanovenému v člancích IV, V a VI*“²⁰, zatímco Smlouva o obchodu se zbraněmi vymezuje konvenční zbraně jako „*bojové tanky, obrněná bojová vozidla, velkorážní dělostřelecké systémy, bojové letouny, bojové vrtulníky, válečné lodě, řízené střely a odpalovací zařízení a ruční a lehké zbraně*“²¹.

Nekonvenční zbraně lze tedy logicky vymezit jako zbraně chemické, biologické, radioaktivní a jaderné, charakterem odpovídající definici zbraně hromadného ničení, kterou lze definovat jako „[z]braň, která je schopna způsobit rozsáhlé ničení a ztráty na životech“²².

1.2.2. Ruční vs. lehké vs. těžké zbraně

Konvenční zbraně lze dále dělit na zbraně ruční, lehké a těžké. V této souvislosti je nezbytné zmínit Akční program Organizace spojených národů²³, v jehož rámci se jednotlivé státy dohodly na vzájemné pomoci a spolupráci k realizaci cílů Protokolu OSN. V návaznosti na Protokol OSN a výše zmíněný Akční program byl později roku 2005 přijat i Mezinárodní

¹⁶ AAP-06 (2021): *SLOVNÍK NATO S TERMÍNY A DEFINICEMI (ANGLICKY A FRANCOUZSKY)*. Praha: Úřad pro standardizaci NATO, 2022. Dostupné z: <https://oos.army.cz/sites/oos.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/aap-06-2021-cze.pdf>.

¹⁷ Tamtéž. s. 151.

¹⁸ Sdělení č. 94/2003 Sb.m.s., o přijetí Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

¹⁹ Sdělení č. 36/2015 Sb.m.s., o sjednání Smlouvy o obchodu se zbraněmi.

²⁰ Čl. II odst. 1 písm. (J) sdělení č. 94/2003 Sb.m.s., o přijetí Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

²¹ Čl. 2 odst. 1 sdělení č. 36/2015 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy o obchodu se zbraněmi.

²² AAP-06 (2021). s. 336.

²³ *Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects*. New York: UNITED NATIONS, [2001]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/salw/programme-of-action/>.

nástroj sledování²⁴ (dále jen „**Mezinárodní nástroj pro sledování**“), sloužící převážně k výměně informací k vysledování původu nelegálně obchodovaných zbraní a k zajištění jejich řádného označování a evidence. Tento dokument obsahuje mj. i vymezení pojmů ruční a lehká zbraň.

Ruční zbraně jsou v tomto dokumentu vymezeny jako „*weapons designed for individual use. They include, inter alia, revolvers and self-loading pistols, rifles and carbines, sub-machine guns, assault rifles and light machine guns*“²⁵, což lze přeložit jako „zbraně určené pro individuální použití, mezi něž patří mimo jiné revolvery a samonabíjecí pistole, pušky a karabiny, samopaly, útočné pušky a lehké kulometry“. Jedná se tedy o zbraně, s nimiž může manipulovat pouze jedinec, mimo výše vyjmenované bychom sem mohli zařadit i kuše, nože apod. V globálním měřítku jde o nejširší paletu zbraní, s nimiž mohou fyzické osoby z řad veřejnosti nakládat.

Lehkými zbraněmi jsou naopak míněny „*weapons designed for use by two or three persons serving as a crew, although some may be carried and used by a single person. They include, inter alia, heavy machine guns, hand-held under-barrel and mounted grenade launchers, portable anti-aircraft guns, portable anti-tank guns, recoilless rifles, portable launchers of anti-tank missile and rocket systems, portable launchers of anti-aircraft missile systems, and mortars of a calibre of less than 100 millimetres*“²⁶, tedy „zbraně určené pro použití dvěma nebo třemi osobami sloužícími jako posádka, ačkoli některé z nich může nést a používat jedna osoba, mezi něž patří mimo jiné těžké kulometry, ruční podvěsné a závěsné granátometry, přenosná protiletadlová děla, přenosná protitanková děla, bezzákluzové pušky, přenosná odpalovací zařízení protitankových raketových systémů, přenosná odpalovací zařízení protiletadlových raketových systémů a minometry ráže menší než 100 mm“.

Těžké zbraně, které v žádném dokumentu nejsou přímo vymezeny, lze tedy charakterizovat jako zbraně, jež nejsou zbraněmi ručními ani lehkými. Jedná se především o vojenskou techniku typu bojových tanků, houfnic či válečných lodí.

1.2.3. Střelné zbraně

Střelné zbraně jsou již reflektovány tuzemským Zákonem o zbraních, který reguluje nakládání s nimi. Střelnou zbraní je chápána „*zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého*

²⁴ *International Instrument to Enable States to Identify and Trace, in a Timely and Reliable Manner, Illicit Small Arms and Light Weapons*. New York: UNITED NATIONS, [2005]. Dostupné z: https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2020/02/ITI_English.pdf.

²⁵ Tamtéž. s. 2.

²⁶ Tamtéž.

*uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost*²⁷. Jde tedy o zbraně navržené způsobem, aby prostřednictvím okamžitého uvolnění energie vrhly (vystřelily) konkrétní projektil na určitou vzdálenost (lze sem tedy zařadit i takové nástroje jako katapult nebo tzv. taser, což je elektrický paralyzér vystřelující elektrody). Jedná se o jakousi shrnující kategorii některých ručních a lehkých zbraní, kterou je možné dále vnitřně dělit na základě jednotlivých technických vlastností střelných zbraní. Základním rozdělení spočívá na rozlišení způsobu, jehož prostřednictvím dojde k výstřelu. Rozlišujeme tedy:

- a) **palné zbraně** = „*střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie*“.²⁸ Jedná se o zbraně konstruované tak, aby k výstřelu došlo na základě chemické reakce vyvolané vznícením zápalné směsi obsažené v náboji, kdy vniklým přetlakem dojde k vymrštění projektilu – střely (srov. níže);
- b) **mechanické zbraně** = „*střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění nahromaděné mechanické energie*“.²⁹ K výstřelu zde nedochází chemickou reakcí jako u palných zbraní, ale bezprostředním uvolněním nahromaděné mechanické energie. Typickými zástupci jsou luky a kuše;
- c) **plynové zbraně** = „*střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie stlačeného vzduchu nebo jiného plynu*“.³⁰ Výstřel projektilu je v tomto případě vyvolán bezprostředním uvolněním stlačeného plynu. Příkladem mohou být v našich končinách populární vzduchovky.

Dále je vhodné provést další dělení palných zbraní k vymezení termínů, se kterými Zákon o zbraních pracuje. Toto rozdělení je provedeno na základě jednotlivých dílčích charakteristik palných zbraní.

Těmito charakteristikami jsou délka palné zbraně, na jejímž základě Zákon o zbraních rozlišuje zbraně krátké (zbraně, jejichž celková délka nepřesahuje 600 mm a délka hlavně nepřesahuje 300 mm³¹) a zbraně dlouhé (tedy zbraně, jež nejsou zbraněmi krátkými³²), nebo způsob, jakým je zbraň nabíjena.

²⁷ Příloha č. 1 část první bod 1. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Příloha č. 1 část první bod 2. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Příloha č. 1 část první bod 4. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Příloha č. 1 část první bod 3. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Příloha č. 1 část první bod 10. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³² Příloha č. 1 část první bod 11. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o zbraních rozlišuje palné zbraně, které jsou nabíjeny jednotlivě (tedy nedisponují zásobníkem či podávacím ústrojím), a sice zbraně jednoranové (do kterých je potřeba ručně vložit nový náboj pro opětovné nabití³³) a zbraně víceranové (zbraň se 2 nebo více hlavněmi, u které je rovněž potřeba ručně vložit nové náboje pro opětovné nabití³⁴ – typickým představitelem je např. tzv. broková dvojka), a palné zbraně, jež jednotlivě nabíjeny nejsou (tj. disponují zásobníkem nebo podávacím ústrojím).

Těmito zbraněmi jsou zbraně opakovací (k jejichž opětovnému nabití dochází prostřednictvím ručního ovládní závěrového mechanismu³⁵ – jedná se o většinu standardních armádních pušek užívaných na bojištích I. a II. světové války), zbraně samonabíjecí (jejichž opětovné nabití zajišťuje závěrový mechanismus sám v důsledku předchozího výstřelu a tato zbraň neumožňuje více než jeden výstřel na jedno stisknutí spouště³⁶ – např. pistole) a zbraně samočinné (jejichž opětovné nabití funguje stejně jako v případě zbraní samonabíjecích, avšak na rozdíl od nich umožňují více výstřelů na jedno stisknutí spouště³⁷ – jde tedy o plně funkční samopaly či útočné pušky).

V souvislosti se střelnými zbraněmi je nutné vymezit pojem „střelivo“. Střelivem zbraňový zákon rozumí „*souhrnné označení nábojů, nábojek a střel do střelných zbraní, nejedná-li se o munici*“³⁸. Jedná se tedy o projektil (nebo o soustavu obsahující projektil), který je střelnou zbraní vystřelen. Namísto střeliva bývá často používán chybný pojem „munice“. Municí se však správně rozumí „*úplně i neúplně zkompletovaný výrobek obsahující výbušninu nebo nukleární, biologický nebo chemický materiál, speciálně konstruovaný pro použití ozbrojenými silami a bezpečnostními sbory*“³⁹. Jde tedy o předmět obsahující výbušnou směs, jehož účelem není užití (vystřelení) střelnou zbraní. Jejimi zástupci jsou kupříkladu dělostřelecké náboje nebo ruční granáty.

Střelivo do palných zbraní lze dělit dle toho, zdali jeho jednotlivé komponenty utváří jeden celek či nikoliv. Rozlišujeme tedy střelivo dělené, jež se do palné zbraně vkládá

³³ Příloha č. 1 část první bod 15. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Příloha č. 1 část první bod 16. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Příloha č. 1 část první bod 14. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Příloha č. 1 část první bod 13. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ Příloha č. 1 část první bod 12. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ Příloha č. 1 část druhá bod 1. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ § 70a odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

po jednotlivých komponentech⁴⁰ (tento typ se užívá nejvíce u historických zbraní), a střelivo jednotné. Představitelem jednotného střeliva je náboj, kterým se rozumí „*celek určený ke vkládání (nabíjení) do palné zbraně, signální zbraně nebo zvláštní zbraně, skládá se z nábojnice, zápalky nebo zápalkové složky, výmetné náplně a střely*“⁴¹. Střelou je myšlen „*předmět vystřelený ze střelné zbraně, určený k zasažení cíle nebo vyvolání jiného efektu*“⁴². Střela u náboje bývá lidově označována jako kulka, přestože jde o chybné pojmenování.

Zákon o zbraních při zařazení do příslušné kategorie palných zbraní (srov. bod 3.2.1.) dále rozlišuje, zdali pro nabíjení jednotným střelivem je užíváno střelivo se středovým nebo okrajovým zápallem. Středovým zápallem je druh zápalky, jež je usazena ve středu dna nábojnice obsahující třaskavou složku a je určena k zažehnutí výmetné směsi a tím dosažení očekávané chemicko-fyzikální reakce k vymrštění střely.⁴³ Naopak v případě okrajového zápalu jde o zápalkovou složku, jež je rozložena po celém spodním okraji nábojnice.⁴⁴

1.2.4. Chladné zbraně

Kategorie chladných zbraní není na mezinárodní ani na tuzemské úrovni přímo vymezena. Historicky zde sice existovala určitá regulace, ta se však vztahovala ke konkrétním typům těchto zbraní (srov. kapitola 2.), přičemž samotný termín „chladná zbraň“ nikdy definován nebyl. K její charakteristice je tedy nutné obrátit se na odbornou literaturu.

Chladné zbraně lze vymezit jako „*zbraně, jež zamýšlený (ničivý) efekt způsobují kinetickou energií a jejichž působení je většinou založeno na principu jednoduchých mechanických strojů (tzn. například na principu páky, klínu apod.). Tyto zbraně (kromě vrhacích zbraní) se při použití typicky drží za jednu svou část přímo v ruce, na „cíl“ působí některou svou jinou částí a zvyšují účinek manuální síly toho, kdo je používá.*“⁴⁵

Chladné zbraně jsou obdobně jako zbraně střelné opět kategorií zahrnující některé druhy ručních zbraní. Nicméně vzhledem k výše uvedenému vymezení jde o kategorii velmi širokou, jejíž přesné rozdělení je oproti střelným zbraním mnohem obtížnější. Dělení je primárně možné dle technických charakteristik konkrétních chladných zbraní, a to na základě způsobu, jehož prostřednictvím fungují. Lze je tedy dělit na:

⁴⁰ BARTOŠEK, Jan a Milena BAČKOVSKÁ. *Zbraně a střelivo*. Praha: C.H. Beck, 2021, s. 22. ISBN 978-80-7400-843-6.

⁴¹ Příloha č. 1 část druhá bod 11. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Příloha č. 1 část druhá bod 4. zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 23.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 10.

- a) **bodné zbraně** = zbraně vybavené výlučně zaostřeným hrotem konstruované k co nejefektivnějšímu průniku materiálem provedeného bodnutí.⁴⁶ Typicky se jedná o bajonet (bodáky) či dýky;
- b) **sečné zbraně** = zbraně vybavené výhradně broušeným ostřím k dosažení většího rozsahu rány provedeného seknutím.⁴⁷ Zástupcem tohoto druhu je kupříkladu mačeta;
- c) **bodno-sečné zbraně** = zbraně konstruované k bodnutí i seknutí zároveň.⁴⁸ Do této kategorie spadají např. nože nebo meče (převážně evropského typu);
- d) **úderné zbraně** = zbraně fungující na pákovém principu, jehož prostřednictvím dochází ke znásobení síly úderu.⁴⁹ Představiteli úderných zbraní jsou palcát, obušek nebo kyj;
- e) **vrhací zbraně** = zbraně uzpůsobené k manuálnímu vržení na cíl na určitou vzdálenost.⁵⁰ Jedná se svým způsobem i o jistou „nadkategorii“, jelikož vrhací zbraň je zpravidla současně i jednou z výše uvedených typů chladných zbraní. Mezi charakteristické zástupce této kategorie lze zařadit vrhací nože, shurikeny (vrhací hvězdice) či bumerang.

Toto vymezení je však spíše technického charakteru, které není legislativně podloženo. Chladné zbraně nejsou oproti střelným zbraním z pohledu správního práva příliš plošně regulovány, i vzhledem k faktu, že je obtížné, až skoro nemožné, jejich přesné legální vymezení.⁵¹ Regulace palných zbraní se tak primárně soustředí na konkrétní nakládání s nimi v určitých místech, jako např. zákaz jejich nošení do budov soudů apod.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž. s. 10-11.

⁵¹ Pro ilustraci obtížnosti vymezení chladných zbraní za účelem plošné regulace lze opět nahlédnout do zmíněného Offensive Weapons Act 2019.

2. Historický právní exkurz v oblasti nakládání se zbraněmi v Českých zemích

Právní úprava v oblasti nakládání se zbraněmi (resp. zbraněmi palnými) existuje v Českých zemích již od 16. století, a jedná se o jeden z nejdelsích kontinuálních vývojů v naší historii. Každá jednotlivá historická éra naší země přispěla něčím, co pomohlo formovat současnou právní regulaci v této oblasti, ať už se např. jedná o rozlišení mezi „držením“ (v dnešním pojetí „nabýt a držet“) a „nošením“ zbraně, o zbraňovou kategorizaci či pouhou historickou zkušeností (např. přístup nedemokratických režimů k této problematice).

Alespoň zevrubná znalost vývoje práva v oblasti nakládání se zbraněmi je proto pro pochopení současné koncepce právní úpravy nezbytná.

2.1. Zřízení o ručnicích

V Českých zemích byly již ve středověku poměrně hojně rozšířeny palné zbraně, připomeňme si jen jejich úlohu během husitských válek. I z tohoto důvodu rostla u vyšších vrstev společnosti obava, jaké následky by mohlo přinést neregulované užívání těchto zbraní poddanými⁵², zvláště v případě otevřené revolty.

V Českých zemích proto došlo vytvoření jedné z prvních regulací nakládání s palnými zbraněmi civilním obyvatelstvem svého druhu. Řeč je o v pořadí druhém doplňku Zemského zřízení Vladislavského z roku 1500 (dále jen „**Zemské zřízení Vladislavské**“), o Zřízení o ručnicích z roku 1524, taktéž známém pod termínem „Smlouva o ručnicích“ (dále jen „**Zřízení o ručnicích**“). V této podkapitole bude dále namísto palných zbraní užíváno termínu „ručnice“.

Jakýsi náznak snahy o úpravu této problematiky lze nalézt již v prvním doplňku Zemského zřízení Vladislavského, ve Svatováclavské smlouvě z roku 1517 (dále jen „**Svatováclavská smlouva**“), dle které bylo nošení ručnic na veřejnosti pro všechny zakázáno (tedy bez ohledu na příslušnost ke společenské vrstvě), s výjimkou v případě války.⁵³ Již v tomto dokumentu bylo fakticky rozlišováno mezi „držením“ a „nošením“ ručnic, které přechalo až do dnešních dnů. Nicméně teprve Zřízení o ručnicích nabídlo komplexnější a podrobnější úpravu nakládání s ručnicemi.

⁵² MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. s. 103. ISBN 80-7201-433-1.

⁵³ Svatováclavská smlouva. In: KREUZ, Petr, Ivan MARTINOVSKÝ, Jana VOJTÍŠKOVÁ a Vladimír CINKE. *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny: (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. Praha: Scriptorium, 2007. s. 278. ISBN 978-80-86197-91-3.

Záměrem tohoto dokumentu nebylo úplné omezení či dokonce zákaz nakládání s ručnicemi (přestože se vůči nim striktně vymezuje⁵⁴), ale převážně regulace nošení těchto zbraní na veřejnosti. Regulace však byla převážně zaměřena vůči poddaným, kterým nebylo přiznáno ani právo tyto zbraně držet.

Předně si lze opět povšimnout, že je zde opětovně rozlišováno mezi „držením“ a „nošením“ ručnice, přičemž se jedná veskrze o obdobné pojetí, jak jej vnímá současná právní úprava.⁵⁵ Nošení ručnice bylo opět všeobecně zakázáno⁵⁶, výjimkou bylo jejich užití při pronásledování zločinců. Pokud tomu tak bylo, musel se dotýčný (vyslán svým pánem či městem) prokázat prostřednictvím průvodního listu dokládajícího tento účel.⁵⁷ Držení ručnic pak bylo umožněno výhradně šlechtě a měšťanstvu a bylo chápáno ve smyslu mít ručnici ve svém obydlí⁵⁸, kdy se jich smělo použít pouze k vlastní obraně či ve výše uvedeném případě pronásledování zločinců.

Je zjevné, že Zřízení o ručnicích oproti Svatováclavské smlouvě zvýhodňovalo šlechtu a měšťanstvo oproti ostatním skupinám obyvatel (včetně duchovních), zvláště v oblasti jednotlivých práv. Rozdíl se projevuje i ve způsobech trestání za porušení zákazu nošení ručnic. Zatímco u šlechty a měšťanstva byla preferována peněžitá pokuta⁵⁹, v případě poddaných bylo toto jednání trestáno primárně uvězněním⁶⁰. I z toho se zdá patrné, co bylo prvotním účelem této úpravy. Nicméně v případě, že kdokoli s pomocí ručnice jiného usmrtil nebo po jiném vystřelil s úmyslem jej usmrtit, tato osoba propadla hrdlem bez ohledu na svůj původ.⁶¹

2.2. Habsburská regulace a kontinuita první republiky

Po porážce českých stavů se hlavní snahou císaře Ferdinanda II. Štýrského stalo upevnění své vlády a zajištění postavení a moci svého rodu. Vyvrcholením těchto snah bylo přijetí Obnoveného zřízení zemského, vydaného v Čechách roku 1627 (na Moravě až o rok později)⁶², které nahradilo Zemské zřízení Vladislavské a zavedlo změny téměř do všech

⁵⁴ SEVERIN Z KAPÍ HORY, Pavel. Zřízení o ručnicích. In: *Vokabulář webový: webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., oddělení vývoje jazyka., © 2006–2020, 1524, s. 1r [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edice/d47e439c-fdb0-4653-9ce2-3a0ae8c584dc/plny-text/s-apatem/folio/1r#>.

⁵⁵ Lze poukázat na rozlišení „držení“ a „nošení“ zbraně definované v § 2 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ SEVERIN Z KAPÍ HORY, Pavel. Cit. d. s. 1v.

⁵⁷ Tamtéž. s. 4v.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž. s. 1v.

⁶⁰ Tamtéž. s. 3r.

⁶¹ Tamtéž. s. 4r.

⁶² MALÝ, Karel. Cit. d. s. 156.

právních oblastí. Jeho doplňky byla výše zmíněná Svatováclavská smlouva a Smlouva o hory a kovy z roku 1534 (jež byla původně třetím doplňkem Zemského zřízení Vladislavského), Zřízení o ručnicích však nikoliv⁶³. Právní úprava nakládání se zbraněmi se tak přesunula na lokální úroveň, což přirozeně vedlo k výrazné nesystematičnosti.⁶⁴

Za skutečně první systematickou právní regulaci moderního rázu lze považovat až císařský zbrojní patent z roku 1852⁶⁵ (dále jen „**Zbrojní patent**“), který již problematiku nakládání se zbraněmi pojal poměrně komplexně, avšak oproti Zřízení o ručnicích reguloval i nakládání s některými druhy chladných zbraní.

Zbrojní patent rozlišoval mezi dvěma kategoriemi zbraní, tj. mezi zbraněmi zapovězenými, definovanými v § 2, k jejichž držení (a případně k jejich výrobě či obchodování s nimi) bylo zapotřebí zvláštního povolení, a „ostatními“ zbraněmi (tedy těmi, jež nespádaly pod kategorii zapovězených zbraní), k jejichž držení žádného zvláštního povolení zapotřebí nebylo. Držení „ostatních“ zbraní bylo omezeno pouze jejich množstvím, kdy se dle § 12 Zbrojního patentu nesmělo jednat o „*množství nepřiměřené, které by budilo důvodné podezření nějakého zneužívání*“.

Mezi zbraně zapovězené dle § 2 Zbrojního patentu patřily „*[d]ýky, stylety a nože na způsob styletu dutě broušené, kordy o trojím ostří, trombony, terceroły pod sedm vídeňských palců zvicí, pojímajíc v míru tuto i pažbu a hlaveň, větrovky všelikého druhu, granáty ruční a skleněné, petardy a rakety zapalovací, konečně všeliká zbraň ukrytá jakéhokoliv druhu, příhodna k zákeřným útokům, např. pušky v holi, hole s kordem ap.*“. Dále se jednalo o jakékoli nástroje uzpůsobené jako zbraň, pokud v této podobě nesloužily k provozu živnosti či v domácnosti (nelze si nepovšimnout podobnosti mezi tímto vymezením a vymezením zbraně dle současného Trestního zákoníku, srov. bod 1.1.1.).

Vzhledem k obecnosti vymezení těchto kategorií (nehledě na neurčitost dalších kritérií) společně s faktem, že samotnou definici zbraně zbrojní patent neobsahoval, se uplatňování tohoto předpisu neobešlo bez výkladu ze strany soudů a správních úřadů, kterým bylo nutné specifikovat, které předměty spadaly do kategorie zapovězených zbraní a které nikoliv, a upřesnění některých kritérií.⁶⁶

K vydání zvláštního povolení k držení zapovězené zbraně bylo zapotřebí podat příslušnému politickému (tj. správnímu) zemskému úřadu žádost o vydání tohoto povolení, kde

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Srov. BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 45.

⁶⁵ Císařský patent č. 223/1852 ř.z., týkající se ustanovení o výrobě zbraní a munice, o obchodu s nimi a jejich držení, jakož i o nošení zbraně (zbrojní patent).

⁶⁶ TERYNGEL, Jiří a Přemysl LIŠKA. *Zbraně, střelivo a právo*. Praha: Orac, 2000. s. 16. ISBN 80-86199-21-5.

bylo mj. nezbytné zdůvodnit potřebu takovouto zbraň mít. V případě, že dotyčný plánoval tuto zbraň zakoupit, bylo zapotřebí požádat i o samostatné zvláštní povolení ke koupi této zbraně.⁶⁷

Jak bylo výše uvedeno, Zbrojní patent opět rozlišoval mezi „držením“ a „nošením“ zbraně, přičemž dle prvního odstavce § 14 „[p]rávo nebo povolení, zbraň míti, neobsahuje v sobě práva a povolení zbraň nositi“. Nošení zbraní bylo tedy podmíněno samostatným povolením, které bylo nezbytné k nošení obou kategorií zbraní bez rozdílu, vyjma určitých výjimek (pokud zbraň byla nezbytná k výkonu služby, zbraň byla nedílnou součástí kroje či uniformy apod.). Toto povolení bylo zbrojním patentem označeno jako zbrojní pas, který platil pouze pro konkrétní zbraň, osobu, účel a čas, a byl opět vydáván na žádost, přičemž oprávněná osoba bylo povinna se tímto pasem v případě výzvy prokázat úředním osobám.⁶⁸

Zbrojní patent pak převážně v Částce I. upravoval oblast živnostenského podnikání v oblasti výroby a prodeje zbraní, které bylo podmíněno patřičným oprávněním, později nahrazeném příslušným živnostenským oprávněním⁶⁹ (zde můžeme vidět předlohu pro současnou regulaci podnikání v oblasti zbraní a střeliva). Zvláštní úpravu měla výroba a prodej zapovězených zbraní, k čemuž bylo opět zapotřebí zvláštního oprávnění dle § 11 Zbrojního patentu, s jejich prodejem pak byla spojena povinnost tyto zbraně prodávat pouze proti výše popsanému povolení ke koupi zapovězené zbraně a kupujícího bylo nezbytné řádně zaevidovat do záznamní knihy.

V Částce IV. Zbrojního patentu pak byly obsaženy trestní ustanovení, některé částečně odkazující na trestné činy s vazbou na obecné ohrožení či nedovolené ozbrojování obsažené v trestním zákoníku z roku 1852⁷⁰, a další obsahující vlastní skutkové podstaty trestných činů. Mezi těmito ustanoveními je záhodno upozornit na ustanovení § 36, který zakotvil koncepci beztrestnosti nošení zbraně bez povolení, pokud byla prokázána potřeba odvrácení hrozícího nebezpečí. Na tuto koncepci bylo následně navazováno i v pozdějších předpisech⁷¹ a je uznávána a užívána i v současnosti⁷².

Zbrojní patent byl ponechán účinným i po vzniku samostatného Československého státu roku 1918, v důsledku prozatímního ponechání všech dosavadních zákonů a nařízení v platnosti⁷³, a zůstal účinným až do 50. let minulého století. V Československu sice vznikl

⁶⁷ Srov. § 9 císařského patentu č. 223/1852 ř.z., týkající se ustanovení o výrobě zbraní a munice, o obchodu s nimi a jich držení, jakož i o nošení zbraně (zbrojní patent).

⁶⁸ Srov. § 17, 19 a 24 císařského patentu č. 223/1852 ř.z., týkající se ustanovení o výrobě zbraní a munice, o obchodu s nimi a jich držení, jakož i o nošení zbraně (zbrojní patent).

⁶⁹ § 15 císařského patentu č. 227/1859 ř.z., jímž se vydává řád živnostenský.

⁷⁰ Zákon č. 117/1852 ř.z., Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích.

⁷¹ Například § 34 neúčinného zákona č. 81/1938 Sb., o zbraních a střelivu.

⁷² K tomu např. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. Tpjn 303/2008.

⁷³ Čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

nový zákon č. 81/1938 Sb., o zbraních a střelivu, který měl Zbrojní patent nahradit, nicméně přestože vstoupil v platnost, nikdy nenabyl účinnosti⁷⁴.

Tento zákon v mnohém na Zbrojní patent navazoval, avšak došlo zde k vyjasnění některých terminologických nesrovnalostí (např. obsahoval přesné definice konkrétních kategorií zbraní). Vzhledem ke své struktuře a pojetí dané problematiky je velmi pravděpodobné, že se stal inspirací při tvorbě prvního polistopadového zákona v této oblasti, zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).⁷⁵

Zbrojní patent byl tedy spíše doplňován samostatnými zákony, aby odpovídal dobovým standardům. Lze zmínit např. zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, jež obsahoval některé skutkové podstaty trestných činů souvisejícími se zbraněmi (např. trestný čin nedovoleného ozbrojování v souvislosti s ozbrojenými skupinami obsažený v § 13 tohoto zákona).

Vzhledem ke stupňující se situaci v pohraničí ve 30. letech minulého století došlo i na plošná omezení držení a nošení zbraní, a to na základě zmocňovacího ustanovení § 42 Zbrojního patentu, jež umožňovalo na omezenou dobu omezit nebo pozastavit povolení k držení či nošení zbraní v určité lokalitě nebo určitým osobám, bylo-li to žádoucí pro veřejnou bezpečnost.^{76 77} Na základě těchto nařízení bylo držení a nošení zbraní v konkrétních oblastech zakázáno a jejich držitelé byli povinni je odevzdat příslušným úřadům.

2.3. Období totality

S příchodem německých vojsk a nástupem nacistické totality došlo logicky i k razantní změně přístupu k problematice nakládání se zbraněmi. Výnosem Vůdce a říšského kancléře o Protektorátu Čechy a Morava ze dne 16. března 1939⁷⁸ (dále jen „Výnos“) byl zřízen Protektorát Čechy a Morava a zároveň jím bylo upraveno jeho základní fungování (zřízení funkce Říšského protektora, fungování státní správy apod.). Dle čl. XII tohoto Výnosu byly ponechány v platnosti všechny dosavadní právní předpisy, pokud neodporovaly „*smyslu*

⁷⁴ Den nabytí účinnosti mělo být stanoveno vládním nařízením, které však nikdy nebylo vydáno. Srov. BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 46.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Např. nařízení č. 174/1938 Sb., o zákazu a zastavení oprávnění držeti nebo nositi zbraně a střelivo a zákazu držeti výbušiny.

⁷⁷ Obdobné zmocňovací ustanovení, byť mnohem obecnější, obsahoval i tehdejší zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu. Konkrétně se jednalo o § 37, na jehož základě taktéž docházelo k plošným zákazům držení a nošení zbraní, např. nariadenie č. 176/1938 Sb., o zákaze a zastavení oprávnenia držať alebo nosiť zbrane a streľivo a zákaze držať výbušniny.

⁷⁸ Výnos Vůdce a říšského kancléře č. RP06/39, o Protektorátu Čechy a Morava.

převzetí ochrany Německou říší“. Formálně byl tedy stále platným a účinným předpisem upravující nakládání se zbraněmi Zbrojní patent.

Dle čl. XI odst. 1 Výnosu však mohla Německá říše vydávat vlastní „*právní předpisy s platností pro Protektorát, pokud toho vyžaduje společný zájem*“. Vzhledem k tomu, že dle prováděcího předpisu⁷⁹ byl Říšský protektor jediným zástupcem říše na území Protektorátu, disponoval tak mj. i rozsáhlou „zákonodárnou“ pravomocí.

V rámci této kompetence vydal první Říšský protektor Konstantin von Neurath dvě nařízení, jež se staly základní právní úpravou v oblasti nakládání se zbraněmi po celé období Protektorátu Čechy a Morava. Jednalo se o nařízení z 1. srpna 1939⁸⁰, kterým bylo nařízeno faktické odevzdání všech zbraní spolu s povoleními k jejich nakládání místně příslušnému Oberlandratu (úřadu německé okupační správy). Výjimka dle § 3 tohoto nařízení se vztahovala převážně na zbraně v držení říšských nebo protektorátních ozbrojených složek, ale např. i na zbraně lovecké (omezeno množstvím max. 5 kusů a příslušnými oprávněními) či vzduchovky. V souladu s § 5 pozbyla veškerá dosavadní povolení s uplynutím roku 1939 platnosti a musela být znovuobnovena se souhlasem příslušného Oberlandratu⁸¹.

Primárním trestem za porušení tohoto nařízení bylo dle § 7 uvěznění, některé závažné případy (nedovolené udržování skladiště zbraní, za které bylo považováno množství nad 5 kusů) byly trestány i smrtí. To se však změnilo novelizujícím nařízením ze 6. května 1940⁸², kdy se primárním trestem za nedovolené držení zbraní stal trest smrti, v lehčích případech mohl být pachatel uvězněn.

Po porážce nacistického Německa a jeho spojenců došlo k obnově Československého státu i jeho „právního pořádku“⁸³. Opět tedy došlo k návratu ke Zbrojnímu patentu, avšak pouze na chvíli. Krátce po únorovém převratu roku 1948, kdy se k moci dostala Komunistická strana Československa, byl Národním shromážděním přijat roku 1949 zákon č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu (dále jen „**Zbraňový zákon 1949**“), který s účinností od 1. února 1950 zrušil Zbrojní patent, a i svou koncepcí přerušil dosavadní kontinuální vývoj v oblasti nakládání se zbraněmi na českém území.

⁷⁹ Nařízení č. RP09/39, k výnosu Vůdce a říšského kancléře o Protektorátu Čechy a Morava.

⁸⁰ Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě č. RP20/39, o držení zbraní v území Protektorátu Čechy a Morava.

⁸¹ § 4 nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě č. RP20/39, o držení zbraní v území Protektorátu Čechy a Morava.

⁸² Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě č. RP14/40, kterým se mění nařízení ze dne 1. srpna 1939 o držení zbraní na území Protektorátu Čechy a Morava.

⁸³ Ústavní dekret prezidenta republiky č. 11/1944 Sb., o obnově právního pořádku.

První zásadní změnou bylo, že nyní i k pouhému držení střelné zbraně bylo zapotřebí zvláštního povolení – zbrojního listu.⁸⁴ Ten byl vydáván okresním národním výborem, který jej mohl vydat „*jen, není-li obavy ze zneužití*“⁸⁵. Obdobně tomu bylo i případě získání povolení k nošení zbraně, u kterého bylo zachováno označení zbrojní pas.⁸⁶ K udělení příslušných povolení byl tedy poskytnut značný prostor pro správní uvážení dotyčného orgánu (zakotveném v § 15 Zbraňového zákona 1949), zvláště vzhledem ke skutečnosti, že Zbraňový zákon 1949 nijak nespécifikoval výše uvedené kritérium „obavy ze zneužití“⁸⁷.

Konkrétní kritéria se tak dostala opět do podzákoné roviny, často však i do roviny mimoprávní. Jak uvádí Bartošek „*[v] době vlády komunistického režimu pak byla oprávnění přístupu ke zbraním svévolně regulována jednak nepřímo prostřednictvím toho, kdo byl připuštěn ke členství v konkrétních společenských organizacích (například do mysliveckých sdružení, respektive Československého mysliveckého svazu), a jednak přímočaře na základě zejména vnitřních předpisů tehdejšího (později federálního) Ministerstva vnitra. Takovýmto předpisem nepravní povahy je zejména nařízení Ministerstva vnitra č. 34/1962 ze dne 27. 6. 1962, o střelných zbraních a střelivu, které stanovovalo mimo jiné tzv. nomenklatury, tedy seznamy uvádějící funkcionáře (dle dané zastávané funkce), jimž mohlo být vydáno určité oprávnění k nakládání se zbraní. Osobám nezahrnutým do nomenklatur by v praxi bylo (pokud by o ně žádaly) vydání příslušného povolení zamítnuto z důvodu pochyb o jejich spolehlivosti, případně z určitého zástupného důvodu.*“⁸⁸

Zbraňový zákon 1949 opět neobsahoval definici zbraně jako takové, vymezoval pouze zbraně nedovolené (kam spadaly i některé druhy chladných zbraní⁸⁹) a zbraně vojenské⁹⁰. Částečné zpřesnění přinesla prováděcí vyhláška Ministerstva vnitra č. 365/1953 Ú.l., která vymezila, co za zbraň považováno není (např. dětské hračky, nepozměněné nástroje denního života apod.)⁹¹, vymezení pojmu střelné zbraně však přinesla až další prováděcí vyhláška Ministerstva vnitra č. 124/1961 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

V Části šesté Zbraňového zákona 1949 byly obsaženy ustanovení trestní, přičemž obdobně jako Zbrojní patent (a taktéž zákon č. 81/1938 Sb., o zbraních a střelivu) obsahoval ustanovení o beztrestnosti v případě nošení zbraně bez povolení, jestliže hrozilo bezprostřední

⁸⁴ § 2 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

⁸⁵ § 2 odst. 2 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

⁸⁶ § 3 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

⁸⁷ Srov. TERYNGEL, Jiří. Cit. d. s. 30.

⁸⁸ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 46-47.

⁸⁹ § 5 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

⁹⁰ § 7 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

⁹¹ § 1 vyhlášky č. 365/1953 Ú.l., kterou se vydávají podrobnější předpisy k provedení zákona o zbraních a střelivu.

nebezpečí.⁹² Část šestá byla nicméně zrušena zákonem č. 86/1950 Sb., Trestný zákon⁹³, který už podobné ustanovení o beztrestnosti neobsahoval.

Zbraňový zákon 1949 byl později nahrazen zákonem č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu (dále jen „**Zbraňový zákon 1983**“), který se již výlučně vztahoval na střelné zbraně a obsahoval řadu technických prvků, které inspirovaly polistopadovou právní úpravu (kupříkladu vůbec poprvé upravil oblast znehodnocování zbraní, která zde dosud chyběla). Nicméně již v úvodním ustanovení bylo řečeno, že účelem tohoto zákona bylo nastavení podmínek nakládání se střelnými zbraněmi „*tak, aby jich nemohlo být zneužito proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení, proti životu a zdraví občanů, jakož i proti majetku a veřejnému pořádku*“⁹⁴, z čehož lze tušit, že potřeba regulace nakládání se zbraněmi byla z části podmíněna obavou představitelů režimu.

Zbraňový zákon 1983 rozlišoval mezi několika kategoriemi zbraní⁹⁵, z nichž každá měla svou zvláštní úpravu v jednotlivých hlavách. Nově bylo povolení k držení a nošení zbraně sloučeno do jednoho povolení, nově nazvaného zbrojní průkaz⁹⁶, nicméně dle § 11 Zbraňového zákona 1983 bylo k opatření zbraně jako takové zapotřebí zvláštního povolení na každou zbraň zvlášť.⁹⁷ Kompetence v oblasti udělování zbrojních průkazů a povolení k nabytí vlastnictví přešly na okresní správu Sboru národní bezpečnosti. Obě zmíněná povolení byla opět udělována v rámci správního uvážení, u zbrojního průkazu zakotveného v § 7 Zbraňového zákona 1983, kdy mj. nemusel být udělen v případě, že tomu bránil veřejný zájem⁹⁸. V případě zamítavého rozhodnutí sice bylo možné toto rozhodnutí napadnout ve správním řízení dle § 61 Zbraňového zákona 1983, nicméně vzhledem k neurčitosti kritérií nebyla úspěšnost těchto pokusů nijak vysoká.⁹⁹

Mimo individuálních zbrojních průkazů zde existovala u kulových a loveckých brokových zbraní možnost udělení hromadných zbrojních průkazů (v případě loveckých brokových zbraní zákon hovořil o „hromadném povolení“), kdy byl tento průkaz vydán

⁹² § 22 zákona č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění do 30. července 1950.

⁹³ TERYNGEL, Jiří. Cit. d. s. 30.

⁹⁴ § 1 písm. a) zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

⁹⁵ Srov. § 2 zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

⁹⁶ § 6 zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

⁹⁷ Zmíněná ustanovení byla sice systematicky zařazena do Hlavy první týkající se kulových zbraní, nicméně režim § 6 až 9 a § 11 platil i pro další zbývající kategorie. Výjimkou byla např. kategorie loveckých brokových zbraní, kde zbrojní průkaz nahrazoval lovecký lístek, či v případě některých historických zbraní nebylo povolení k držení a nošení zapotřebí vůbec.

⁹⁸ Podobně tomu bylo i v případě povolení dle § 11, srov. TERYNGEL, Jiří. Cit. d. s. 40.

⁹⁹ TERYNGEL, Jiří. Cit. d. s. 40.

příslušné organizaci k zákonem stanoveným účelům (např. k ochraně majetku, sportovním účelům, odbornému výcviku apod.).¹⁰⁰

Vzhledem ke své stručnosti byla konkretizace zákonných požadavků (např. náležitosti žádosti o zbrojní průkaz, platnost zbrojního průkaz, požadavky odborné způsobilosti apod.) opět přesunuta výhradně do podzákonné roviny¹⁰¹ a mimoprávních instrukcí správních orgánů¹⁰².

2.4. Polistopadové směřování (90. a nultá léta)

Po pádu komunistického režimu vznikla vzhledem k proměně politického systému a společnosti i potřeba změny v dosavadním přístupu k nakládání se zbraněmi a jejich regulaci. Již v březnu roku 1990 došlo k novelizaci zbraňového zákona 1983¹⁰³, kdy došlo k vypuštění neurčitěho kritéria „veřejného zájmu“ a jeho nahrazení podrobnějšími kritérii a nově bylo možno přezkoumat rozhodnutí o neudělení zbrojního pasu/povolení k nabytí vlastnictví ve správním soudnictví. Zároveň bylo v čl. II tohoto novelizujícího zákona určeno, že veškeré dosavadní zbrojní průkazy pozbyly platnosti a na jejich držitelé se vztahovala povinnost odevzdat zbraně držené na základě těchto průkazů do úschovy okresní správě Sboru národní bezpečnosti. Všem těmto osobám bylo zároveň přiznána možnost požádat o nový zbrojní průkaz ve stanovené lhůtě.

Nicméně stále tím nebyla dostatečně vyřešena stávající situace, kdy stávající právní úprava nebyla plně v souladu se zájmy polistopadové společnosti¹⁰⁴, a řada podzákonných a mimoprávních předpisů výše uvedených pozbyla platnosti, což pro praktické uplatňování Zbraňového zákona 1983 představovalo problém¹⁰⁵. Proto byl Zbraňový zákon 1983 nahrazen zákonem č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních) (dále jen „**Zákon o střelných zbraních**“), který měl v mnohém navazovat na předválečnou úpravu nakládání se zbraněmi. Jak uvedla důvodová zpráva „[n]ávrh nového zákona vychází ze skutečnosti, že na území České republiky existuje nejméně 140 let kontinuit a právní úpravy předmětné oblasti, která byla předurčena místními, politickými, sociálními a kulturními

¹⁰⁰ § 9 a 19 zákona č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

¹⁰¹ Např. vyhláška č. 10/1984 Sb., kterou se vydávají podrobnější předpisy o zbraních a střelivu, či vyhláška č. 104/1984 Sb., o ověřování zbraní a kontrole střeliva pro civilní potřebu.

¹⁰² BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 47.

¹⁰³ Zákon č. 49/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

¹⁰⁴ Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).

¹⁰⁵ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 47.

podmínkami a zvyklostmi v historii země. Přihlíží k dlouholetým tradicím vyspělého zbrojního průmyslu a širokému zájmu mnohých občanů o zbraně jako o technicky zajímavé předměty.“¹⁰⁶

Zákon o střelných zbraních již příkladně definoval jednotlivé kategorie zbraní, z nichž některé dosud upraveny nebyly (např. zbraně mechanické). Taktéž poprvé zavedl kategorizaci zbrojních průkazů dle účelu, kvůli kterému měla být zbraň držena (např. ke sběratelským účelům či ochraně zdraví, života a majetku).¹⁰⁷ Zbrojní průkaz nyní sloužil jako oprávnění k nabývání, držení i nošení zbraní, vyjma zbraní zakázaných (v jejich případě bylo možné udělit výjimku za podmínek dle § 23 Zákona o střelných zbraních) a zbraní nepodléhajících registraci (k nimž zbrojní průkaz zapotřebí nebyl).

Veškeré kompetence týkající se udělování zbrojních průkazů, evidence zbraní, dozoru nad dodržováním zákona aj. nyní spadaly pod příslušné orgány Policie České republiky (dále jen „**Policie ČR**“). V této souvislosti je vhodné zmínit i zavedení institutu zbraňových amnestií, vyplývajících z § 97 Zákona o střelných zbraních. Dle tohoto ustanovení mohl každý, kdo přechovával bez povolení zbraně podléhající registraci, mohl tyto zbraně ve lhůtě 10 měsíců od účinnosti tohoto zákona beztrestně předat do úschovy Policii ČR. Podobné zbraňové amnestie se dodnes pravidelně opakují s poměrně vysokou úspěšností.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 288/1995 Sb. o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).

¹⁰⁷ § 29 zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).

¹⁰⁸ K tomu např. Poskytnutí informace - statistické údaje o počtu zbraní, zbrojních průkazů, zbraňová amnestie. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023, 20. prosince 2021 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informace-statisticke-udaje-o-poctu-zbrani-zbrojnich-prukazu-zbranova-amnestie.aspx>.

3. Regulace zbraní v České republice včera, dnes a zítra

Regulace zbraní byla, je a vždy bude předmětem neustálého vývoje, ať již vlivem změn ve společnosti, politických rozhodnutí či mezinárodního dění. Česká republika si za dobu své existence prošla několika zásadními událostmi, jež ovlivnily a do jisté míry formovaly právní úpravu v oblasti nakládání se zbraněmi do dnešní podoby.

3.1. Přijetí nového zákona o zbraních

V důsledku snahy České republiky o vstup do Evropské unie docházelo na přelomu milénia k úpravě vnitrostátních právních předpisů, aby byla dosažena co největší aproximace s evropským právem. Tomuto procesu se samozřejmě nemohla vyhnout ani právní regulace nakládání se zbraněmi.

Dosavadní Zákon o střelných zbraních se ukázal jako nedostatečný, a ani jeho novelizace by nedocílila dostatečné kompatibility s evropským právem.¹⁰⁹ Proto byl roku 2002 přijat současný Zákon o zbraních, který měl tohoto souladu dosáhnout (jmenovitě souladu s cíli výše uvedené Bývalé směrnice o zbraních). Z důvodové zprávy lze vyčíst, že v původně navrhovaném znění měl Zákon o zbraních regulovat i nakládání s některými chladnými zbraněmi, od čehož bylo nakonec upuštěno.

Zákon o zbraních se opět soustředil pouze na regulaci střelných zbraní a v mnohém na Zákon o střelných zbraních navazoval (např. převzal kategorizaci zbrojních průkazů, která však byla následujícím vývojem postupně redukována), avšak na rozdíl od svého předchůdce střelné zbraně (a jejich součásti a doplňky) rozdělil po vzoru Bývalé směrnice o zbraních do čtyř kategorií, od kterých se odvíjely povinnosti s nimi spojené. Mimoto rovněž zavedl kupříkladu institut evropského zbrojního pasu.¹¹⁰

Zbraňový zákon prošel v průběhu nulytých let a počátku minulé dekády řadou dílčích novelizací, mezi významnějšími lze zmínit zavedení centrálního registru zbraní zákonem č. 170/2014 Sb., či rozšíření důvodů pro zadržení a zajištění zbraně zákonem č. 229/2016 Sb. (více k institutům zadržení a zajištění viz bod 5.3.1.).

¹⁰⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních).

¹¹⁰ § 49 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

3.2. Útoky v Paříži, „Eurosměrnice“ a „česká cesta“

V listopadu 2015 došlo v Paříži k sérii teroristických útoků, k jejichž provedení útočníci použili řadu palných zbraní a výbušnin. V důsledku těchto útoků zemřely desítky civilistů a na stovky jich bylo zraněno.¹¹¹

V reakci na tuto tragédii byla na evropské úrovni přijata nová směrnice 2017/853¹¹², revidující Bývalou směrnicí o zbraních, která si vysloužila lidový název „Eurosměrnice“ (proto dále jen „Eurosměrnice“). Eurosměrnice obecně zpřísnila režim nakládání se střelnými zbraněmi (hlavně zbraněmi palnými), nicméně často poněkud neúčelně¹¹³ a soustředí se na faktory, které nesouvisely s příčinou a provedením těchto útoků (např. zakazovala některé druhy dosud legálních zbraní¹¹⁴, přestože útočníci prokazatelně použili primárně palné zbraně nelegálně nabyté a nošené¹¹⁵).

Vůči Eurosměrnici se napříč českou společností zvedla vlna nevole, nesporně nejvíce mezi spolky sdružující držitele a nositele zbraní¹¹⁶, ale rovněž i mezi vrcholovými politiky. Mezi nejvýraznější odpůrce na politické scéně patřil tehdejší ministr vnitra Milan Chovanec¹¹⁷ nebo současná ministryně obrany Jana Černochová¹¹⁸. Česká republika se proto pokusila zrušit Eurosměrnici žalobou u Soudního dvora Evropské unie¹¹⁹, ten však tuto žalobu zamítl¹²⁰.

¹¹¹ SOBOLA, Ondřej. Pět let od teroristických útoků v Paříži jsou islamisté stále hrozbou, naposledy zabíjeli ve Vídni. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 13. 11. 2020 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3224836-pet-let-od-teroristickyh-utoku-v-parizi-jsou-islamiste-stale-hrozbou-naposledy>.

¹¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

¹¹³ Srov. BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 58-59.

¹¹⁴ NOVÁKOVÁ, Lucie. Přehled možných dopadů revize evropské směrnice o zbraních. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prehled-moznych-dopadu-revize-evropske-smernice-o-zbranich.aspx>.

¹¹⁵ Srov. GAWRON, Tomáš. Původ zbraní použitých teroristy v Evropské unii. In: *ZBROJNICE.COM: Praktické, právní, kulturní a společenské aspekty civilního držení zbraní*. [online]. 25/09/2018 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2018/09/25/puvod-zbrani-pouzitych-teroristy-v-evropske-unii/>.

¹¹⁶ Např. BRUNN, Miloslav. Společná výzva střelcům a majitelům legálních zbraní v České republice. In: *LEX: SDRUŽENÍ NA OCHRANU PRÁV MAJITELŮ ZBRANÍ* [online]. Praha: LEX, 2. duben 2017 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/2708-spolecna-vyzva-strelcum-a-majitelum-legalnich-zbrani-v-ceske-republice>.

¹¹⁷ CHOVANEC, Milan. Prohlášení ministra vnitra. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prohlaseni-ministra-vnitra-492455.aspx>.

¹¹⁸ Regulace zbraní dostala v Bruselu zelenou, ODS nesouhlasí. In: *ODS* [online]. Praha: Občanská demokratická strana, © 1991–2023, 26. ledna 2017 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/13065-regulace-zbrani-dostala-v-bruselu-zelenou-ods-nesouhlasí>.

¹¹⁹ NOVÁKOVÁ, Lucie. Česko podalo k Soudnímu dvoru EU žalobu na neplatnost směrnice o kontrole zbraní. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-podalo-k-soudnimu-dvoru-eu-zalobu-na-neplatnost-smernice-o-kontrolu-zbrani.aspx>.

¹²⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu): Česká republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie. In: *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union,

Eurosměrnici tak bylo nutno implementovat do českého právního řádu. Výsledkem byl zákon č. 13/2021 Sb.¹²¹, který novelizoval Zákon o zbraních s účinností od 30. ledna 2021 (dále jen „**Novela**“). Tato Novela měla za úkol „*zajistit implementaci revidující směrnice pouze v nezbytném rozsahu*“ s cílem o „*v maximální míře zachování stávajících práv a povinností oprávněných držitelů civilních zbraní a všech osob, včetně podnikatelské veřejnosti, které s těmito zbraněmi různým způsobem nakládají, samozřejmě při respektování požadavku Evropské unie minimalizovat zneužití legálně držených palných zbraní pro páchaní trestné činnosti*“.¹²²

Nově tedy Zákon o zbraních rozlišuje šest kategorií zbraní (srov. níže), kdy došlo k vyčlenění samostatných kategorií A-I a C-I, „*do kterých spadají některé, již dnes legálně vlastněné a držené zbraně držiteli zbrojních licencí nebo zbrojních průkazů (některé palné zbraně doposud spadající do dosavadní kategorie B), resp. některé zbraně, které byly již sice v České republice (na rozdíl od většiny ostatních členských států Evropské unie) považovány za střelné zbraně ve smyslu vnitrostátní právní úpravy, ale nebyly podřízeny požadavku ohlášení, popř. registrace (tj. zbraně nově zařazované do kategorie C-I)*“¹²³. Taktéž došlo např. k omezení vysokokapacitních zásobníků a k dalším opatřením, aby byly naplněny požadavky Eurosměrnice.

Paradoxně však touto Novelou došlo i určitému rozvolnění, co se týče režimu nakládání s některými typy zbraní, jejich součástmi a doplňky. Kupříkladu tlumiče hluku výstřelu byly před touto Novelou zařazeny mezi zakázané doplňky zbraní kategorie A¹²⁴, nyní jsou považovány za zbraně kategorie C.¹²⁵ ¹²⁶ Totéž platí i pro již zmiňované tasery, které byly na základě rozhodnutí Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva původně zařazeny do zakázaných zbraní kategorie A¹²⁷, nyní se však nacházejí v kategorii zbraní C-I¹²⁸.

03. 12. 2019 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1675076787957&uri=CELEX%3A62017CJ0482>.

¹²¹ Zákon č. 13/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹²² Důvodová zpráva k zákonu č. 13/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ § 4 písm. c) bod 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění do 29. ledna 2021.

¹²⁵ Došlo totiž zároveň terminologické změně, kdy je tlumič hluku od 30. 1. 2021 považován za hlavní část zbraně, srov. příloha č. 1 část první bod 23. písm. e) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ § 6 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁷ Rozhodnutí Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva č. 91-02412-06 ze dne 7. března 2006 (Příloha č. 1).

¹²⁸ § 6a zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

A kupříkladu zaměřovače fungující na principu noktovizorů¹²⁹, jež byly před Novelou taktéž mezi zakázanými doplňky kategorie A¹³⁰, již nejsou Zákonem o zbraních regulovány vůbec, a lze je tedy nabývat a užívat bez dalšího.

Lze tedy pozorovat jistou proměnu v přístupu České republiky, kterou je možno označit jako „českou cestu“. Oproti svým evropským protějškům totiž Česká republika projevuje snahu dodržet své závazky v oblasti regulace zbraní v co možná nejnižší možné míře, aby práva držitelů a nositelů zbraní byla zachována na dosavadní úrovni. Současně lze sledovat i jisté postupné „rozvolňování“ v rámci možností poskytovaných evropskými právními akty.

3.2.1. Současná regulace nakládání se zbraněmi v České republice

Na tomto místě je vhodné podrobněji seznámit čtenáře se současnou právní úpravou nakládání se zbraněmi fyzickými osobami v České republice.

Prvotně je důležité vysvětlit několikrát zmiňované instituty „držení“ a „nošení“ zbraní. Zákon o zbraních držením střelné zbraně rozumí dvě situace, a sice 1) mít zbraň uvnitř bytových nebo provozních prostor nebo zřetelně ohraničené nemovitosti se souhlasem jejich vlastníka nebo nájemce, a 2) mít nenabitou zbraň uloženou v uzavřeném obalu za účelem jejího přemístění.¹³¹ Nošením střelné zbraně je míněno mít dotyčnou zbraň u sebe, s výjimkou případů držení¹³², přičemž rozsah tohoto oprávnění se liší dle jednotlivých skupin zbrojních průkazů (srov. níže). Zákon o zbraních vyžaduje až na některé výjimky¹³³ nošení skryté¹³⁴, tedy nosit zbraň skrytě tak, jak je obvyklé (což ovšem neznamená, že každé „odhalení“ zbraně je porušením zákona)¹³⁵.

Pokud chce fyzická osoba legálně nabýt, držet a nosit střelnou zbraň, musí k tomu nejprve získat zbrojní průkaz. Zbrojní průkaz je druh veřejné listiny, která svého držitele opravňuje k nabývání, držení a nošení střelných zbraní v rozsahu oprávnění stanovované

¹²⁹ Zařízení fungující na principu nočního vidění.

¹³⁰ § 4 písm. c) bod 2 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění do 29. ledna 2021.

¹³¹ § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³² § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ Např. § 28 odst. 3, § 29 odst. 4 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁴ Srov. § 14a odst. 4 písm. a), § 15 odst. 5 písm. a), § 28 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. b) a odst. 4 písm. c) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 140.

pro jednotlivé skupiny zbrojních průkazů.¹³⁶ Zbrojní průkazy jsou dle § 16 odst. 2 Zákona o zbraních rozděleny do skupin:

- a) **A** – ke sběratelským účelům;
- b) **B** – ke sportovním účelům;
- c) **C** – k loveckým účelům;
- d) **D** – k výkonu zaměstnání nebo povolání;
- e) **E** – k ochraně života, zdraví nebo majetku.

Zbrojní průkaz je vydáván na základě žádosti, kterou žadatel podává u příslušného útvaru Policie ČR na předepsaném tiskopise s potřebnými náležitostmi.¹³⁷ Aby byl žadateli zbrojní průkaz vydán, musí splnit následující podmínky¹³⁸:

- a) **musí mít místo pobytu na území České republiky;**
- b) **dosáhl předepsaného věku** – ten se různí u jednotlivých skupin zbrojních průkazů¹³⁹;
- c) **je plně svéprávný;**
- d) **je zdravotně způsobilý ve smyslu § 20 a 20a Zákona o zbraních** – posouzení probíhá dle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, přičemž konkrétní požadavky na zdravotní způsobilost, druhy nemocí, vad a poruch, pro než jen nutno žadatele považovat za zdravotně nezpůsobilého apod., určuje prováděcí vyhláška č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice;
- e) **je odborně způsobilý** – tj. splnil teoretickou i praktickou část zkoušky odborné způsobilosti ve smyslu § 21 Zákona o zbraních;
- f) **je bezúhonný** – tedy nebyl pravomocně uznán vinným z některého z trestných činů jmenovaných § 22 Zákona o zbraních;
- g) **je spolehlivý** – tj. nenastal u něj jeden z případů vymezených § 23 Zákona o zbraních (nadměrné užívání alkoholu a návykových látek, neuplynutí lhůty o osvědčení v případě podmíněného zastavení trestního stíhání apod.).

¹³⁶ § 16 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ Srov. § 17 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ Srov. § 18 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ Srov. § 19 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud žadatel tyto podmínky splňuje, musí mu být zbrojní průkaz vydán. Zbrojní průkaz se standardně vydává na dobu 10 let¹⁴⁰, přičemž Policie ČR musí nejméně jednou za 5 let prověřit, zdali držitel stále splňuje některé podmínky pro vydání zbrojního průkazu¹⁴¹.

Nicméně samotný zbrojní průkaz nemusí být k nabytí zbraně dostačující, jelikož u některých kategorií zbraní jsou vyžadovány i další náležitosti.

Zákon o zbraních rozlišuje šest kategorií střelných zbraní podle jejich jednotlivých druhů (k jednotlivým druhům střelných zbraní srov. bod 1.2.3.), a sice:

- a) **zbraně kategorie A** (§ 4 Zákona o zbraních) – do této kategorie se řadí zbraně samočinné, zbraně zvláště účinné (střelná zbraň ráže 20 mm nebo vyšší určená pro střelbu munice, včetně odpalovacích zařízení¹⁴²), zbraně zákeřné (zbraně maskované jako jiné předměty nebo pozměněné tak, aby se zatajil jejich účel nebo aby způsobily těžší následek), zbraně nevyrobené z kovů (jsou neidentifikovatelné detekčními a rentgenovými přístroji) a střelná nástrahová zařízení;
- b) **zbraně kategorie A-I** (§ 4a Zákona o zbraních) – jedná se o zbraně samonabíjecí, jež vznikly úpravou z původně samočinných palných zbraní (u těchto zbraní existuje vyšší riziko jejich zpětné úpravy na samočinné zbraně), zbraně samonabíjecí s nadlimitním zásobníkem¹⁴³ na střelivo se středovým zápalem, dlouhé samonabíjecí zbraně na střelivo se středovým zápalem se sklopnou, skládací nebo lehce odnímatelnou pažbou (ramenní opěrou), kdy po „zkrácení“ této zbraně je zbraň kratší než 600 mm, aniž by to ovlivnilo její funkčnost, a zbraně plynové a expanzivní vyrobené nedovoleným způsobem¹⁴⁴;
- c) **zbraně kategorie B** (§ 5 Zákona o zbraních) – zástupci této kategorie jsou primárně krátké opakovací nebo samonabíjecí zbraně (pistole a revolvery), dlouhé samonabíjecí zbraně se zásobníkem na více než 3 náboje, samonabíjecí zbraně, jež mají vzhled samočinných zbraní apod.;
- d) **zbraně kategorie C** (§ 6 Zákona o zbraních) – do této kategorie spadají opakovací nebo samonabíjecí, jednoranové nebo víceranové dlouhé zbraně pro střelivo s okrajovým nebo středovým zápalem, pokud nespádají do kategorie B, jednoranové nebo

¹⁴⁰ § 16 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴¹ Srov. § 24a zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² Příloha č. 1 část první bod 17 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴³ Nadlimitním zásobníkem se rozumí nábojová schránka s kapacitou nad 20 nábojů v případě krátkých zbraní a s kapacitou nad 10 nábojů v případě dlouhých zbraní, srov. § 3 odst. 5 věta za středníkem zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁴ Dovolené výrobní provedení upravuje vyhláška č. 162/2021 Sb., o dovozeném výrobním provedení plynové zbraně a expanzní zbraně a o technických požadavcích na plynové nábojky pro expanzní zbraně.

víceranové zbraně pro střelivo s okrajovým zápalem delší nebo rovny 280 mm, nebo tlumiče hluku výstřelu;

- e) **zbraně kategorie C-I** (§ 6a Zákona o zbraních) – jde o znehodnocené zbraně předchozích kategorií dle příslušných předpisů Evropské unie, expanzivní zbraně vyrobené dovoleným způsobem (tzv. „plynovky“), jednoranové nebo dvouranové palné zbraně určené pro dělené střelivo (např. perkusní zbraně, nejedná-li se o zbraně historické¹⁴⁵), plynové zbraně s ráží vyšší než 6,35 mm, nejde-li o paintballové zbraně¹⁴⁶ (např. lovecké vzduchovky) nebo elektrický zneschopňující prostředek fungující na principu střelné zbraně (taser);
- f) **zbraně kategorie D** (§ 7 Zákona o zbraních) – tedy zbraně historické, paintballové, plynové nejvýše ráže 6,35 mm nebo kupříkladu neaktivní torza zbraní a průřezy zbraní za účel zobrazení vnitřní konstrukce.

Zbrojní průkaz je dostačující k nabytí a následnému držení a nošení zbraní kategorie C, pokud nabyvatel splní ohlašovací povinnost informovat o nabytí zbraně příslušný orgán Policie ČR a proběhne registrace této zbraně postupem dle § 41 Zákona o zbraních.¹⁴⁷ K nabytí zbraní kategorie C-I a D není ani zbrojního průkazu zapotřebí, nabyvateli postačuje faktické splnění podmínky věku (18 let) a plné svéprávnosti¹⁴⁸, v případě kategorie C-I taktéž podmínku pobytu na území České republiky, některých aspektů bezúhonnosti a spolehlivosti, a rovněž tak nezbytnosti ohlášení nabytí zbraně příslušnému orgánu Policie ČR (avšak bez nutnosti registrace)¹⁴⁹.

U zbývajících kategorií však není zbrojní průkaz dostačujícím. V případě zbraní kategorie B je k jejich nabytí, držení a nošení zapotřebí zvláštního povolení vydávaného příslušným orgánem Policie ČR. O povolení k nabytí a držení zbraně kategorie B se žádá na předepsaném tiskopise s vyplněnými identifikačními údaji a důvodem pro nabytí této zbraně¹⁵⁰. Řádným důvodem pro udělení tohoto povolení je dle § 12 odst. 5 Zákona o zbraních:

- a) provozování muzejnictví nebo sběratelské činnosti;

¹⁴⁵ Příloha č. 1 část první bod 22 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁶ Tj. plynová zbraň, kterou se vystřeluje střelou se značkovací látkou, viz příloha č. 1 část první bod 20 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁷ § 14 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁸ § 14a odst. 1 a § 15 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁹ § 14a odst. 1, 2 a 5 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁰ § 12 odst. 3 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

- b) uskutečňování sportovní, lovecké, kulturní nebo jiné zájmové činnosti nebo příprava na povolání;
- c) provozování koncesovaných živností v oboru zbraní a střeliva;
- d) zajišťování ostrahy majetku a osob;
- e) zabezpečování úkolů podle zvláštního právního předpisu;
- f) ochrana života, zdraví nebo majetku.

Tento důvod nemusí být nijak odůvodňován ani prokazován.¹⁵¹ V řízení o vydání tohoto povolení není prostor pro správní uvážení, a proto v případě splnění výše uvedených podmínek je příslušný útvar Policie ČR povinen jej žadateli vydat.¹⁵²

Obdobně tomu je i v případě povolení k nošení zbraně kategorie B, pouze s tím rozdílem, že za řádný důvod pro udělení povolení není považováno provozování muzejnictví nebo sběratelské činnosti.¹⁵³ Povolení k nabytí, držení a nošení může být na žádost žadatele vydáno jediným rozhodnutím.¹⁵⁴

Podobný systém funguje i v případě zbraní kategorie A-I, k jejichž nabytí, držení a nošení je zapotřebí udělení výjimky ze strany Policie ČR. Výjimka je udělena zejména¹⁵⁵:

- a) držitelé zbrojního průkazu skupiny A za účelem sběratelské a muzejní činnosti;
- b) držitelé zbrojního průkazu skupiny B nebo E za účelem
 - a. ochrany života, zdraví nebo majetku v citlivých prostorách, tj. v místech s výskytem zranitelných cílů (tedy tzv. měkkých cílů¹⁵⁶) nebo v prostorech, jejichž nedotknutelnost je zaručena právním předpisem (tedy i obydlí¹⁵⁷),
 - b. výcviku k zajištění bezpečnosti kritické infrastruktury;
- c) držitelé zbrojního průkazu skupiny A, B, C a E pro vzdělávací, kulturní a historické účely.

¹⁵¹ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 89.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ § 12 odst. 6 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ § 12 odst. 7 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁵ § 11a odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁶ „míst[a] s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům, která jsou pro tuto svou charakteristiku vybírány zejména v poslední době jako cíl takovýchto útoků, typicky útoků teroristických. Tím se liší měkké cíle od tzv. hard targets, tvrdých cílů, kterými jsou dobře chráněné a střežené objekty útoků (např. některé státní objekty, vojenské objekty, objekty dalších bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné či střežené nestátní či komerční objekty).“

Ochrana měkkých cílů. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

¹⁵⁷ Nedotknutelnost obydlí je zaručena čl. 12 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Obdobně jako v případě povolení pro zbraně kategorie B ani zde se nevyžaduje odůvodnění ani prokázání těchto důvodů. Udělení výjimky je taktéž *de facto* nárokové¹⁵⁸ a výjimka musí být žadateli udělena, jsou-li splněny výše uvedené podmínky a udělení výjimky neodporuje veřejnému pořádku a bezpečnosti (toto kritérium je splněno, pokud je žadatel bezúhonný a spolehlivý¹⁵⁹).

Nejstriktnější podmínky jsou stanoveny pro získání výjimky k nabytí, držení a nošení zbraní kategorie A. Fyzická osoba může získat tuto výjimku udělenou Policií ČR pouze v případě, že je držitelem zbrojního průkazu skupiny A, a to pouze za účelem sběratelské činnosti.¹⁶⁰ ¹⁶¹ Obdobně jako v případě kategorie A-I lze výjimku udělit, pokud to neodporuje veřejnému pořádku a bezpečnosti¹⁶², avšak v případě zbraní kategorie A Zákon o zbraních nevymezuje, co je obsahem tohoto kritéria. Udělení výjimky pro zbraň kategorie A je tedy jediným řízením dle Zákona o zbraních, které poskytuje takto široký prostor pro správní uvážení.

Zbývá jen dodat, že zbraně kategorie A, A-I a B rovněž podléhají registraci postupem dle § 41 Zákona o zbraních.

3.3. Zakotvení zbraně na ústavní úrovni

Od teroristických útoků v Paříži, v jejichž důsledku začala zbraňová legislativa Evropské unie nabírat nový směr, se v České republice začaly ozývat hlasy volající po zakotvení práva držet zbraň na ústavní úrovni.¹⁶³ Nezůstalo však jen u slov.

Jeden z prvních vážnějších pokusů o zakotvení zbraní na ústavní úrovni proběhl roku 2017¹⁶⁴, kdy bylo skupinou poslanců navrženo doplnění čl. 3 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (dále jen „**Zákon o bezpečnosti ČR**“), o nový odst. 3, který měl znít „*Občané České republiky mají právo nabyvat, držet a nosit zbraně a střelivo k naplňování úkolů uvedených v odstavci 2. Toto právo může být zákonem omezeno*

¹⁵⁸ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 85.

¹⁵⁹ § 11a odst. 4 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁰ § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 78.

¹⁶² § 9 odst. 3 věta první zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ Např. Milan Chovanec: právo občanů držet zbraň by mělo být ukotveno v ústavě. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/milan-chovanec-pravo-obcanu-drzet-zbran-by-melo-byt-ukotveno-v-ustave.aspx>.

¹⁶⁴ Viz Sněmovní tisk 1021: Novela ústav. z. o bezpečnosti České republiky. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Digitální repozitář* [online]. Praha: Parlament České republiky, © 1995-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=1021>.

*a zákonem mohou být stanoveny další podmínky jeho výkonu, je-li to nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, veřejného pořádku a bezpečnosti, životů a zdraví nebo pro předcházení trestným činům.*¹⁶⁵

Z textu navrhované změny je zřejmé, že návrh cílil primárně na zbraně ve smyslu Zákona o zbraních, tedy na zbraně střelné. Dle důvodové zprávy bylo cílem tohoto návrhu garantovat na ústavní úrovni právo nakládání s nimi k naplňování povinnosti podílet se na zajišťování bezpečnosti České republiky. V původním znění návrhu předloženého vládě se počítalo s mnohem explicitnějším ústavním zakotvením práva držet zbraň¹⁶⁶, nakonec však došlo k přepracování do této podoby¹⁶⁷.

Z důvodové zprávy však rovněž plyne, že tento návrh bylo zapotřebí „též vnímat v kontextu snah Evropské komise omezit legální držení zbraní pod jinak legitimní záminkou boje proti terorismu“¹⁶⁸, z čehož lze dovozovat, že jedním z hlavních důvodů pro zakotvení zbraní na ústavní úrovni byla snaha o vyloučení aplikační přednosti práva Evropské unie v oblasti regulace zbraní.

Návrh byl Poslaneckou sněmovnou relativně bez problémů schválen, Senát jej však neprojednal ani k němu nepřijal usnesení. Projednávání tohoto návrhu pak bylo následně skončeno s koncem 7. volebního období.¹⁶⁹

Dalším pokusem, a tentokrát již úspěšným, byl návrh z roku 2020¹⁷⁰, kdy bylo Senátem navrženo doplnění čl. 6 odst. 4 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „LZPS“), o novou větu „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“ Návrh byl nakonec schválen a jako ústavní zákon byl dne 13. srpna 2021 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 295/2021 Sb., s účinností od 1. října 2021.

¹⁶⁵ Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

¹⁶⁶ Chovanec trvá na ústavním právu držet zbraň. Odvolává se na zdravý rozum. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 22. 1. 2017 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2020781-zakotvit-pravo-drzet-zbran-dava-podle-chovance-zdravy-rozum-od-navrhu-neustoupi>.

¹⁶⁷ BARTONÍČEK, Radek a Martin BIBEN. Chovanec upravil kritizovaný návrh o držení zbraní. Na změně ústavy ale trvá. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, © 1999 - 2023, 20. 1. 2017 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministr-chovanec-upravil-kritizovany-navrh-na-drzeni-zbrani/r~49f13bc0de6611e68ea50025900fea04/>.

¹⁶⁸ Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

¹⁶⁹ Sněmovní tisk 1021.

¹⁷⁰ Viz sněmovní tisk č. 895, Novela ústav. z. – Listina základních práv a svobod. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Digitální repozitář* [online]. Praha: Parlament České republiky, © 1995–2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=895>.

Primárním impulsem pro vytvoření tohoto návrhu byla občanská petice „Za zachování práv bezúhonných českých občanů v oblasti legálních zbraní“¹⁷¹, která požadovala znovu projednání výše uvedeného návrhu na doplnění Zákona o bezpečnosti (a tedy i zakotvení práva vlastnictví střelných zbraní na ústavní úrovni) a odmítnutí implementace výše uvedené Eurosměrnice.

Důvodová zpráva nicméně uvádí, že smyslem návrhu je zakotvení práva na obranu se zbraní, tedy symbolicky povýšit toto právo na ústavní úroveň.¹⁷² Zároveň uvádí, že pojetí zbraně tímto ústavním zákonem odpovídá pojetí zbraně ve smyslu trestněprávním¹⁷³ (srov. bod 1.1.1.). Někteří autoři proto namítají, že pokud úmyslem zákonodárce bylo ústavní zakotvení institutu nutné obrany (v současnosti zakotvené v Trestním zákoníku¹⁷⁴), jedná se o rozšíření poněkud zbytečné, jelikož nutná obrana (a další okolnosti vylučující protiprávnost) v souvislosti s ochranou života přímo vyplývají z práva na život jako základního lidského práva a představují závazek státu tyto instituty garantovat^{175 176}. Tento závěr ostatně vyplývá i ze samotného znění věty první čl. 6 odst. 4 LZPS, která říká že „[p]orušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné“. Mimoto by bylo možné dojít velmi restriktivním výkladem k závěru, že rozsah nutné obrany je v důsledku tohoto doplnění mnohem užší, než jak tomu bylo doposud, tedy že v nutné obraně lze jednat pouze se zbraní. Prostřednictvím teleologického výkladu by byl tento úsudek s největší pravděpodobností vyvrácen, nicméně jeho samotná existence ilustruje problematičnost výkladu tohoto ustanovení.

Samotné „povýšení“ práva nutné obrany se zbraní je taktéž sráženo faktem, že toto právo je „zaručeno za podmínek, které stanoví zákon“. Pravděpodobným úmyslem zákonodárce bylo zabránit dojmu, že nově bude možné mít zbraně k obraně života bez dalšího, tedy že toto zakotvení umožní jisté „obcházení“ zbraňové regulace (zejména Zákona o zbraních

¹⁷¹ NOVÁ PETICE: Za zachování práv bezúhonných českých občanů v oblasti legálních zbraní. In: *LIGA LIBE* [online]. Praha: LIGA LIBE, © 2023, 18. ledna 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://ligalibe.cz/ke-stazeni/nova-petice/>.

¹⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 295/2021 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Srov. § 29 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ Srov. NECHVÁTALOVÁ, Lucie, BARTOŇ, Michal. Čl. 6 [Právo na život]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 62. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzrfzrwynq>.

¹⁷⁶ Srov. KOKEŠ, Marian. Čl. 6: [Právo na život]. In: WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 160, marg. č. 25. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

v souvislosti s palnými zbraněmi). Nicméně z tohoto znění vyplývá (obdobně jako ve větě první čl. 6 odst. 4 LZPS), že rozsah tohoto „práva“ je opět vymezen běžným zákonem.

Někteří zastánci tohoto rozšíření jej mohou naopak vnímat (a mnohdy vnímají) jako ústavní zakotvení práva nabývat zbraně do vlastnictví, držet je a nosit je.¹⁷⁷ Ze znění ani smyslu tohoto „ústavního rozšíření“ nic takového nevyplývá, nicméně svým způsobem je částečně možné pohlížet na tuto úpravu i touto optikou. Jak totiž připouští někteří autoři, nové znění čl. 6 odst. 4 LZPS může poskytnout určitou záruku v tom smyslu, že s ohledem na nutnost zachování podstaty a smyslu tohoto ustanovení dle čl. 4 odst. 4 LZPS zákonodárce nemůže naprosto plošně zakázat (nebo značným způsobem omezit) držení jakýchkoli zbraní, protože k výkonu práva „bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní“ musí existovat možnost nabytí a použití zbraní některými fyzickými osobami.^{178 179}

Tuto koncepci ovšem narušuje fakt, že pojem „zbraň“ dle čl. 6 odst. 4 LZPS je vnímána ve smyslu trestněprávním (srov. výše), tedy může jí být cokoli, čím je možné učinit útok proti tělu důraznější.¹⁸⁰ Stát totiž nemá faktickou možnost zakázat všechny předměty se „zbraňovým potenciálem“, *ad absurdum* by to mohlo znamenat, že vyhlášení nízkoe emisní zóny¹⁸¹ by bylo považováno za protiústavní, jelikož by to znemožňovalo fyzickým osobám bránit svůj život motorovým vozidlem. Domáhání se zrušení plošného zákazu zbraní s odvoláním na čl. 6 odst. 4 LZPS by proto bylo dosti obtížné, jelikož si lze představit situaci (opět v rovině *ad absurdum*), kdy je vyhlášen plošný zákaz „klasických zbraní“ (ve smyslu správněprávním) s argumentem, že tím není zasahováno do práva bránit život se zbraní, poněvadž oběť útoku má stále možnost obrany s ostatními předměty coby zbraněmi, např. tužkou nebo kamenem. Tomu předpokladu *ad absurdum* taktéž nahrává výše rozebraný dovětek, že právo nutné obrany se zbraní je „zaručeno za podmínek, které stanoví zákon“.

Zároveň je nutno dodat, že pokud motivem pro přijetí tohoto rozšíření LZPS byla jakási opětovná snaha zabránit regulaci zbraní ze strany Evropské unie (jak vyplývá z požadavku podnětné petice uvedené výše), jsou tato očekávání pravděpodobně lichá. Jak totiž uvádí Nechvátalová, „[v]zhledem k přednosti evropského práva před právem vnitrostátním

¹⁷⁷ Je vhodné poznamenat, že zmíněnou novelou č. 13/2021 Sb., kterou byl novelizován zákon 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, byl do § 1 vložen nový odst. 1 znějící „Právo nabývat, držet a nosit zbraň je zaručeno za podmínek stanovených tímto zákonem.“

¹⁷⁸ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 208-209.

¹⁷⁹ NECHVÁTALOVÁ, Lucie. Cit. d. marg. 61.

¹⁸⁰ Dle prohlášení některých iniciátorů uvedené petice bylo využito tohoto vymezení zbraně proto, aby byly ústavně zakotveny i sebeobraně prostředky (pepřové spreje) či chladné zbraně (nože). Srov. „ÚSTAVNÍ DODATEK“ NA OBRANU SE ZBRANÍ JIŽ V ÚČINNOSTI! In: *LIGA LIBE* [online]. Praha: LIGA LIBE, © 2023, 30. září 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://ligalibe.cz/2021/09/30/ustavni-dodatek-na-obranu-se-zbrani-jiz-v-ucinnosti/>.

¹⁸¹ Dle § 14 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

*by šlo beztak o snahu zbytečnou, neboť „imunní“ vůči případné evropské regulaci jsou podstatné náležitosti demokratické [demokratického] právního státu ve smyslu čl. 9 odst. 2 Úst (tzv. materiální jádro), resp. z pohledu evropského práva je respektována národní identita a základní ústavní principy členských států (čl. 4 odst. 2 SEU). Těžko si však představit, že by jakoukoli nově zakotvenou ústavní úpravu držení, nošení či použití zbraní bylo možno považovat za nezměnitelnou podstatnou náležitost demokratického právního státu či součást národní identity ČR.*¹⁸²

Uplatnění rozšířeného čl. 6 odst. 4 LZPS v praxi je tudíž spojeno s mnoha neznámými a jen těžko lze dopředu odhadnout, jak bude v budoucnu toto „právo“ pojímáno.

3.4. Budoucí vývoj

Přestože přesná predikce budoucího vývoje regulace zbraní v České republice není dost dobře možná, existují určité indicie napovídající, jakým směrem se může vývoj v této oblasti vydat a co přinese.

V příštích letech bychom se mohli dočkat soudního výkladu nového znění čl. 6 odst. 4 LZPS co do rozsahu „práva nutné obrany se zbraní“ a jeho vymahatelnosti, což by jistě přineslo větší míru právní jistoty a vneslo trochu světla do rozporu vyvolávajícího znění této úpravy.

Současně je pracováno na novém zákoně o zbraních a střelivu, jež má nahradit současný Zákon o zbraních.¹⁸³ Tento návrh si klade za cíl modernizovat současnou regulaci zbraní, dosáhnout technicky přesnějšího vymezení zbraní a snížení administrativy s tím spojené. Nejvýraznější změny z pohledu civilního držení a nošení zbraní lze shrnout v následujících bodech:

- a) nový zákon reguluje pouze palné a plynové zbraně a zařízení s nimi související;
- b) namísto nabývání a držení zbraně je zaveden nový institut „nakládání se zbraněmi“ a dochází ke koncepční proměně institutu nošení zbraní¹⁸⁴;
- c) zbraně jsou řazeny do nových kategorií, jmenovitě do zbraní podléhající registraci (kategorie R1-R4), zbraní podléhajících ohlášení (kategorie PO) a zbraní nepodléhajících ohlášení (NO);

¹⁸² NECHVÁTALOVÁ, Lucie. Cit. d. marg. č. 51.

¹⁸³ Návrh zákona o zbraních a střelivu. In: *ODok: Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJRBT5UB/>.

¹⁸⁴ Srov. § 4 písm. a) a b) návrhu zákona o zbraních a střelivu.

- d) zbrojní průkazy jsou nahrazeny zbrojním oprávněním (potřebným pouze k nakládání se zbraněmi podléhajícími registraci), které je pouze dvojího druhu – obecné a rozšířené¹⁸⁵;
- e) fyzické dokumenty jsou nahrazeny elektronickou formou dostupnou z centrálního registru zbraní – s tím je spojeno provádění kontrol těchto oprávnění správními orgány primárně elektronickou cestou (totéž platí i pro komunikaci se správními orgány).

Současně s tímto návrhem je vypracováván návrh nového zákona o munici¹⁸⁶, čímž by mělo dojít k vyčlenění munice do samostatného zákona.

Návrh nového zákona o zbraních a střelivu je v tuto chvíli (tj. k 22. březnu 2022) zařazen do evidence Odboru vládní agendy Úřadu vlády České republiky a má tedy ještě celý legislativní proces před sebou. Jak bude vypadat konečná verze nového zákona o zbraních a střelivu, bude-li zákon vůbec přijat, a jakým směrem se bude regulace zbraní v České republice dále ubírat, však ukáže až čas.

¹⁸⁵ Srov. § 13 návrhu zákona o zbraních a střelivu.

¹⁸⁶ Návrh zákona o munici. In: *ODok: Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJRBKZ3O/>.

4. USA vs. Japonsko – dva světy, dva pohledy

Při rozboru problematiky nakládání se zbraněmi (zvláště těmi střelnými, resp. palnými), se nelze vyhnout srovnání se zahraniční právní úpravou a jejími dopady. K této komparaci byli vybráni dva zástupci – Spojené státy americké (dále jen „USA“), představitel příznivého přístupu k nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem, a Japonsko, představitel naopak odmítavého přístupu k nakládání se zbraněmi civilním obyvatelstvem.

4.1. USA a druhý dodatek

Když je zmíněna palná zbraň, USA jsou prvním státem, který se většině populace ve spojitosti s nimi vybaví. Na rozdíl od většiny států mají USA právo držet a nosit zbraň zakotvené v ústavě, čímž představují jistý vzor pro některé české příznivce držení palných zbraní.

Naopak naprostá většina českých odpůrců držení zbraní naopak USA vnímá jako odstrašující příklad, poukazující na množství případů násilné trestné činnosti spáchané s palnými zbraněmi v USA¹⁸⁷ (zvláště pak na případy aktivního útočníka ve školách a jiných veřejných místech), jež odvozují právě od ústavního zakotvení práva držet a nosit zbraň.

Oba tábory si však mnohdy neuvědomují specifickou amerického prostředí (ať již kulturního, sociálního či právního) a vyslovují tak předpojaté a často zkreslené domněnky. Hlavní snahou této podkapitoly tedy bude částečně nastínit zbraňovou problematiku USA, ukázat vývoj ústavního zakotvení práva držet a nosit zbraň, odhalit důvody pro toto zakotvení a vysvětlit některé konkrétní instituty s tím spojené.

4.1.1. Druhý dodatek a jeho výklad

Počátek amerického přístupu ke zbraním jde ruku v ruce se vznikem USA a jeho ústavním vývojem. Po nabytí nezávislosti USA vstoupila roku 1788 v platnost Ústava Spojených států amerických (dále jen „Ústava USA“), jež zakotvila republikánskou formu státu a nastavila základní fungování orgánů federace a jejich pravomoci. Přesto však jednotlivá občanská práva (resp. jejich výčet) v Ústavě USA zakotvena nebyla.^{188 189} Proto roku 1791 došlo k rozšíření Ústavy USA o tzv. Listinu práv („*The Bill of Rights*“) obsahující deset dodatků

¹⁸⁷ Tyto incidenty je možno sledovat v reálném čase, viz U.S. Interactive News Map: United States. *Liveuamap.com* [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://usa.liveuamap.com/>.

¹⁸⁸ KUKLÍK, Jan a Radim SELTENREICH. *Dějiny angloamerického práva*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011. s. 377. ISBN 978-80-87212-87-5.

¹⁸⁹ BALÍK, Stanislav a Stanislav BALÍK. *Texty ke studiu světových právních dějin*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 260. ISBN 978-80-7380-511-1.

zakotvujících občanská práva jako svobodu projevu a vyznání, právo na řádný a spravedlivý proces aj.

Listinou práv byl zakotven i II. dodatek Ústavy USA, znějící „*A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed*“¹⁹⁰ (dále jen „**II. dodatek**“), jehož obsahově nejpřesnější překlad zní „Ježto k bezpečnosti svobodného státu je zapotřebí dobře vycvičené domobrany, právo lidu držet a nosit zbraně nebude rušeno“¹⁹¹. Skutečný význam tohoto dodatku není z jeho textu úplně zřejmý¹⁹² a jeho výklad dodnes vyvolává spory a kontroverze. Jeho interpretace se tedy odvíjí od judikatury Nejvyššího soudu USA, jež poskytuje jeho závazný výklad.

Je vhodné připomenout specifičnost právního systému, který se v USA zformoval již při jejich vzniku. USA fungují na federativním principu státního zřízení, což znamená, že jednotlivé složky státní moci existují jak na federální (celostátní) úrovni, tak v rámci jednotlivých států, které tak mají i vlastní zákonodárné pravomoci.¹⁹³ Zároveň se pohybujeme v angloamerickém typu právní kultury, který na rozdíl od kontinentálního typu uznává jako pramen práva i tzv. soudní precedens neboli první soudní rozhodnutí v dosud neřešené věci, jež je následně formálně závazné pro budoucí obdobné případy¹⁹⁴ (z tohoto důvodu je nutno vyzdvihnout úlohu Nejvyššího soudu USA).

Nejčastějším jádrem sporu je vztah první a druhé části II. dodatku. Častým argumentem odpůrců držení zbraní v USA bylo (a často stále je) tvrzení, že první část tohoto dodatku určuje rozsah práva nabývat a užívat zbraně, tedy že právo držet a nosit zbraně je uplatnitelné pouze v souvislosti se službou v milici. Dovozovali tak mnohem užší rozsah tohoto práva, než jaký mu naopak přiznávali příznivci držení zbraní.

Nejvyšší soud USA v klíčovém rozhodnutí v případě *District of Columbia v. Heller* z roku 2008¹⁹⁵ provedl důsledný rozbor II. dodatku a jeho jednotlivých složek a dospěl k závěru, že první část II. dodatku pouze ukazuje účel kodifikace práva držet a nosit zbraně na ústavní úrovni, ale neomezuje toto právo (jeho rozsah) pouze na službu v milici¹⁹⁶. Právo

¹⁹⁰ The Bill of Rights: A Transcription. In: *National Archives: America's Founding Documents* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/bill-of-rights-transcript>.

¹⁹¹ BALÍK, Stanislav. Cit. d. s. 265.

¹⁹² Pro srovnání lze poukázat na rozdílnost českých překladů, přičemž z každého lze vyvozovat odlišné závěry. Srov. KUKLÍK, Jan. Cit. d. s. 515.; BALÍK, Stanislav. Cit. d. s. 265.

¹⁹³ KUKLÍK, Jan. Cit. d. s. 375-376.

¹⁹⁴ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 84. ISBN 978-80-7380-838-9.

¹⁹⁵ SCALIA, Antonín a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *District of Columbia v. Heller*. In: *U.S. Reports* [online]. 2008, částka 554, s. 572-723 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep554570/>.

¹⁹⁶ Tamtéž. s. 577, 585.

jednotlivců držet a nosit zbraně existovalo ještě před jeho ústavním zakotvením (což již bylo dovozeno v případě *United States v. Cruikshank* z roku 1875¹⁹⁷) a první část je zde uvedena pouze jako zdůvodnění nezbytnosti této kodifikace, kterou je prevence proti odstranění milice tyranskou vládou prostřednictvím odzbrojení obyvatel USA¹⁹⁸.

V návaznosti na tento závěr, že právo držet a nosit zbraně není podmíněno službou v milici, Nejvyšší soud USA v tomto případě rovněž dovedl, že rozsah práva držet a nosit zbraně garantovaného II. dodatkem zahrnuje i jejich použití k tradičním účelům, jakým je např. i sebeobrana.¹⁹⁹ Současně s tím pak historickým výkladem práva držet a nosit zbraň dospěl k závěru, že sebeobrana je ústředním prvkem tohoto práva jako takového.²⁰⁰ Z tohoto důvodu shledal zákony okresu Columbie, *de facto* zakazující ruční palné zbraně a stanovující požadavek uchovávat legálně držené střelné zbraně doma nenabitě a rozložené nebo zajištěné zámek spouště nebo podobným zařízením, v rozporu s II. dodatkem a tedy protiústavními.²⁰¹

Právo držet a nosit zbraň dle II. dodatku však samo o sobě není neomezené (jak se mnozí čeští příznivci, ale i odpůrci držení zbraní mylně domnívají), a ne u všech typů střelných zbraní je jejich držení a nošení garantováno. Jak bylo uvedeno výše, právo držet a nosit zbraně není omezeno pouze na službu v milici. Nicméně první část II. dodatku může sloužit jako jistý korektiv co se týče druhů zbraní, jejichž držení a nošení je garantováno II. dodatkem. V případě *United States v. Miller* z roku 1939²⁰² Nejvyšší soud USA nepřiznal „ochranu“ upilovaným brokovnicím, k jejichž mezistátní přepravě bylo zapotřebí jejich registrace a obdržení příslušných oprávnění. Nejvyšší soud USA rozhodl, že s ohledem na pokročilou dobu se nejedná o zbraně, jež by měly jakýkoli rozumný vztah k efektivnosti nebo zachování milice jako takové, a proto jejich držení a nošení není chráněno II. dodatkem.²⁰³ Nabývání, držení a nošení těchto zbraní je tedy možno omezit, aniž by tím došlo k porušení práva zaručeného II. dodatkem.

Ve zmíněném případě *District of Columbia v. Heller* Nejvyšší soud USA tento závěr potvrdil a současně konstatoval, že tímto rozhodnutím nijak nezpochybňuje zákony dlouhodobě zakazující držení palných zbraní zločinci nebo duševně nemocnými, či zakazující nošení

¹⁹⁷ WAITE, Morrison Remick a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *United States v. Cruikshank*. In: *U.S. Reports* [online]. [1875], částka 92, s. 542, 553 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep092542/>.

¹⁹⁸ *District of Columbia v. Heller*. s. 570, 598-599.

¹⁹⁹ Tamtéž. s. 570, 624-626.

²⁰⁰ Tamtéž. s. 599.

²⁰¹ Tamtéž. s. 570, 628-636.

²⁰² MCREYNOLDS, James Clark a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *United States v. Miller*. In: *U.S. Reports* [online]. 1939, částka 307, s. 174-183 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep307174/>.

²⁰³ Tamtéž. s. 174, 178.

palných zbraní na určitých místech.²⁰⁴ Tyto závěry byly následně potvrzeny dalším rozhodnutím Nejvyššího soudu USA ve věci *Voisine v. United States* z roku 2016²⁰⁵.

Zároveň však bylo zdůrazněno, že II. dodatkem nejsou chráněny pouze zbraně známé v 18. stol., jak je někdy tvrzeno.²⁰⁶ Kupříkladu v případě *Caetano v. Massachusetts* z roku 2016²⁰⁷ byla slečna Caetano zatčena za použití elektrického paralyzátoru k sebeobraně, jelikož místní zákon zakazoval držení elektrických zbraní. Nejvyšší soud státu Massachusetts shledal, že tento zákaz je ústavně konformní, jelikož dle jeho názoru se mj. nejednalo o zbraně známé v době přijetí Listiny práv, a tudíž se na ně ochrana II. dodatkem nevztahuje.²⁰⁸ Nejvyšší soud USA však s odkazem na případ *District of Columbia v. Heller* toto tvrzení vyvrátil.²⁰⁹

Dalším kamenem úrazu je rozsah povinných subjektů, jež musí II. dodatek respektovat. Původních deset (resp. dvanáct²¹⁰) dodatků zavedených Listinou práv totiž původně představovaly omezení pouze pro federální orgány, nikoliv pro samotné státy²¹¹. To se změnilo až po Americké občanské válce (1861-1865), kdy v rámci tzv. II. cyklu oprav Ústavy^{212 213} došlo k doplnění dodatků XIII. až XV., zaručující ochranu (některých) občanských práv na úrovni jednotlivých států, zejména pak jmenovaných XIV. dodatkem²¹⁴.

Nicméně právo zakotvené II. dodatkem v tomto výčtu jmenováno nebylo. Nejvyšší soud USA proto dlouhodobě dovozoval, že II. dodatek zavazuje pouze Kongres a vládu USA, aby do práva držet a nosit zbraň nezasahovali. V tomto ohledu lze uvést případy *United states v. Cruikshank* z roku 1875²¹⁵ a *Presser v. Illinois* z roku 1886²¹⁶.

²⁰⁴ *District of Columbia v. Heller*. s. 570, 626-628.

²⁰⁵ KAGAN, Elena a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES *Voisine v. United States*. In: *U.S. Reports* [online]. 2016, částka 579, s. 686-716. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/preliminaryprint/579US2PP_Web.pdf.

²⁰⁶ Tamtéž. s. 582.

²⁰⁷ SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *Caetano v. Massachusetts*. In: *U.S. Reports* [online]. 2016, částka 577, s. 411-422 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.supremecourt.gov/opinions/preliminaryprint/577US2PP.pdf>.

²⁰⁸ Tamtéž. s. 411, 414.

²⁰⁹ Tamtéž. s. 412, 414.

²¹⁰ XI. a XII. dodatek byly přijaty na přelomu 18. a 19. století, srov. KUKLÍK, Jan. Cit. d. s. 515.

²¹¹ KUKLÍK, Jan. Cit. d. s. 403.

²¹² KUKLÍK, Jan. Cit. d. s. 655.

²¹³ BALÍK, Stanislav. Cit. d. s. 269.

²¹⁴ Srov. The Constitution: Amendments 11-27. In: *National Archives: America's Founding Documents* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/amendments-11-27>.

²¹⁵ *United states v. Cruikshank*. s. 542, 551.

²¹⁶ WOODS, William Burnham a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *U.S. Presser v. Illinois*. In: *U.S. Reports* [online]. 1886, částka 116, s. 253, 257. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep116252/>.

K narušení této koncepce již ve zmiňovaném případě *District of Columbia v. Heller*, avšak zlom způsobilo až rozhodnutí ve věci *McDonald v. City of Chicago* z roku 2010²¹⁷. V této věci Nejvyšší soud USA dovedl, že právo držet a nosit zbraň dle II. dodatku je v důsledku práva na řádný proces součástí ochrany poskytované XIV. dodatkem, čímž se II. dodatek stal závazným i pro jednotlivé státy USA.²¹⁸ Tím došlo k částečnému zrušení výše uvedených rozhodnutí a změně dosavadního pojetí II. dodatku. Nejvyšší soud USA tak již po několikáté navazoval na případ *District of Columbia v. Heller*, kdy prostřednictvím jeho historického výkladu práva držet a nosit zbraň dovedl jeho fundamentální charakter v systému svobody amerického národa²¹⁹, z čehož vyvodil jeho ochranu garantovanou XIV. dodatkem jakožto jednoho ze základních práv²²⁰.

Nicméně ani tato obsáhlá vymezení různých aspektů II. dodatku nedokážou zabránit sporné legislativě, a i po uplynutí více než jedné dekády je nutné výše uvedené závěry neustále připomínat. Výmluvným příkladem budiž loňské rozhodnutí ve věci *New York State Rifle & Pistol Association, Inc. v. Bruen*²²¹, kdy Nejvyšší soud USA byl nucen konstatovat neústavnost zbraňových zákonů státu New York pro nerespektování závěrů v rozhodnutích *District of Columbia v. Heller* a *McDonald v. City of Chicago*.

4.1.2. Federální a státní regulace nakládání se zbraněmi v USA

Jak již bylo řečeno, je nutno rozlišovat mezi federální zbraňovou legislativou, která nastavuje jakýsi obecný rámec pro nakládání se zbraněmi, a zbraňovou legislativou jednotlivých států USA, činící většinu zbraňové regulace v zemi, jež se v jednotlivých státech často navzájem velmi odlišují. Nutno podotknout, že v tomto bodě bude výhradně rozebírána legislativa týkající se nakládání s palnými zbraněmi (výraz „*firearm*“ odpovídá českému právnímu pojetí palné zbraně²²²) a současně bude proveden spíše zběžný rozbor jednotlivých právních úprav, z důvodu jejich objemnosti a komplexity.

²¹⁷ ALITO, Samuel A. a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *McDonald v. Chicago*. In: *U.S. Reports* [online]. 2010, částka 561, s. 742-944. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep561742/>.

²¹⁸ Tamtéž. s. 744, 763-766.

²¹⁹ Tamtéž. s. 744-745, 767-770.

²²⁰ Tamtéž. s. 745, 770-780.

²²¹ THOMAS, Clarence a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *New York State Rifle & Pistol Association, Inc. v. Bruen*. In: *U.S. Reports* [online]. 2022, částka 597. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/20-843_new_m648.pdf.

²²² Srov. Law Enforcement Officers Killed and Assaulted (LEOKA) Data Collection: Definitions and Examples. In: *Federal Bureau of Investigation: 2019 Law Enforcement Officers Killed & Assaulted* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2019] [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/leoka/2019/resource-pages/definitions>.

Nejdůležitějšími federálními zákony vztahující se k nakládání s palnými zbraněmi jsou:

- a) **National Firearms Act (1934)**²²³ – zákon regulující držení, převod a prodej některých druhů palných zbraní a jejich příslušenství (např. pušek a brokovnic kratších než 18 palců, automatických zbraní či tlumičů), kdy kupříkladu na převod těchto zbraní je uvalena zvláštní daň²²⁴ a zároveň podléhají registraci spolu se svými držiteli²²⁵;
- b) **Omnibus Crime Control and Safe Streets Act (1968)**²²⁶ – tímto zákonem byl mj. stanoven zákaz mezistátního a mezinárodního prodeje všech palných zbraní (vyjma pušek a brokovnic) nelicencovaným obchodníkům²²⁷ a současně došlo ke zvýšení věku pro nákup těchto zbraní na 21 let²²⁸;
- c) **Gun Control Act (1968)**²²⁹ – tento zákon v mnohém na navazoval na zmíněný Omnibus Crime Control and Safe Streets Act. Jeho nejdůležitějším aspektem bylo zavedení zákazu prodeje palných zbraní některým skupinám obyvatel, jako např. duševně nemocným, drogově závislým nebo trestancům²³⁰;
- d) **Firearms Owners' Protection Act (1986)**²³¹ – zákon částečně rozšiřující práva vlastníků zbraní (např. ochrana během průjezdu skrze státy s přísnější zbraňovou regulací²³²), zároveň však zakazující držení nových automatických zbraní²³³ a rozšiřující kategorie osob, jež nemohou nabývat palné zbraně (např. osoby pobývající

²²³ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. An Act to provide for the taxation of manufacturers, importers, and dealers in certain firearms and machine guns, to tax the sale or other disposal of such weapons, and to restrict importation and regulate interstate transportation thereof. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1934, ročník 48, částka 1236, Pub. L. 73-474. Dostupné z: <https://govtrackus.s3.amazonaws.com/legislink/pdf/stat/48/STATUTE-48-Pg1236.pdf>.

²²⁴ Tamtéž. Sec. 3. (a).

²²⁵ Tamtéž. Sec. 5. (a).

²²⁶ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. An Act to assist State and local governments in reducing the incidence of crime, to increase the effectiveness, fairness, and coordination of law enforcement and criminal justice systems at all levels of government, and for other purposes. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1968, ročník 82, částka 197, Pub. L. 90-351. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-82/STATUTE-82-Pg197>.

²²⁷ Tamtéž. Sec. 902, § 922 (a) (2).

²²⁸ Tamtéž. Sec. 902, § 922 (b) (1).

²²⁹ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Gun Control Act of 1968 (GCA): An Act to amend title 18, United States Code, to provide for better control of the interstate traffic in firearms. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1968, ročník 82, částka 1213, Pub. L. 90-618. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-82/STATUTE-82-Pg1213-2>.

²³⁰ Tamtéž. Sec. 102, § 922 (d).

²³¹ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Firearms Owners' Protection Act. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1986, ročník 100, částka 449, Pub. L. 99-308. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-100/STATUTE-100-Pg449>.

²³² Tamtéž. Sec. 107.

²³³ Tamtéž. Sec. 102 (9).

na území USA ilegálně, osoby, jež se zřekly amerického občanství nebo osoby propuštěné z armády z „nečestných“ důvodů)²³⁴;

- e) **Brady Handgun Violence Prevention Act (1993)**²³⁵ – zákon zavádějící povinnost prověřování osob kupujících si palnou zbraň („*background check*“)²³⁶ a za tímto účelem zřizující systém NICS („*National Instant Criminal Background Check System*“) provozovaný Federálním úřadem pro vyšetřování (FBI)²³⁷;
- f) **Gun-Free School Zones Act (1990)** – zákon přijatý v rámci Crime Control Act²³⁸, zakazující držení palné zbraně bez zvláštního povolení ve školní oblasti, o jejíž existenci dotyčný ví nebo se má o její existenci důvodně domnívat²³⁹.

Jelikož není možné zde plnohodnotně porovnat právní úpravy všech 50 států USA v oblasti nakládání se zbraněmi, dojde zde k porovnání základních charakteristik zbraňových legislativ dvou států, jež se od sebe nejvýrazněji odlišují. Konkrétně dojde k porovnání zbraňové legislativy státu Arizona, představitele liberálního přístupu k nakládání se zbraněmi, a státu Kalifornie, představitele naopak tvrdého přístupu. Rozdílů by bylo možno nalézt mnohem více, nicméně pro základní demonstraci odlišnosti obou legislativ jsou vybrány jen určité aspekty.

Zbraňová legislativa státu Arizona je poměrně shovívavá a umožňuje držitelům a nositelům střelných zbraní možnosti, které jsou v jiných státech USA nemyslitelné. V Arizoně je možné získat většinu druhů palných zbraní, včetně samonabíjecích pušek, palné zbraně nepodléhají registraci a prověrka kupujícího je povinná pouze u komerčního prodeje zbraní, nikoli u soukromého prodeje (např. od rodinných příslušníků). Taktéž na rozdíl od většiny ostatních států USA není zapotřebí zvláštního povolení ke skrytému nošení palných zbraní po většině míst Arizony a ani k přepravě i nabitých palných zbraní ve vozidle (za podmínky, že dotyčná osoba je starší 21 let).^{240 241}

²³⁴ Tamtéž. Sec. 102 (5) (D).

²³⁵ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Brady Handgun Violence Prevention Act. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1993, ročník 107, částka 1536, Pub. L. 103-159. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-107/STATUTE-107-Pg1536>.

²³⁶ Tamtéž. Sec. 102 (b).

²³⁷ Tamtéž. Sec. 103.

²³⁸ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Crime Control Act of 1990. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1990, ročník 104, částka 4789, Pub. L. 101-647. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-104/STATUTE-104-Pg4789>.

²³⁹ Tamtéž. Sec. 1702.

²⁴⁰ Srov. Arizona Gun Laws: Top 10 Questions Answered. In: Shouse Arizona Law Group: Phoenix Arizona Criminal Defense Lawyers [online]. Phoenix: Shouse Law Group, ©2023, April 16, 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.shouselaw.com/az/defense/laws/gun-laws/>.

²⁴¹ Srov. ARIZONA WEAPONS AND FIREARMS LAWS FAQs. In: *City of Phoenix* [online]. Phoenix: City of Phoenix, © 2023 [cit. 2023-03-13].

V sousední Kalifornii je tomu však často naopak. Většina poloautomatických palných zbraní spadá do kategorie „*assault weapon*“, které podléhají registraci a je možné s nimi nakládat jen velmi omezeně (např. užívat jich pouze na střelnici apod.), palné zbraně je možné legálně získat jen od licencovaných obchodníků a nákup vždy zahrnuje prověrku kupujícího. Ke skrytému nošení palných zbraní nebo jejich přepravě je zapotřebí zvláštního povolení (v případě povolení ke skrytému nošení se toto povolení uděluje v režimu správního uvážení, srov. níže), přičemž přepravovat lze jen zbraně nenabitě a zabezpečené.^{242 243 244}

4.1.3. Viditelné x skryté nošení

Zde bude provedena krátká odbočka k alespoň částečnému vysvětlení problematiky viditelného a skrytého nošení palných zbraní v USA, aby se předešlo případným nesrovnalostem. V českém právním prostředí je totiž možné výhradně skryté nošení zbraní (srov. bod 3.2.1.), ve většině států USA je tomu ale jinak.

Už od vzniku USA bylo skryté nošení spojováno s praxí zločinců, a kvůli prevenci kriminality proto již počátkem 19. stol. počaly jednotlivé státy přijímat zákony regulující skryté nošení palných zbraní.²⁴⁵ Ve většině států tak bylo skryté nošení podmíněno příslušným povolením, pro které musely být splněny určité předpoklady (odborná zkouška, důvěryhodnost osoby apod.).²⁴⁶ Až do 80. let minulého století navíc ve většině států převažovala kategorie zákonů tzv. „*May-issue*“, kdy vydání povolení podléhá správnímu uvážení.²⁴⁷

Dostupné z: <https://www.phoenix.gov/policesite/Documents/088411.pdf#search=ARIZONA%20WEAPONS%20AND%20FIREARMS%20LAWS%20FAQs>.

²⁴² Srov. Overview of Key California Firearms Laws. In: *STATE OF CALIFORNIA DEPARTMENT OF JUSTICE: OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL* [online]. Sacramento: DOJ, © 2023, 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.oag.ca.gov/ogvp/overview-firearm-law>.

²⁴³ Srov. Frequently Asked Questions. In: *STATE OF CALIFORNIA DEPARTMENT OF JUSTICE: OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL* [online]. Sacramento: DOJ, © 2023, [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://oag.ca.gov/firearms/faqs>.

²⁴⁴ Srov. Concealed Carry in California. In: *Giffords* [online]. San Francisco: Giffords Law Center to Prevent Gun Violence, © 2023, January 5, 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://giffords.org/lawcenter/state-laws/concealed-carry-in-california/>.

²⁴⁵ WINKLER, Adam. *Gunfight: The Battle Over the Right to Bear Arms in America*. New York: W. W. Norton & Company, 2011, s. 162, 165. ISBN 978-0-393-08229-6.

²⁴⁶ WEBSTER, Daniel, Cassandra CRIFASI, Jon VERNICK a Alexander MCCOURT. *CONCEALED CARRY OF FIREARMS: Facts vs. Fiction* [online]. Baltimore, 2017, s. 1 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/johns-hopkins-center-for-gun-violence-prevention-and-policy/archive-2019/pdfs/concealed-carry-of-firearms.pdf>. Studie. The Johns Hopkins Center for Gun Policy and Research, Bloomberg American Health Initiative.

²⁴⁷ History of Concealed Guns. In: *ProCon.org: Reliable. Nonpartisan. Empowering.* [online]. Chicago: Encyclopaedia Britannica, © 2023, 6/23/2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://concealedguns.procon.org/history-of-concealed-guns/>.

Obrat nastal až koncem 80. let minulého století, kdy stát Florida změnil úpravu skrytého nošení palných zbraní na „*Shall-issue*“ (nárokové) povolení²⁴⁸, kdy byl následně vyvíjen tlak vlivových skupin vedených NRA („*National Rifle Association*“) na jednotlivé státy, aby taktéž opustily koncepci „*May-issue*“²⁴⁹.

Postupem času docházelo k přeměně legislativ jednotlivých států USA a koncepce „*May-issue*“ víceméně vymizela²⁵⁰, zvláště pak zdůrazněním sebeobranu jakožto součástí práva garantovaného II. dodatkem²⁵¹ (srov. výše). Minulý rok navíc Nejvyšší soud USA ve věci *New York State Rifle & Pistol Association, Inc. v. Bruen* konstatoval neústavnost zákonů státu New York, kdy řízení o vydání povolení pro skryté nošení za účelem sebeobranu bylo v režimu „*May-issue*“.²⁵²

Naproti tomu viditelné nošení palných zbraní je historicky v USA považováno za přijatelné, jelikož zákona dbalý občan nechává svou zbraň „na očích“.²⁵³ Viditelné nošení dlouhých i krátkých palných zbraní je povoleno ve většině států USA, v některých z nich je však k tomu zapotřebí povolení.²⁵⁴

4.1.4. Držení palných zbraní v USA a jejich podíl na kriminalitě

Palné zbraně jsou mezi obyvatelstvem USA oproti zbytku světa relativně hojně rozšířené. K počátku roku 2022 vlastnilo palnou zbraň přibližně 46 % amerických domácností²⁵⁵ a na počátku roku 2021 vlastnilo palnou zbraň přibližně 32,5 % Američanů ve věku 21 let a výše, přičemž průměrný držitel vlastnil přibližně 5 palných zbraní (nejčastějším

²⁴⁸ CARTER, Gregg Lee. *Guns in American Society: An Encyclopedia of History, Politics, Culture, and the Law*. 2nd ed. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2012, s. 193. ISBN 978-0-313-38671-8.

²⁴⁹ Srov. History of Concealed Guns.

²⁵⁰ Srov. Concealed Carry States 2023. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/concealed-carry-states>.

²⁵¹ SHUFRO, Cathy. A Brief History of Guns in the U.S.: How to explain Americans' astonishing personal arsenal? Start with politics, fear, and marketing. *Hopkins Bloomberg Public Health* [online]. October 13, 2021, **2021**(Fall/Winter) [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://magazine.jhsph.edu/2021/brief-history-guns-us>.

²⁵² *New York State Rifle & Pistol Association, Inc. v. Bruen*. s. 79-80.

²⁵³ PIERCE, John. Why 'Open Carry' Gun Laws Work. *U.S. News & World Report* [online]. New York: U.S. News & World Report, © 2023, April 15, 2010 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.usnews.com/opinion/articles/2010/04/15/why-open-carry-gun-laws-work>.

²⁵⁴ Srov. Open Carry States 2023. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/open-carry-states>.

²⁵⁵ One in Five American Households Purchased a Gun During the Pandemic. In: *NORC at the University of Chicago* [online]. Chicago, 2022, March 24, 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.norc.org/NewsEventsPublications/PressReleases/Pages/one-in-five-american-households-purchased-a-gun-during-the-pandemic.aspx>.

typem byly ruční palné zbraně typu pistolí a revolverů)²⁵⁶. Více než třetina těchto držitelů někdy užila svou palnou zbraň k sebeobraně, ale v naprosté většině případů ke střelbě nedošlo.²⁵⁷

Palné zbraně jsou bohužel taktéž dlouhodobou součástí násilné trestné činnosti v USA. Z dostupných dat za roky 2009-2019 lze uvést, že palné zbraně byly v těchto letech použity v průměru v 70,2 % případů vražd, ve 40,4 % případů loupeží a ve 23,5 % případů ublížení na zdraví (včetně těžkého ublížení na zdraví²⁵⁸). Dle těchto dat uvedených v tabulce níže lze konstatovat, že v ryze vzestupnou tendenci užití palných zbraní lze pozorovat pouze v případech ublížení na zdraví, což lze částečně sledovat i u trestného činu vraždy, kde to však není tak přímočaré. Naopak v případě trestného činu loupeže je tato tendence sestupná.

Procentuální podíl palných zbraní na jednotlivých typech násilné trestné činnosti v USA v letech 2009-2019				
Rok	Typ	Vražda (≐ na celé desetiny)	Loupež (≐ na celé desetiny)	Ublížení na zdraví (≐ na celé desetiny)
2019 ²⁵⁹		73,7	36,4	27,6
2018 ²⁶⁰		72,7	38,5	26,1
2017 ²⁶¹		72,6	40,6	26,3
2016 ²⁶²		73	41,1	25,8

²⁵⁶ ENGLISH, William. *2021 National Firearms Survey* [online]. Washington, D.C., 2021, s. 7, 17 [cit. 2023-02-22]. Georgetown McDonough School of Business Research Paper No. 3887145. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3887145. Průzkum. McDonough School of Business, Georgetown University.

²⁵⁷ Tamtéž. s. 9.

²⁵⁸ Srov. Law Enforcement Officers Killed and Assaulted (LEOKA) Data Collection: Definitions and Examples. In: *Federal Bureau of Investigation: 2019 Law Enforcement Officers Killed & Assaulted* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2019] [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/leoka/2019/resource-pages/definitions>.

²⁵⁹ Crime in the U.S. 2019: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2019] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/violent-crime>.

²⁶⁰ Crime in the U.S. 2018: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2018] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2018/crime-in-the-u.s.-2018/topic-pages/violent-crime>.

²⁶¹ Crime in the U.S. 2017: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2017] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2017/crime-in-the-u.s.-2017/topic-pages/violent-crime>.

²⁶² Crime in the U.S. 2016: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2016] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2016/crime-in-the-u.s.-2016/topic-pages/violent-crime>.

2015 ²⁶³	71,5	40,8	24,2
2014 ²⁶⁴	67,9	40,3	22,5
2013 ²⁶⁵	69	40	21,6
2012 ²⁶⁶	69,3	41	21,8
2011 ²⁶⁷	67,7	41,3	21,2
2010 ²⁶⁸	67,5	41,4	20,6
2009 ²⁶⁹	67,1	42,6	20,9
Průměrná hodnota	70,2	40,4	23,5

Je ovšem nezbytné brát v úvahu rozlohu a rozmanitost USA, kdy převážné množství spáchaných násilných trestných činů je často koncentrováno v relativně malých oblastech^{270 271}. Značnou roli zde hrají primárně faktory jako hustota osídlení a geografická poloha, jež může mít mj. vliv na rozšíření určitých typů palných zbraní (např. větší výskyt loveckých zbraní

²⁶³ Crime in the U.S. 2015: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2015] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2015/crime-in-the-u.s.-2015/offenses-known-to-law-enforcement/violent-crime/violentcrimemain_final.

²⁶⁴ Crime in the U.S. 2014: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2014] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2014/crime-in-the-u.s.-2014/offenses-known-to-law-enforcement/violent-crime/violent-crime>.

²⁶⁵ Crime in the U.S. 2013: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2013] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2013/crime-in-the-u.s.-2013/violent-crime/violent-crime-topic-page/violentcrimemain_final.

²⁶⁶ Crime in the U.S. 2012: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2012] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2012/crime-in-the-u.s.-2012/violent-crime>.

²⁶⁷ Crime in the U.S. 2011: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2011] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2011/crime-in-the-u.s.-2011/violent-crime>.

²⁶⁸ Crime in the U.S. 2010: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2010] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2010/crime-in-the-u.s.-2010/violent-crime>.

²⁶⁹ Crime in the U.S. 2009: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2009] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2009>.

²⁷⁰ Srov. *Federal Bureau of Investigation: Crime Data Explorer* [online]. Clarksburg: FBI Uniform Crime Reporting Program [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://cde.ucr.cjis.gov/LATEST/webapp/#/pages/explorer/crime-trend>.

²⁷¹ Murders in US very concentrated: 54% of US counties in 2014 had zero murders, 2% of counties have 51% of the murders. In: *Crime Prevention Research Center* [online]. Crime Prevention Research Center, © 2023, Apr 25, 2017 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://crimeresearch.org/2017/04/number-murders-county-54-us-counties-2014-zero-murders-69-1-murder/>.

v rámci populace). Jako příklad lze uvést státy v severozápadní části USA, stát Montana a stát Wyoming, jež si i díky svému velmi řídkému osídlení^{272 273} dlouhodobě udržují nižší úroveň násilné trestné činnosti oproti zbytku USA (i když v případě Montany došlo v posledních letech k výraznému nárůstu)²⁷⁴, a to i navzdory skutečnosti, že oba státy mají největší podíl palných zbraní v populaci v rámci USA²⁷⁵. Je proto velmi zkratkovité generalizovat tyto údaje na celkový stav USA a americké společnosti.

Oba porovnávané státy (Arizona a Kalifornie) mají oproti průměru USA dlouhodobě vyšší úroveň celkové násilné trestné činnosti (opět dle statistických dat z let 2009-2019 užitých ve srovnání výše), přičemž k roku 2019 byla navíc úroveň násilné trestné činnosti v obou státech na obdobných hodnotách²⁷⁶. Je ovšem zajímavé, že zatímco v Kalifornii tento trend víceméně kopíruje vývoj hodnot zbytku USA, v Arizoně působí tento trend spíše vlnovitě až nárazovitě, přestože i zde lze opět nalézt jisté paralely s průměrem USA.

Porovnáme-li pak použité statistické údaje za období 2009-2019 (srov. tabulky níže), zjistíme, že v Kalifornii je oproti Arizoně podíl palných zbraní dlouhodobě nižší v rámci trestných činů loupeže (průměrný podíl činí 28,4 % oproti 41,4 % v Arizoně) a ublížení na zdraví (průměrný podíl činí 18 % oproti 23,5 % v Arizoně), a naopak v případě trestného činu vraždy je tento jev přesně opačný (průměrný podíl činí 69,1 % oproti 62,8 % v Arizoně). Kalifornie je bohužel taktéž smutným rekordmanem v počtu případů útoku aktivního útočnicka, kdy v letech 2000-2019 došlo ke 42 těmto incidentům, což je největší počet ze všech států USA v tomto období (v Arizoně se v tomto období odehrálo „pouze“ 7 takových případů).²⁷⁷

²⁷² Srov. Wyoming Population 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/states/wyoming-population>.

²⁷³ Srov. Montana Population 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/states/montana-population>.

²⁷⁴ Srov. *Federal Bureau of Investigation: Crime Data Explorer*.

²⁷⁵ Srov. Gun Ownership by State 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/gun-ownership-by-state>.

²⁷⁶ Srov. *Federal Bureau of Investigation: Crime Data Explorer*.

²⁷⁷ Active Shooter Incidents 20-Year Review, 2000-2019. In: *Federal Bureau of Investigation: Documents* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, May 2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/active-shooter-incidents-20-year-review-2000-2019-060121.pdf/view>.

**Procentuální podíl palných zbraní na jednotlivých typech násilné trestné činnosti
v Arizoně v letech 2009-2019**

Rok \ Typ	Vražda (≐ na celé desetiny)	Loupež (≐ na celé desetiny)	Ublížení na zdraví (≐ na celé desetiny)
2019	63,2	36,5	25,8
2018	59,9	40	26,1
2017	61,6	42,6	24,3
2016	67,6	43,6	26,1
2015	61,5	40,2	24
2014	59,3	36,5	24,7
2013	60,5	38,7	23,4
2012	65,7	42,2	24,3
2011	65,5	44,7	23,63
2010	65,9	44,2	23,6
2009	60,1	45,6	25,4
Průměrná hodnota	62,8	41,4	23,5

**Procentuální podíl palných zbraní na jednotlivých typech násilné trestné činnosti
v Kalifornii v letech 2009-2019**

Rok	Typ	Vražda (≐ na celé desetiny)	Loupež (≐ na celé desetiny)	Ublížení na zdraví (≐ na celé desetiny)
2019		68	23,8	16,9
2018		67,7	24,9	17
2017		69,6	27,1	18,4
2016		70,9	28,3	19,8
2015		68,5	27,7	18,4
2014		68,9	27,9	17,2
2013		70,1	30,4	17,6
2012		69,4	30,3	18,9
2011		68,2	29,8	18,7
2010		69,4	31,1	17,7
2009		69	31	17,4
Průměrná hodnota		69,1	28,4	18

4.2. Japonská „bezbrannost“

Japonský přístup ke zbraním je oproti USA diametrálně odlišný. Japonsko má obecně velice striktní postoj k nakládání se zbraněmi (zvláště k nakládání se střelnými zbraněmi, tedy včetně kuší apod.), díky čemuž má počet legálně držných zbraní v Japonsku v průběhu let klesající tendenci^{278 279} a zbraně tak nejsou v rámci populace příliš rozšířeny,

Japonsko se tedy může zdát ideálním příkladem pro (nejen) české odpůrce držení palných zbraní. Země má dlouhodobě nízkou úroveň kriminality s klesající tendencí (i když v roce 2022 byl zaznamenán mírný nárůst, související s rozvolněním proticovidových opatření)²⁸⁰, přičemž trestné činy páchané se zbraní nebo související se zbraněmi nejsou příliš časté²⁸¹.

Opět je však nutné si uvědomit, že Japonsko si oproti západním státům (a ostatně i zbytku světa) prošlo naprosto odlišným historickým, kulturním a sociologickým vývojem, který se podepsal nejen na přístupu k nakládání se zbraněmi. Nedávný atentát na bývalého japonského premiéra Šinzóa Abeho²⁸², provedený po domácku vyrobenou palnou zbraní, navíc dokládá, že ani sebetvrdší regulace nedokáže užití zbraně k trestné činnosti úplně zabránit.

4.2.1. Historické pozadí k japonskému vztahu ke zbraním

K pochopení japonského přístupu ke zbraním je potřeba si nastínit historický vývoj v této oblasti. Není možné ani zdaleka pojmut komplexní japonskou historii a vysvětlit všechny okolnosti vývoje této unikátní země v rámci rozsahu této podkapitoly. Budou proto vyzdvihnuty pouze ty nejdůležitější momenty vývoje japonské cesty v oblasti nakládání se zbraněmi, jež budou dosazeny do příslušného historického kontextu.

Prvně je důležité uvědomit si, že v japonské historii je užíváno jiného rozdělení historických epoch, které se nazývají éry. Toto rozdělování počalo v 1. polovině 7. stol. n. l.

²⁷⁸ Srov. 統計2-37 許可を受けた銃砲刀剣類の数の推移 (平成19~23年) [Statistika 2-37: Vývoj počtu střelných zbraní a mečů s licenci, 2007-2011]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <http://www.npa.go.jp/hakusyo/h24/toukei/01/2-37.xls>.

²⁷⁹ Srov. 統計2-20 許可を受けた銃砲刀剣類の数の推移 (平成24~28年) [Statistika 2-20: Vývoj počtu střelných zbraní a mečů s licenci, 2012-2016]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.npa.go.jp/hakusyo/h29/toukei/02/20.xlsx>.

²⁸⁰ 令和4年の犯罪情勢 [Stav kriminality v roce 2022]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023, únor 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.npa.go.jp/publications/statistics/crime/r4_report.pdf.

²⁸¹ 日本の銃器情勢: (令和3年版) [Situace se střelnými zbraněmi v Japonsku (vydání 2021)]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.npa.go.jp/bureau/sosikihanzai/yakubutujyuki/jyuki/jousei/juukizyousei.pdf>.

²⁸² Zemřel japonský expremiér Šinzó Abe. Stal se terčem atentátu. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Česká televize, ©1996-2021, 8. 7. 2022 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3513975-na-japonskeho-expremiera-byl-spachan-atentat-pisi-tamni-media>.

během tzv. reforem Taika (srov. níže), a jejich délka nebyla exaktně stanovena (až v 2. polovině 19. stol. se délka jedné éry odvíjí od nástupu nového císaře)^{283 284}.

Jeden z prvních momentů vztahující se k nakládání se zbraněmi se datuje již do 1. poloviny 7. stol. n. l., během tzv. éry Taika (v překladu „Velká změna“), kterou provázelo množství reforem (které jsou podle tohoto období souhrnně nazývány „reformy Taika“)²⁸⁵. Nejvýraznější reformou byla nepochybně přeměna soukromého vlastnictví půdy na státní vlastnictví, kdy veškerou půdu získal císař a jeho dvůr. Půda pak byla rolníkům přidělována císařským dvorem, na který také nově připadlo právo vybírat daně.²⁸⁶ Aby si dvůr neznepřátelil místní šlechtu, byl vznikající úřednický aparát obsazován výhradně členy aristokratických rodin a významnějším rodům byla jejich půda fakticky ponechána.^{287 288} Důsledkem těchto reforem bylo položení základů pro nově vznikající feudální systém Japonska (přestože nedošlo k plánované centralizaci v takovém rozsahu) a přeměny původně kmenového zřízení v rodící se státní útvar.

V rámci těchto reforem však byla rovněž v některých provinciích zřízena státní skladiště, do kterých musely být pod dohledem státních úředníků odevzdány veškeré zbraně.^{289 290} Pravděpodobně šlo o jeden z projevů centralizačních tendencí tehdejší vlády a současně i o krok k zajištění hladkého průběhu zmíněné „pozemkové reformy“.

V následné éře Heian (jedná se o rozmezí přibližně od konce 8. stol. do konce 12. stol.) začíná proces krystalizace válečnické vrstvy obyvatelstva, později známe jako „samurajové“. Původně se jednalo o skupiny obyvatel, které se začaly specializovat v zacházení se zbraněmi a jednotlivé šlechtické rody si je postupně začaly vydržovat na svých dvorech k zajištění kontroly a bezpečnosti nad jimi ovládanými oblastmi.^{291 292} Místní vládcí si totiž vynutili právo udržovat vlastní ozbrojené síly s ohledem na neschopnost císařského dvora potlačit množící

²⁸³ REISCHAUER, Edwin O. (Edwin Oldfather), David LABUS, Jan SÝKORA, Alice KRAEMEROVÁ, Vladimír VIMR a Albert M. CRAIG. *Dějiny Japonska*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2000, s. 18. ISBN 80-7106-391-6.

²⁸⁴ BOHÁČKOVÁ, Libuše a WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Vějíř a meč: kapitoly z dějin japonské kultury*. Praha: Panorama, 1987, s. 54.

²⁸⁵ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. Tamtéž.

²⁸⁶ SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: To 1334*. Stanford: Stanford University Press, 1996, s. 67. ISBN 0-8047-0523-2.

²⁸⁷ Srov. MASON, R. H. P., Petra MÜLLEROVÁ a J. G. (John Godwin) CAIGER. *Dějiny Japonska*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Fighters Publications, 2007, s. 43-44. ISBN 978-80-86977-13-3.

²⁸⁸ Srov. BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. Tamtéž.

²⁸⁹ FARRIS, William Wayne. *Heavenly warriors: the evolution of Japan's military, 500-1300*. Cambridge (Mass.): Council on East Asian Studies, Harvard University, 1992, s. 38. ISBN 0-674-38703-1.

²⁹⁰ SANSOM, George Bailey. *Japan: a short cultural history*. Revised edition. S. l: Cresset Press, 1946, xviii, s. 95.

²⁹¹ FARRIS, William Wayne. Cit. d. s. 47.

²⁹² SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: To 1334*. s. 236.

se případy pirátství.^{293 294} Samotné slovo samuraj znamená „ten, kdo slouží“²⁹⁵. Jednalo se tedy o vazala, který sloužil svému vojenskému vůdci²⁹⁶, čímž došlo k vytvoření nové vrstvy vojenské šlechty, jež později hrála významnou roli v japonských dějinách²⁹⁷. Tento proces vrcholí koncem 12. stol., kdy dochází k dotvoření japonského feudálního systému, založeném právě na vztahu „pán-vazal“.²⁹⁸

Samurajové byly jistou obdobou evropského rytířstva. Jednalo se výhradně o válečníky bojující ze sedla, vybavené lukem a šípy, mečem a patřičnou zbrojí.^{299 300} Japonský meč, jež je se samuraji neodmyslitelně spjat, se stal nejen obávanou zbraní, ale později i statusovým symbolem a uměleckým dílem, jehož výroba byla velmi komplikovaná a hraničila až s náboženským obřadem³⁰¹. I kvůli nákladnosti válečnické výbavy a nutnosti specializace k zacházení s těmito a dalšími zbraněmi došlo k jakémusi společenskému určení, že zacházení se zbraněmi bude výhradně záležitostí samurajů.

Významným momentem v souvislosti s problematikou zbraní je bezpochyby první kontakt s Evropany, kteří do Japonska přinesli palné zbraně. Kolem roku 1542 přistála u japonského pobřeží čínská loď s několika portugalskými dobrodruhy na palubě, jež měli u sebe mj. i své hákovnice (arkebuzy).^{302 303} Tyto zbraně vyvolaly mezi Japonci značný zájem a brzy byly hojně kopírovány, nicméně tento vynález nezpůsobil v Japonsku takovou revoluci ve vojenství a společnosti, jako tomu bylo v Evropě. Přestože palné zbraně byly zařazeny do jednotlivých armád a začal být kladen větší důraz na použití pěchoty oproti jízdě, tradiční způsob boje nebyl po následující století téměř zasažen (a ani nedošlo k jejich významnějšímu rozšíření mezi obyvatelstvem).³⁰⁴ To bylo podpořeno i jistou nevolí ze strany samurajů vůči palným zbraním a taktéž rostoucím odporem Japonců ke všemu cizímu.³⁰⁵

Roku 1588 došlo k dalšímu masivnímu odzbrojování obyvatelstva, kdy tehdejší vládce Japonska, generál Tojotomi Hidejoši, vyhlásil tzv. „hon na meče“, kdy všichni byli povinni

²⁹³ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 42.

²⁹⁴ FARRIS, William Wayne. Cit. d. s. 241-247.

²⁹⁵ Tamtéž.

²⁹⁶ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 122.

²⁹⁷ Zvláště pak vytvořením protichůdné politické moci vůči císařskému dvoru, tzv. šógunátu. Srov. FARRIS, William Wayne. Cit. d. s. 48.

²⁹⁸ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 43.

²⁹⁹ FARRIS, William Wayne. Cit. d. s. 47.

³⁰⁰ BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 290-291.

³⁰¹ Srov. BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 287-288.

³⁰² SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: 1334 to 1615*. Stanford: Stanford University Press, 1996, s. 263. ISBN 0-8047-0525-9.

³⁰³ DIAMOND, Jared M. (Jared Mason) a Zdeněk URBAN. *Osudy lidských společností: střelné zbraně, choroboplodné zárodky a ocel v historii*. Praha: Columbus, 2000, s. 275-276. ISBN 80-7249-047-8.

³⁰⁴ SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: 1334 to 1615*. s. 263-264.

³⁰⁵ DIAMOND, Jared M. (Jared Mason). Cit. d. s. 276.

odevzdat všechny své zbraně státu, vyjma samurajů, kteří si mohli své zbraně ponechat a nadále nosit.^{306 307} Symbolem samuraje se pak staly dva meče po jeho boku, delší „*katana*“ a kratší „*wakizaši*“.³⁰⁸ Všechny zkonfiskované zbraně byly následně roztaveny a kov byl použit na vytvoření obrovské sochy Buddha s tím, že všem, kdo své zbraně odevzdali, je zaručena spása v tomto i příštím životě. Důvodem pro tuto konfiskaci byla prevence možných nepokojů a dosažení definitivního oddělení samurajů od zbytku obyvatelstva.³⁰⁹

Faktická moc v Japonsku se následně počátkem 17. stol. přesunula na vojenskou vládu zvanou „*bakufu*“ neboli šógunát (konkrétně šógunát rodu Togukawa)^{310 311} v čele se šógunem, což byl výraz pro nejvyššího vojenského vůdce v zemi^{312 313}. Císařskému dvoru byla ponechána výhradně ceremoniální funkce.^{314 315} Šógunát jako takový vznikl již ve 12. stol.³¹⁶ a provázeli jej jednotlivá období vzestupů a úpadků (vždy korespondující s vedoucím rodem), ale nikdy nedosáhl takové moci jako právě na počátku 17. stol.

Šógunát však postupem času oslaboval a již nedokázal pružně reagovat na změny doma i ve světě^{317 318}, což v letech 1867 až 1868 vyústilo v jeho pád a restauraci císařství^{319 320}. Nastala tak jedna z nejvýznamnějších epoch v dějinách Japonska, éra Meidži.

Éra Meidži, neboli „Osvícená vláda“, je období spojené s prudkou modernizací Japonska a jeho proměny ve světovou velmoc. Začalo se s rychlou industrializací země a přechodem na tržní systém hospodářství, čímž došlo ke zrušení dosavadního feudálního uspořádání společnosti a již tak nezáleženo na příslušnosti ke konkrétní společenské vrstvě k dosažení zářné kariéry³²¹.

Součástí těchto reforem bylo rovněž i vybudování silné moderní armády k zajištění kontroly nad vlastním územím a jeho obyvatelstvem a k ochraně proti případnému nebezpečí z vnějšku. Současně mělo být tímto krokem dosaženo nezávislosti na jednotlivých knížectvích,

³⁰⁶ SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: 1334 to 1615*. s. 331-332.

³⁰⁷ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 178-179.

³⁰⁸ BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 289.

³⁰⁹ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 178-179.

³¹⁰ Tamtéž. s. 190-193.

³¹¹ BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 82-84.

³¹² SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: to 1334*. s. 331.

³¹³ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 46.

³¹⁴ SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: 1615 to 1867*. Stanford: Stanford University Press, 1996, s. 17-18. ISBN 0-8047-0527-5.

³¹⁵ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 195.

³¹⁶ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 46.

³¹⁷ Srov. BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 90-92.

³¹⁸ Srov. REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 113-118.

³¹⁹ SANSOM, George Bailey. *A History of Japan: 1615 to 1867*. s. 242.

³²⁰ BOHÁČKOVÁ, Libuše. Cit. d. s. 92-93.

³²¹ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 299-300.

na jejichž vojska bylo potřeba se do té doby spoléhat. Roku 1871 byla tedy založena Císařská armáda, organizovaná a fungující podle západního vzoru. Armáda fungovala na branném principu, kdy podle branného zákona z roku 1872 byl každý muž povinen sloužit určitou dobu v armádě bez ohledu na svůj sociální původ.³²² Došlo tak k narušení stoletých tradic, kdy umění válčení a nakládání se zbraněmi bylo výhradní doménou samurajů.

Ne všichni však byli s tímto směřováním spokojeni. Četní zástupci z řad samurajů totiž se zrušením feudálního uspořádání postupně přišli o svá privilegia, zvláště pak ta hospodářská v podobě dědičných rent. V důsledku těchto ztrát mnoho z nich upadlo do bídy, jelikož se nedokázali přizpůsobit nové době, a postupně jako vrstva vymizeli.³²³ Neméně bolestivě však na ně působila i ztráta jejich společenské prestiže, kdy jim např. bylo zakázáno nošení jejich bojového účesu a jejich hlavního rozlišovacího znaku, dvou mečů.^{324 325}

Výše uvedené faktory vyústili v otevřená povstání, kdy se samurajové pokoušeli navrátit staré pořádky. Posledním a největším z nich bylo povstání v Sacumě roku 1877, do kterého se zapojilo přes 20.000 bývalých samurajů.^{326 327} Povstalci byli nakonec lépe vyzbrojenou Císařskou armádou poraženi a samurajové se tak definitivně stali reliktem minulosti. Nakládání se zbraněmi se tak stalo výhradně záležitostí armády a dalších ozbrojených složek (přestože zde existovaly výjimky³²⁸).

Japonsko se tak vydalo na cestu s cílem stát se světovou velmocí, jež se může rovnat svým západním protějškům. Nicméně tato snaha o vybudování moderního silného státu byla postavena na koncepci „*fukoku kjohei*“ neboli „bohaté země se silnou armádou“.³²⁹ Právě armáda postupně získala faktickou moc v Japonsku a její imperiální ambice spolu s potřebou surovin pro japonský průmysl (samozřejmě spolu s dalšími faktory) nakonec dovedli zemi až do hořkého konce roku 1945.

Po porážce Japonska ve II. světové válce byla země po nějakou dobu okupována a spravována ze strany Spojenců, výhradně prostřednictvím armády USA. Opět došlo i k dalšímu odzbrojování japonských obyvatel, kdy vyjma japonských vojáků a dalších

³²² REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 140.

³²³ Tamtéž. s. 143.

³²⁴ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 282.

³²⁵ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 143.

³²⁶ MASON, R. H. P. Cit. d. s. 283.

³²⁷ REISCHAUER, Edwin O. Cit. d. s. 145.

³²⁸ Srov. LAW LIBRARY OF CONGRESS, U.S., Global Legal Research Directorate. *Firearms-Control Legislation and Policy* [online]. Washington, D.C.: The Law Library of Congress, Global Legal Research Center, 2013, s. 118-119 [cit. 2023-02-11]. LL File No. 2013-008781, LRA-D-PUB-000066. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/2013417226/>.

³²⁹ JOHNSON, Paul a Jan ČULÍK. *Dějiny 20. století*. Praha: Rozmluvy, 1991, s. 178. ISBN 80-85336-07-3.

příslušníků ozbrojených složek byli odzbrojeni i civilisté, aby se eliminovala veškerá rizika potenciálních ozbrojených konfliktů mezi okupační správou a místním obyvatelstvem.³³⁰

4.2.2. Současná regulace nakládání se zbraněmi v Japonsku

Ze všech těchto dávných i nedávných zkušeností vznikl roku 1958 zákon o kontrole držení střelných zbraní a mečů³³¹ (dále jen „**Zákon o střelných zbraních a mečích**“), který po průběžné novelizaci platí dodnes.

Současná regulace zbraní v Japonsku je značně přísná. Veškeré držení střelných zbraní a mečů je v podstatě zakázáno³³², v několika vzácných případech může příslušný úřad udělit výjimku z tohoto zákazu. Taktéž je zakázáno držení částí pistolí³³³ a v zásadě i napodobenin a modelů zbraní³³⁴.

Udělení výjimky, a tedy vydání souvisejícího povolení k držení je v dikci prefekturní komise pro veřejnou bezpečnost. Povolení se vždy vydává na každou zbraň zvlášť, a to pouze pro konkrétní účely předvídané zákonem³³⁵, kterými primárně jsou:

- a) lov nebo hubení škůdců;
- b) použití zbraní ve specifických povoláních (např. práce na jatkách nebo povolání zabývající se ochranou života – policie nebo bezpečnostní agentury);
- c) testování a výzkum zbraní;
- d) použití zbraně ve střelecké soutěži, pokud byl dotyčný vybrán jako vhodný kandidát.

Dalšími důvody mohou být i kulturní události (např. divadelní představení, muzejní výstavy apod.), kde je držení zbraní nevyhnutelné.³³⁶ V případě mečů je možné požadovat povolení i v případě svátků a podobných událostí, se kterými je držení mečů pevně spjato.³³⁷

O povolení lze požádat prostřednictvím místně příslušné policejní stanice, kde žadatel předloží písemnou žádost se všemi požadovanými náležitostmi (vymezení konkrétních zbraní a účelu pro jejich použití, v případě povolení za účelem lovu a hubení škůdců je nutno doložit

³³⁰ Srov. Firearms-control legislation and policy. Tamtéž.

³³¹ JAPONSKO. 銃砲刀剣類所持等取締法: (昭和三十三年法律第六号) [Zákon o kontrole držení střelných zbraní a mečů (č. 6 z roku 1958)]. 1958, číslo 6. Dostupné z: <https://elaws.e-gov.go.jp/document?lawid=333AC0000000006>.

³³² Čl. 3 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³³ Čl. 3-2 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁴ Čl. 22-2, 22-3 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁵ Čl. 4 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁶ Čl. 4 odst. 8 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁷ Čl. 4 odst. 7 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

i doklad o zdravotní způsobilosti apod.).³³⁸ V případě povolení za účelem lovu je součástí řízení i dovednostní zkouška.³³⁹

Povolení není uděleno osobám, která nespĺňují zákonná kritéria³⁴⁰, např. drogově závislým, osobám trpícím duševní poruchou nebo osobám bez trvalého bydliště. Povolení však není uděleno ani v případě, pokud žadatel žije ve společné domácnosti s osobou blízkou, která může představovat ohrožení pro sebe i okolí.³⁴¹ Povolení je uděleno na dobu určitou (3 roky)³⁴² s možností jeho obnovy³⁴³, a zaniká z důvodů předvídaných zákonem (úmrtí, ztráta dotyčných zbraní, nenabytí dotyčných zbraní ve lhůtě 3 měsíců od získání povolení apod.)³⁴⁴. Součástí povolení je i možnost nošení zbraně, nicméně pouze v souvislosti s účelem, pro který bylo vydáno, v ostatních případech je nošení zakázáno.³⁴⁵

V případě starožitných střelných zbraní a mečů, které jsou považovány za umělecká díla, je nezbytná jejich registrace, kterou provádí prefekturní rada pro vzdělávání.³⁴⁶

Porušení ustanovení Zákona o střelných zbraních a mečích je velmi tvrdě trestáno – vyjma pokut je možno uložit i trest odnětí svobody, v některých případech dokonce s možností doživotního trestu³⁴⁷.

³³⁸ Čl. 4-2 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁹ Čl. 5-4 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁰ Čl. 5 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴¹ Čl. 5 odst. 5 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴² Čl. 7-2 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴³ Čl. 7-3 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁴ Čl. 8 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁵ Čl. 10 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁶ Čl. 14 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁷ Čl. 31 zákona č. 6 z roku 1958, o kontrole držení střelných zbraní a mečů, ve znění pozdějších předpisů.

5. Ochrana vlastnictví jako klíčový element demokratického právního státu

Otázka vlastnictví je s problematikou nakládání se zbraněmi úzce spojena a nelze tedy bez porozumění tomuto institutu tuto problematiku uspokojivě pojmout v celé její šíři. Je proto nezbytné pochopit smysl institutu vlastnictví, jeho rozsah a limity, a následně tyto poznatky přenést do oblasti nakládání se zbraněmi, kde je prostřednictvím této analýzy možné předjímat, jakými cestami se může právní úprava v této oblasti vydat.

5.1. Institut vlastnictví, jeho obsah a ochrana

Institut vlastnictví a jeho garance je nepochybně jedním ze základních pilířů svobodné demokratické společnosti. Jako jedno ze základních práv bylo vlastnictví zakotveno již v Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789³⁴⁸, na mezinárodní úrovni pak v (nezávazné) Všeobecné deklaraci lidských práv z roku 1948³⁴⁹ a následně v Dodatkovém protokolu č. 1 z roku 1952 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod³⁵⁰ (dále jen „**Dodatkový protokol č. 1**“), kterou je Česká republika vázána. Taktéž je vlastnictví uznáváno jako jedno ze základních práv Evropské unie³⁵¹.

V právním řádu České republiky je vlastnictví ukotveno jako jedno ze základních práv v LZPS, konkrétně v čl. 11. Následné konkrétní vymezení rozsahu tohoto práva, instituty k jeho ochraně, způsoby nabývání, omezení či pozbytí vlastnictví apod. jsou pak obsaženy v jednotlivých zákonech, mezi nejdůležitějšími lze zmínit zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Občanský zákoník**“) nebo zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Zákon o vyvlastnění**“).

Dle čl. 11 odst. 1 LZPS je vlastnictví vnímáno jako právo vlastnit majetek a svobodně s ním nakládat dle svého uvážení. Toto právo je obsahově pro všechny stejné, vztahuje se na všechny a všem vlastníkům náleží stejná ochrana. Smyslem odst. 1 je garantovat, že vlastníkem může být každý a nikdo nesmí být ve vztahu k ostatním vlastníkům

³⁴⁸ BALÍK, Stanislav. Cit. d. s. 183.

³⁴⁹ Usnesení č. DE01/48: Všeobecná deklarace lidských práv. In: *[Systém ASPI]* [online]. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, © 2023, 10. 12. 1948 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/16846/1/2/usneseni-c-de01-48-vseobecna-deklarace-lidskych-prav?vtextu=v%C5%A1eobecn%C3%A1%20deklarace>.

³⁵⁰ Sdělení č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

³⁵¹ Srov. Listina základních práv Evropské unie. In: *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>.

znevýhodňován, jelikož v minulosti (během obou období totality) nebyla tato rovnost a ochrana vlastníkům přiznána.³⁵² S tím souvisí i garance dědictví, které je zde výslovně zaručeno.

LZPS nedefinuje, co vše je zahrnuto pod užitým pojmem „majetek“, a co vše je tedy předmětem vlastnictví. Judikatura Ústavního soudu, ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva i konceptu LZPS a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyložila, že „[p]ojem *"majetek"* obsažený v první části článku 1, Protokolu č. 1, má autonomní rozsah, který není omezen na vlastnictví hmotného jmění, a nezávisí na formální kvalifikaci vnitrostátního práva (viz rozhodnutí *ESLP ve věci J. Broniowski proti Polsku*, z. r. 2002). Může zahrnovat jak *"existující majetek"*, tak majetkové hodnoty, včetně pohledávek, na jejichž základě stěžovatel může tvrdit, že má přinejmenším *"legitimní očekávání"* (*esperance légitime/legitimate expectation*) dosáhnout účinného užívání vlastnického práva“³⁵³. Majetkem tedy mohou být věci hmotné i nehmotné a další majetkové hodnoty, včetně duševního vlastnictví³⁵⁴ nebo sociálních dávek, u kterých může vlastník „legitimně očekávat“, že jich nabyde, jelikož na ně má právní nárok. Otázka ochrany legitimního očekávání je v judikatuře Ústavního soudu poměrně hojně otevírána³⁵⁵, primárně však v souvislosti s ochranou principu právní jistoty a důvěry v právo než ochrany vlastnického práva jako takového³⁵⁶.

Na rozdíl od některých dalších práv obsažených v LZPS je vlastnické právo s ohledem na znění čl. 41 odst. 1 LZPS přímo vymahatelné. Jednotlivé instituty sloužící k jeho ochraně jsou pak obsaženy napříč právním řádem, kupříkladu v oblasti občanského práva hmotného lze mezi nejpodstatnější instituty zařadit negatorní (zápůrčí) žalobu dle § 1042 Občanského zákoníku a reivindikační žalobu (žaloba na vydání věci) dle § 1040 Občanského zákoníku, v oblasti trestního práva je pak ochraně vlastnického práva (resp. majetku) věnována celá Hlava V. zvláštní části Trestního zákoníku a některé další skutkové podstaty trestných činů.

³⁵² PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. 2. dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. s. 119-120. ISBN 80-7201-391-2.

³⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn. Pl. ÚS 2/02.

³⁵⁴ Ochrana duševního vlastnictví je výslovně zakotvena v čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie.

³⁵⁵ Např. nález Ústavního soudu ze dne 17. června 2004, sp. zn. I. ÚS 642/03; nález Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10; nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11-2 nebo nález Ústavního soudu ze dne 1. října 2019, sp. zn. Pl. ÚS 5/19.

³⁵⁶ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Čl. 11: [Ochrana vlastnictví]. In: WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 303, marg. č. 13. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

5.2. Limity vlastnického práva

Vlastnictví a jeho výkon však sami o sobě nejsou bezbřehými. Již ve zmíněné Deklaraci práv člověka a občana byla připuštěna možnost omezení vlastnictví za podmínky, že „by to vyžadoval veřejný zájem v zákoně uvedený a pod podmínkou spravedlivého odškodnění předem.“³⁵⁷ Obdobný zásah připouští i Dodatkový protokol č. 1, který ve druhé větě čl. 1 říká, že „[n]ikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva“.

V souladu s čl. 11 odst. 2 LZPS může být zákonem (a nikoliv jen ústavním³⁵⁸) určeno, že některý majetek může být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob (jako příklad lze uvést zákon č. 69/2010 Sb., o vlastnictví letiště Praha-Ruzyně, v znění pozdějších předpisů³⁵⁹) nebo že určitý majetek mohou vlastnit pouze občané České republiky nebo právnické osoby se sídlem v České republice.

Kritéria nuceného odnětí či omezení vlastnictví (vyvlastnění) jsou pak nastaveny čl. 11 odst. 4 LZPS, kdy vyvlastnění je možné pouze 1) ve veřejném zájmu, 2) na základě zákona a 3) vždy za náhradu. Řízení o odnětí/omezení vlastnictví je pak specifikováno výše uvedeným Zákonem o vyvlastnění. Dalším legálním zásahem do vlastnického práva je pak zákonné propadnutí majetku či věci jakožto sankce za spáchaný trestný čin dle Trestního zákoníku, což ostatně LZPS připouští v čl. 39.

Pavlíček s odkazem na další autory dále odlišuje od vyvlastnění i jiné zásahy do vlastnického práva. Jde-li o zásahy ze strany státu, dělí je podle toho, zda „rozhodovali nikoli potřeby „všeuzitečného díla“, ale jiné zřetele, ať již ideově blízké, nebo vzdálené důvodům vyvlastnění“³⁶⁰. Mezi zásahy ideově blízké vyvlastnění uvádí pozemkovou reformu provedenou zákonem č. 215/1919 Sb., o zabránění velkého majetku pozemkového, a některá ustanovení dekretů prezidenta Edvarda Beneše č. 12 a č. 108 z roku 1945.³⁶¹

Od vyvlastnění je však nutno odlišovat omezení výkonu vlastnického práva. Zatímco vyvlastnění je možné pouze za splnění výše uvedených podmínek, omezení samotného výkonu vlastnického práva takováto kritéria nemá. Koneckonců i třetí věta čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 připouští, že „[p]ředchozí ustanovení nebrání státům přijímat zákony, které považují

³⁵⁷ BALÍK, Stanislav. Cit. d. Tamtéž.

³⁵⁸ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody.* s. 122.

³⁵⁹ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva.* 5. vydání, 4. vydání ve Vydavatelství Aleš Čeněk. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. s. 164. ISBN 978-80-7380-822-8.

³⁶⁰ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody.* s. 127.

³⁶¹ Tamtéž.

za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut“.

Omezení výkonu vlastnictví vychází z koncepce „sociální funkce“ vlastnictví, která se v kultuře kontinentálního práva začala výrazněji formovat na přelomu 19. a 20. století a postupně zvítězila nad „individualistickou“ koncepcí vlastnictví.^{362 363} Její podstata spočívá v tom, že vlastník musí při výkonu vlastnického práva dbát na práva třetích osob a obecné zájmy, aby vyloučil možné negativní dopady výkonu vlastnického práva³⁶⁴, tedy předpokládá, že samotný výkon vlastnictví podléhá omezení.

V rovině LZPS je tato koncepce vyjádřena třetím odstavcem větou první čl. 11, jež říká že „[v]lastnictví zavazuje“, a v následujících větách je poté udáván příkladný rozměr tohoto závazku³⁶⁵. Obsahem tohoto ustanovení je výše popsána povinnost vlastníka počínat si při výkonu vlastnictví tak, aby nedocházelo k omezování ostatních. Listina v této souvislosti stanovuje zákaz „zneužití práva“, který Pavlíček definuje jako „*takový jeho výkon, kterým se úmyslně působí újma někomu jinému nebo společnosti. Nestáčí tedy vědomí takové škodlivosti výkonu práva, ale musí být dán i subjektivní vztah k jeho výsledku, tj. vůle jej způsobit (úmysl přímý, dolus directus).*“³⁶⁶ LZPS zakazuje zneužití vlastnického práva 1) „na újmu práv druhých“ nebo 2) „v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy“. Na zákonné úrovni je zákaz zneužití práva uveden do praxe § 8 Občanského zákoníku, dle kterého zjevné zneužití práva nepožívá ochrany.

Avšak zneužití práva není nutnou podmínkou pro odepření ochrany výkonu vlastnictví. Dle Pavlíčka již první věta čl. 11 odst. 3 LZPS je samostatně použitelná, a tedy může nastat situace, kdy lze odepřít ochranu výkonu vlastnického práva přímo s odvoláním na tuto větu, pokud by kupříkladu takový výkon vlastnického práva „byl v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy“, aniž by jím došlo ke zneužití práva.³⁶⁷

Ze samotného ustanovení čl. 11 odst. 3 LZPS, zvláště v kontextu znění citovaného Dodatkového protokolu č. 1, tedy vyplývá předpoklad regulace výkonu vlastnictví ze strany státu, jelikož se jedná o legitimní požadavek sloužící k ochraně obecných zájmů v demokratickém právním zřízení. V České republice se tak děje např. nastavením pravidel silničního provozu, nutností splnit určité podmínky k možnosti užívat nově postavený dům

³⁶² PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody.* s. 123.

³⁶³ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Cit. d. s. 311-312, marg. č. 41.

³⁶⁴ PAVLÍČEK, Václav, Ján GRONSKÝ, Jiří HŘEBEJK, et al. *Ústavní právo a státověda. II. díl, Ústavní právo České republiky.* 3. vydání. Praha: Leges, 2020. s. 556-557. ISBN 978-80-7502-468-8

³⁶⁵ Tamtéž. s. 557.

³⁶⁶ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody.* s. 124.

³⁶⁷ Tamtéž.

apod. Nicméně toto omezení je opět limitováno, jak bude ukázáno v rámci praktické aplikace níže.

5.2.1. Historický vývoj limitace vlastnického práva v českém právním prostředí

Výše uvedená omezení institutu vlastnictví mají v českém právním prostředí relativně ustálené chápání. Již rakouský Obecný zákoník občanský (ABGB)³⁶⁸ ve svém § 364 omezoval výkon vlastnictví tím způsobem, že výkonem vlastnického práva nesmělo být zasahováno do práv třetích osob, a současně tento výkon nemohl opustit rámec zákonů „*předepsaných k zachování a zvelebení obecného blaha*“ (narážíme zde na již zmíněnou koncepci „sociální funkce“ vlastnictví). Omezení vlastnictví bylo později upraveno na ústavní úrovni čl. 5 zákona č. 142/1867 ř.z., o obecných právech občanů státních v královstvích a zemích v radě říšské zastoupených, jednoho ze zákonů Prosinčové ústavy³⁶⁹, kde sice byla garantována neporušitelnost vlastnictví, současně však byla připuštěna možnost odejmutí předmětu vlastnictví (vyvlastnění) za podmínek stanovených běžným zákonem, aniž by bylo nutné poskytnout za něj náhradu.

Ústavní listina z roku 1920³⁷⁰ dokonce ani nezaručovala nedotknutelnost vlastnictví jako takového (pravděpodobně se zde promítl vliv pozemkové reformy z roku 1919)³⁷¹. V § 109 této listiny bylo určeno, že „[s]oukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem“ a opět byla připuštěna možnost vyvlastnění bez náhrady, což vytvořilo základy pro pozdější provedení další pozemkové reformy v roce 1945 (konfiskace majetku německé a maďarské menšiny)³⁷².

Taktéž komunistická Ústava 9. května³⁷³ (odhlédneme-li od praktického porušování vlastnických záruk deklarovaných čl. XII. a § 8 a 9), mj. v § 9 opět stanovovala možnost omezení vlastnictví zákonem a možnost vyvlastnění bez náhrady. Současně stanovovala zákaz zneužití vlastnictví „*ke škodě celku*“ (dosavadní koncepce „zneužití práva“ tedy byla částečně ideologicky posunuta) a vyhradila určitý majetek do výhradního vlastnictví státu (nerostné bohatství, průmysl apod.).

³⁶⁸ Císařský patent č. 946/1811 Sb.z.s., Obecný zákoník občanský.

³⁶⁹ PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda. II. díl, Ústavní právo České republiky*. s. 552-553.

³⁷⁰ Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.

³⁷¹ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 119.

³⁷² Dekret č. 12/1945 Sb.II, o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa.

³⁷³ Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky.

Ústava 1960³⁷⁴ předmět státního vlastnictví rozšířila např. o rozhlas, televizi a film, základní zdroje energie nebo zdravotnická zařízení³⁷⁵. Výkon osobního vlastnického práva omezen nebyl, jelikož jeho existence byla téměř bezvýznamná (předmětem osobního vlastnictví směly být výhradně věci osobní a domácí potřeby³⁷⁶).

5.3. Držení a nošení zbraní v kontextu ústavněprávní koncepce vlastnictví

Nyní budou výše uvedené předpoklady aplikovány na držení a nošení zbraní (ponejvíce na zbraně střelné), aby bylo možno vyvodit, jakým směrem se zákonodárce (ne)může pohybovat v rámci úpravy nakládání se zbraněmi.

Zbraň jakožto věc hmotnou lze nepochybně vlastnit, nicméně s ohledem na „závažnost vlastnictví“ je možné výkon vlastnického práva ke zbraním omezit. V českém právním prostředí je tak činěno výhradně vůči zbraním střelným, nakládání s chladnými zbraněmi není vzhledem ke komplikovanosti provedení plošně regulováno a děje se tak pouze na individuální úrovni (srov. kapitola 1.). K držení a nošení střelných zbraní je zapotřebí splnění konkrétních podmínek, primárně získání příslušného zbrojního průkazu sloužícímu jako oprávnění k držení a nošení střelných zbraní, k jehož získání musí zájemce mj. prokázat svou způsobilost (zdravotní, morální, odbornou, ...) k nakládání s těmito zbraněmi (srov. bod 3.2.1.). V případě některých druhů střelných zbraní je pak nad to nutné získání příslušných zvláštních povolení/výjimek, aby bylo možno tyto zbraně získat a nakládat s nimi. Současně s tím jsou stanoveny hranice pro nakládání se střelnými zbraněmi, kdy je např. u některých typů střelných zbraní nutné dodržet zvláštní předpoklady pro jejich přechovávání³⁷⁷ apod.

Důvodem pro tato omezení je legitimní požadavek k ochraně obecného zájmu, jelikož „zneužití výkonu vlastnictví“ by mohlo mít vzhledem k potenciálu (některých) střelných zbraní fatální následky. Tento zájem ostatně provází českou zbraňovou regulací již od jejích počátků. Již ve zmíněném Zřízení o ručnicích (srov. podkapitola 2.1.) je v předmluvě řečeno, že toto opatření je přijato z důvodů zabránění zneužití ručnic, jelikož je to zbraň „*velmi ukrutná, a tak nekřesťanská i nemužská, více ke zlému nežli k dobrému, neb se jimi mnoho nestatečných a nerozšafných mordův (i těm, kdož se s nimi obírají) přihází*“³⁷⁸. Obdobně hovoří i úvodní

³⁷⁴ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění do 29. listopadu 1989.
³⁷⁵ Čl. 8 odst. 2 ústavního zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění do 29. listopadu 1989.

³⁷⁶ Čl. 10 ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění do 29. listopadu 1989.

³⁷⁷ Srov. § 58 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁷⁸ SEVERIN Z KAPÍ HORY, Pavel. Cit. d. s. 1r.

prohlášení k rakouskému Zbrojnímu patentu (srov. podkapitola 2.2.), který byl přijat z důvodu „[a]bychom zlé užívání zbraně a věci ku střelení náležejících s účinkem předešli“³⁷⁹.

Současně je však proces získání a udělování příslušných povolení souvisejících s nakládáním se střelnými zbraněmi uzpůsoben tak, aby chránil legitimní očekávání daného zájemce o střelnou zbraň. Zákonodárce totiž téměř vyloučil z procesu udělování těchto povolení správní uvážení příslušného orgánu, a proto po splnění daných podmínek vzniká oprávněnému automatický nárok na vydání většiny příslušných povolení, který nelze rozporovat.³⁸⁰

Nabízí se však otázka, zdali (a případně jak) mohou být (střelné) zbraně jejich legálním vlastníkům odebrány. Jak bylo výše uvedeno, zásah do vlastnictví (tedy odnětí nebo omezení vlastnictví) je možný pouze za dodržení požadavků čl. 11 odst. 4 LZPS, a vzhledem k současné koncepci nakládání se zbraněmi i historické zkušenosti v této oblasti si lze jen těžko představit, že by bylo k podobnému opatření přistoupeno. Tento argument je možno koneckonců podpořit i celkovou náročností provedení takového opatření a výší náhrad za vyvlastnění střelných zbraní. Jen k loňskému roku je v České republice evidováno na 1.006.945 kusu střelných zbraní podléhajících registraci³⁸¹ (tedy zbraně kategorie A, A-I, B a C, srov. bod 3.2.1., přičemž největší počet představují zbraně kategorie B a C), a stanovíme-li (velmi) přibližnou hodnotu jedné takovéto střelné zbraně na 22.000,- Kč³⁸², vyšlo by stát vyvlastnění těchto střelných zbraní na více než 22 miliard Kč.

Na druhou stranu si lze představit situaci, kdy právní úpravou výkonu nakládání se zbraněmi může *de facto* dojít ke zpětnému zásahu do vlastnictví tím, že u některých druhů zbraní budou zpřísněny podmínky pro nakládání s nimi (připomeňme si jen novelu zbraňového zákona z roku 2021, kdy došlo k přeřazení některých druhů střelných zbraní do jiné zbraňové kategorie (srov. podkapitola 3.2.).

V této souvislosti je nutné alespoň povrchně vysvětlit fungování pravé a nepravé retroaktivity (zpětného působení) právních předpisů. V souladu s ustálenou judikaturou

³⁷⁹ *Obecný zákonník říšský a Věstník vládní pro císařství rakouské =: Allgemeines Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt für das Kaiserthum Oesterreich.* Vídeň: Císařsko-královská dvorská a státní tiskárna, 20. listopadu 1852, **1852**(67), s. 999. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2dfcac10-ff28-11ea-b636-005056825209>.

³⁸⁰ Srov. BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 105.

³⁸¹ Dle statistických údajů z Centrálního registru zbraní za rok 2022, viz CRZ: Statistika. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/crz-statistika.aspx>.

³⁸² Tato hodnota byla stanovena podle pořizovacích cen nerozšířenějších typů střelných zbraní, tedy ručních palných zbraní (pistolí) a loveckých zbraní (opakovacích pušek a brokovnic), jejichž pořizovací ceny se mohou pohybovat v rozmezí od 4.000,- Kč do 100.000,- Kč, proto je potřeba brát tuto orientační hodnotu s rezervou. Srov. *PRODEJ-ZBRANÍ.CZ* [online]. Praha: Lira IS [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.prodej-zbrani.cz/>; *Palné zbraně a střelivo. ARMED: GEAR FOR REAL* [online]. Praha: ARMED STORE, © 2008–2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.armed.cz/zbrane-a-strelivo/>.

Ústavního soudu se o pravou retroaktivitu jedná ve dvou případech, a sice že 1) daná právní norma vyvolává vznik právních vztahů před svou účinností, přičemž podmínky vzniku těchto vztahů stanovuje dodatečně, a 2) tato norma mění právní vztahy vzniklé z minulé úpravy ještě před svou účinností.^{383 384} Pravá retroaktivita je obecně nepřipustná, s výjimkou případů, kdy retroaktivní právní norma působí ve prospěch dotčených subjektů (jak je ostatně připuštěno samotnou LZPS, čl. 40 odst. 6 věta druhá) nebo zpětný účinek právní normy přispívá k dosažení souladu s obecnými zásadami spravedlnosti a humanity³⁸⁵. V souvislosti s nakládáním se střelnými zbraněmi je proto takovéto užití právní úpravy vysoce nepravděpodobné.

Naopak v případě nepravé retroaktivity nejsou zakládány právní následky pro minulost, nicméně po účinnosti nové právní úpravy jsou posuzovány podle této nové úpravy.³⁸⁶ Nepravá retroaktivita je oproti pravé retroaktivitě obecně přípustná za předpokladu, že tím není nepřiměřeně zasaženo do principu rovnosti a ochrany principu důvěry v právo. O takovou situaci se dle Ústavního soudu „jedná v případě, že „je tím zasaženo do důvěry ve skutkovou podstatu a význam zákonodárných přání pro veřejnost nepřevyšuje, resp. nedosahuje zájem jednotlivce na další existenci dosavadního práva“ (Pieroth, B. Rückwirkung und Übergangsrecht. Verfassungsrechtliche Maßstäbe für intertemporale Gesetzgebung, Berlin, 1981, s. 380–381, srov. dále rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 19. prosince 1961 sp. zn. 2 BvR 1/60; BVerfGE 13, 274, 278) ... nepravá retroaktivita [je] v souladu se zásadou ochrany důvěry v právo tehdy, pokud je vhodná a potřebná k dosažení zákonem sledovaného cíle a při celkovém poměrování „zklamané“ důvěry a významu a naléhavosti důvodů právní změny bude zachována hranice únosnosti“³⁸⁷.

Aby se jednalo přiměřený zásah, musí dle judikatury Ústavního soudu rozpor mezi starou a novou úpravou uspět v tzv. testu proporcionality³⁸⁸, jež se používá při kolizi dvou základních práv a svobod (principů), v tomto případě principu rovnosti a ochrany důvěry v právo s dalším právem/principem. Tento test zahrnuje tři základní kritéria:

- a) **kritérium vhodnosti** – zdali omezení základního práva (ochrana principu důvěry v právo) umožňuje dosažení sledovaného cíle;

³⁸³ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

³⁸⁴ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. března 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01.

³⁸⁵ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ Bod. 53 náleží Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11-2.

³⁸⁸ Srov. WINTR, Jan. Cit. d. s. 142-144.

- b) **kritérium potřeby** – porovnání omezujícího institutu s jinými prostředky, jež umožňují dosažení sledovaného cíle, avšak nedotýkají se omezovaného práva nebo se jej dotýkají v menší intenzitě;
- c) **kritérium přiměřenosti** – porovnání závažnosti obou v kolizi stojících základních práv.

V případě kolize staré a nové právní úpravy jde tedy primárně o to, aby „vyšší stupeň intenzity veřejného zájmu, resp. ochrany základních práv a svobod odůvodňuje vyšší míru zásahu do principů rovnosti a ochrany důvěry občana v právo novou právní regulací“³⁸⁹. Současně s tím však musí tento zásah být co nejmenší a musí respektovat podstatu a smysl zasahovaného práva v souladu s čl. 4 odst. 4 LZPS.³⁹⁰

Zákonodárce tedy má k dispozici jakousi omezenou možnost zásahu do „vlastnictví“ střelných zbraní. Ovšem pravděpodobnost, že by z důvodu ochrany veřejného zájmu došlo k výraznějšímu zásahu do výkonu vlastnických práv spojených se střelnými zbraněmi výše popsaným způsobem, je velmi nízká. Muselo by patrně dojít ke skutečně rozsáhlému zneužití legálně držených zbraní, v jejímž důsledku by byl takovýto zásah ospravedlnitelný. Nicméně díky současné úpravě regulace střelných zbraní, dlouhodobě ustálenému koncepčnímu přístupu k nakládání s nimi i zkušenostem z minulosti (od vzniku samostatné České republiky došlo „pouze“ ke 3 útokům aktivního střelce, přičemž legálně držené palné zbraně byly použity jen v jednom případě^{391 392 393}) se nezdá, že by k takovémuto zásahu mělo (a mohlo) dojít.

5.3.1. Zásah do výkonu vlastnického práva ke zbraním v rámci běžných zákonů

Výše uvedené však neznamená, že současná zbraňová legislativa neposkytuje možnosti i k dodatečnému zásahu do výkonu vlastnického práva ke zbraním. Za zmínku stojí kupříkladu instituty obsažené v Zákoně o zbraních, konkrétně zadržení a zajištění zbraně, střeliva nebo dokladu.

³⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

³⁹⁰ Tamtéž.

³⁹¹ TŘEČEK, Čeněk. Cizinec vyvraždil rodinu na oslavě nelegálně drženou zbraní. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 9. března 2009 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/cizinec-vyvrazdil-rodinu-na-oslave-nelegalne-drzenou-zbrani.A090309_111933_krimi_cen.

³⁹² VÁLKOVÁ, Hana a Čeněk TŘEČEK. Do restaurace vzal střelec své legální zbraně, zjistila policie. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 26. února 2015 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vrah-mel-v-restauraci-druzba-v-uherskem-brode-dve-zbrane.A150225_131423_zlin-zpravy_ras.

³⁹³ LESKOVÁ, Ivana. Střelec v ostravské nemocnici zabil šest lidí. Policie ho našla, je po smrti. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 10. prosince 2019 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostava/zpravy/strelba-ostava-nemocnice-policie-zasah.A191210_081440_ostava-zpravy_klu.

Zadržení zbraně, střeliva a dokladu je upraveno § 56 Zákona o zbraních a představuje preventivní nástroj, jehož prostřednictvím může Policie ČR, resp. její příslušník, fakticky odebrat oprávněnému držiteli jeho střelné zbraně za zákonem stanovených předpokladů. Nejedná se o typ správního řízení, ale o rozšíření oprávnění příslušníka Policie ČR.³⁹⁴ Zákonnými předpoklady pro tento zásah jsou³⁹⁵:

- a) zabránění držiteli v jednání, kterým porušuje povinnost nebo nedodržuje zákaz stanovený Zákonem o zbraních;
- b) existence důvodného podezření, že u držitele došlo k takové změně zdravotního stavu, jenž může v souvislosti se střelnými zbraněmi nebo střelivem představovat ohrožení života a zdraví jeho nebo dalších osob;
- c) držiteli byl odňat zbrojní průkaz a tento držitel dosud své střelné zbraně nebo střelivo neodevzdal;
- d) existence důvodu pro zajištění zbraně či střeliva (srov. níže) a existence důvodného podezření, že další nakládání se střelnými zbraněmi tímto držitelem by mohlo představovat ohrožení života a zdraví jeho nebo dalších osob.

V případě, že držitel své střelné zbraně či střelivo na výzvu příslušníka Policie ČR neodevzdá nebo nesdělí místo jejich uložení a neumožní tak jejich zadržení, je příslušník Policie ČR oprávněn vstoupit na pozemek a do obydlí nebo jiných prostor za účelem zadržení těchto zbraní.³⁹⁶ V případě většího množství střelných zbraní nebo střeliva lze přistoupit k zadržení na místě a zabránit jejich držiteli a neoprávněným osobám přístupu k nim.³⁹⁷ Příslušník Policie ČR je povinen vydat držiteli potvrzení o převzetí zadržených zbraní a střeliva, sloužící k vydání těchto předmětů zpět v případě, že důvody pro zadržení pominuly.³⁹⁸

Podobně funguje i institut zajištění zbraně, střeliva nebo dokladu dle § 57 Zákona o zbraních. Oproti zadržení zbraně, střeliva nebo dokladu se jedná o správní rozhodnutí, jež je vydáno příslušným orgánem Policie ČR ve stanovených případech. Jmenovitě jde o případy³⁹⁹, kdy:

³⁹⁴ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 142.

³⁹⁵ § 56 odst. 1 a 3 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹⁶ § 56 odst. 3 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹⁷ § 56 odst. 4 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹⁸ § 56 odst. 5 a 6 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

³⁹⁹ § 57 odst. 1 a 3 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

- a) proti držiteli je zahájeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v § 22 Zákona o zbraních (trestné činy ovlivňující bezúhonnost držitele);
- b) proti držiteli je zahájeno řízení o přestupku jmenovaném Zákonem o zbraních;
- c) dotyčné zbraně a střelivo byly zadrženy dle § 56 Zákona o zbraních a v této věci má být vedeno řízení podle Zákona o zbraních nebo zvláštního zákona (např. řízení o odnětí zbrojního průkazu dle § 27 Zákona o zbraních).

Rozhodnutí o zajištění lze napadnout odvoláním, jež však nemá odkladný účinek.⁴⁰⁰

Obdobně jako v případě zadržení zákon o zbraních poskytuje příslušnému útvaru Policie ČR možnost vstupu na pozemek a do obydlí v případě neuposlechnutí výzvy k odevzdání zbraní a střeliva jejich držitelem, a taktéž v případě většího množství těchto předmětů možnost zajistit je na místě.⁴⁰¹ Taktéž je příslušný útvar Policie ČR povinen vydat potvrzení o zajištění, jež opět slouží k vydání zajištěných zbraní a střeliva v případě, kdy důvody pro zajištění pominou.⁴⁰²

Současná právní úprava rovněž umožňuje dočasně upravit rozsah nakládání se zbraněmi v případě mimořádných událostí. Až do počátku roku 2021 měla vláda České republiky možnost na základě krizového zákona⁴⁰³ (dále jen „**Krizový zákon**“) v případě nouzového stavu a stavu ohrožení státu přijmout opatření upravující mj. i nakládání se střelnými zbraněmi a střelivem, primárně opatření restriktivní⁴⁰⁴.

30. ledna 2021 však vstoupil v účinnost Nadstavbový zákon č. 14/2021, jímž byla mj. provedena novelizace Krizového zákona, kterou byla možnost úpravy nakládání se střelnými zbraněmi vyčleněna do § 17 Nadstavbového zákona č. 14/2021 Sb. Současná úprava se tedy vztahuje na širší okruh zbraní (nejen střelných, srov. bod 1.1.1) a opatření upravující nakládání s nimi lze vydat v rámci širšího okruhu mimořádných událostí (mimo nouzového stavu a stavu ohrožení státu taktéž v případě stavu nebezpečí či válečného stavu).

Opatření upravující nakládání se zbraněmi při mimořádných událostech lze vydat na dobu určitou v délce 3 měsíců (s možností další prolongace)⁴⁰⁵, avšak oproti předchozí úpravě má vláda v dispozici mnohem širší rozsah možností, jak nakládání se zbraněmi za mimořádných událostí upravit. Mimo přísnějších opatření např. v oblasti zabezpečení

⁴⁰⁰ § 57 odst. 4 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰¹ § 57 odst. 5 a 6 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰² § 57 odst. 3 a 8 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰⁴ Srov. § 6 odst. 2 písm. b) a § 7 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění do 29. ledna 2021.

⁴⁰⁵ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 242.

skladovaných střelných zbraní, lze uložit i zmírňující opatření, např. dovolující některým osobám viditelné nošení střelných zbraní⁴⁰⁶ (k viditelnému nošení srov. bod 3.2.1.). Tato opatření však musí respektovat znění § 17 odst. 3 Nadstavbového zákona č. 14/2021, dle kterého tato opatření „*nesmí být v rozporu se zájmem fyzických osob na ochraně života, zdraví nebo majetku v souladu se zákonem o zbraních*“. Nelze tedy ani těmito opatřeními zakázat nošení zbraní oprávněným osobám ani jim zbraně (byť i dočasně) odebrat.^{407 408}

⁴⁰⁶ Tamtéž.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

⁴⁰⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

6. Státní monopol na legitimní užití násilí x osobní odpovědnost

Česká republika, jakožto svrchovaný, jednotný a demokratický stát⁴⁰⁹, si vyhrazuje monopol k užití legitimního násilí a vynucování práva^{410 411}, který vyplývá z jedné z jejích základních povinností, jíž je „[z]ajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot“⁴¹².

Stát proto vytvořil celou řadu institutů, jejichž prostřednictvím tuto povinnost plní, primárně výslovnou garancí konkrétních práv a svobod, vymezením jejich rozsahu a způsobu jejich výkonu, a vytvořením institucí k ochraně a vymáhání těchto práv.

I přesto se však v praxi objevují situace, kdy stát nemůže jednotlivcům včas a uspokojivě pomoci.^{413 414} Proto český právní řád rozeznává několik situací, ve kterých může jednotlivec realizovat ochranu svých (i cizích) práv vlastní silou i za použití násilí bez následného postihu.⁴¹⁵ Těmito situacemi jsou především případy svépomoci, krajní nouze a nutné obrany.

6.1. Svépomoc

Svépomoc je výjimečný institut, jež umožňuje nositeli subjektivního práva vynaložit vlastní sílu a prostředky k ochraně tohoto práva.⁴¹⁶ Jedná se o dovolený případ svémoci⁴¹⁷ (donucení vlastními silami⁴¹⁸), která je jinak obecně společensky nepřípustná a na rozdíl od svépomoci nepožívá právní ochrany⁴¹⁹ (srov. kupříkladu § 993 nebo § 1003 Občanského zákoníku). Právní nauka rozlišuje mezi dvěma druhy svépomoci, a to svépomocí obrannou (defenzivní), která chrání stávající stav před zásahem do práva, a útočnou (ofenzivní), která zasahuje do stávajícího stavu a mění jej – útočná svépomoc však právní ochrany nepožívá.⁴²⁰

⁴⁰⁹ Čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁴¹⁰ NECHVÁTALOVÁ, Lucie. Cit. d. marg. č. 55.

⁴¹¹ TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 126, marg. č. 308. ISBN 978-80-7400-483-4.

⁴¹² Čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

⁴¹³ NECHVÁTALOVÁ, Lucie. Cit. d. marg. č. 55.

⁴¹⁴ TICHÝ, Luboš. Cit. d. Tamtéž.

⁴¹⁵ Tamtéž.

⁴¹⁶ MACKOVÁ, Alena. § 14: Svépomoc. In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I. 2.* vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020, s. 63. ISBN 978-80-7598-656-6.

⁴¹⁷ TICHÝ, Luboš. Cit. d. Tamtéž.

⁴¹⁸ GERLOCH, Aleš. Cit. d. s. 167.

⁴¹⁹ MACKOVÁ, Alena. Cit. d. s. 63.

⁴²⁰ Srov. Tamtéž. s. 64.

Institut svépomoci je primárně upraven v § 14 Občanského zákoníku, který vymezuje celkem 3 situace, kdy lze k užití svépomoci přistoupit (vyjma jej lze nalézt i další zvláštní ustanovení opravňující ke svépomocnému jednání, např. § 1009 Občanského zákoníku).

První situace je vymezena v § 14 odst. 1 Občanského zákoníku, dle kterého si každý „*může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě*“, přičemž dotyčný není odpovědný za vzniklou újmu⁴²¹. Tato obecná skutková podstata vymezuje kritéria, za kterých lze konkrétní jednání považovat za svépomocné a tedy dovolené, a sice:

- a) **ohrožení subjektivního práva** – ke svépomoci lze přistoupit pouze v případě, že subjektivní právo je přímo ohroženo protiprávním jednáním, stavem či excesivním výkonem práv.⁴²² Pokud tato hrozba pomine (tedy pomine protiprávní stav), nelze ke svépomoci přistoupit (taktéž preventivní svépomoc není možná).⁴²³ Současně musí být ohrožené subjektivní právo vymahatelné, tedy musí se jednat o právo, kterému by za běžné situace byla přiznána soudní ochrana⁴²⁴;
- b) **zřejmost pozdního příchodu zásahu veřejné moci** – tedy je zřejmé, že bez vlastního zásahu nositele ohroženého práva by došlo ke zmaření nároku z tohoto práva nebo by byla výrazně snížena jeho realizace.⁴²⁵ Nelze však přistoupit ke svépomoci s odvoláním např. na obecnou pomalost soudního řízení. Naopak však rovněž nelze vyloučit užití svépomoci s poukazem na fakt, že prostřednictvím následného zásahu orgánu veřejné moci lze následky útoku reparovat⁴²⁶;
- c) **výkon svépomoci samotným nositelem ohroženého práva** – výjimečně taktéž i zákonným zástupcem nositele ohroženého práva nebo jeho zmocněncem⁴²⁷;
- d) **přiměřenost jednání při svépomoci** – svépomocné jednání nemůže zajít dále než k odvrácení dané hrozby⁴²⁸, tedy musí odpovídat jejímu způsobu a intenzitě.

Mimo této obecné skutkové podstaty jsou v § 14 odst. 2 Občanského zákoníku vymezeny i další dvě zvláštní skutkové podstaty případů svépomoci. První zvláštní případ je vymezen první větou zmiňovaného ustanovení, kdy oproti obecné skutkové podstatě svépomoci zde dochází k modifikaci způsobu ohrožení subjektivního práva. Subjektivní právo

⁴²¹ Tamtéž. s. 63.

⁴²² Tamtéž.

⁴²³ Tamtéž.

⁴²⁴ TICHÝ, Luboš. Cit. d. s. 127, marg. 310.

⁴²⁵ Tamtéž.

⁴²⁶ MACKOVÁ, Alena. Cit. d. s. 63.

⁴²⁷ Tamtéž.

⁴²⁸ TICHÝ, Luboš. Cit. d. s. 128, marg. 311.

musí být ohroženo neoprávněným zásahem, tj. tento zásah je v rozporu s právem, a současně jde o zásah bezprostřední, tedy musí trvat nebo být připravován.⁴²⁹ Taktéž kritérium přiměřenosti jednání je modifikováno do subjektivního vnímání přiměřenosti nositele ohroženého práva v dané situaci (oproti obecné skutkové podstatě svépomoci je zde rozsah jednání širší), přičemž k posouzení přiměřenosti je užito hledisko chování každé osoby s rozumem průměrného člověka⁴³⁰, jež by se ocitla na místě ohroženého nositele⁴³¹.

Druhý zvláštní případ svépomoci je vymezen ve větě následující, kdy zde oproti předchozím skutkovým podstatám není ohroženo subjektivní právo jako takové, ale jeho výkon, jež by byl bez jeho svépomocného zajištění zmařen.⁴³² Aby toto jednání požívalo právní ochrany, musí se oprávněná osoba bez zbytečného odkladu obrátit na příslušný orgán veřejné moci (soud, Policii ČR apod.).⁴³³

6.2. Nutná obrana a krajní nouze

Nutná obrana i krajní nouze jsou dle české právní nauky zahrnuty v pojetí svépomoci⁴³⁴, ovšem oproti tomuto institutu může jednat v krajní nouzi/nutné obraně i osoba, jejíž subjektivní práva nejsou ohrožena, tj. brání cizí ohrožená práva. Oba instituty jsou v českém právu pojaty ve třech rovinách, a sice v rovině trestněprávní, správněprávní a občanskoprávní.

Krajní nouze je výjimečným institutem, jež je uplatňován ve chvíli, kdy stát není schopen zajistit prosazení práva jinými prostředky.⁴³⁵ V oblasti trestního práva jde o jednu z okolností vylučujících protiprávnost, a její obsah je vymezen v § 28 Trestního zákoníku. Dle tohoto ustanovení není trestným činem jednání, které by jinak bylo trestným činem, pokud:

- a) **zájem chráněný trestním zákonem je ohrožen nebezpečím** – chráněným zájmem jsou míněny zájmy společnosti a jednotlivce, jež jsou chráněny trestním zákoníkem (život, svoboda, majetek apod.).⁴³⁶ Nebezpečím je pak potřeba rozumět stav hrozící poruchou tomuto zájmu⁴³⁷;
- b) **jedná se přímo hrozící nebezpečí** – jedná se o bezprostřední, reálně existující nebezpečí, nikoli tedy pouze o nebezpečí domnělé. O jednání v krajní nouzi půjde

⁴²⁹ MACKOVÁ, Alena. Cit. d. s. 64.

⁴³⁰ Srov. § 4 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴³¹ MACKOVÁ, Alena. Cit. d. Tamtéž.

⁴³² TICHÝ, Luboš. Cit. d. s. 130, marg. 314.

⁴³³ MACKOVÁ, Alena. Cit. d. s. 65.

⁴³⁴ TICHÝ, Luboš. Cit. d. s. 129, marg. 314.

⁴³⁵ JELÍNEK, Jiří. Kapitola XI. OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST: § 2 Krajní nouze. In: JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 266. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-576-0.

⁴³⁶ Tamtéž. s. 268.

⁴³⁷ Tamtéž. s. 267.

i v případě, že dotyčný toto nebezpečí zavinił. Pokud jej však vyprovokoval, aby jednáním v „krajní nouzi“ způsobil škodu, o jednání v krajní nouzi se nejedná⁴³⁸;

- c) **toto nebezpečí nebylo možno (za daných okolností) odvrátit jiným způsobem** – tj. požadavek subsidiarity⁴³⁹;
- d) **následek způsobený jednáním v krajní nouzi nesmí být zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil** – tj. požadavek proporcionality. Dochází ke srovnání následku na zájmu, jež byl ohrožen, a následku na zájmu, jež byl jednáním v krajní nouzi poškozen, přičemž se vychází jak z objektivního hlediska, tak z hlediska subjektivního (hodnocení dotyčného zájmu v dané jedinečné situaci)⁴⁴⁰;
- e) **ten, komu nebezpečí hrozilo, nebyl povinen jej snášet** – jak bylo řečeno, v krajní nouzi nemusí jednat pouze ten, jehož zájmy nebo on sám jsou nebezpečím ohroženy (tzv. pomoc v krajní nouzi).⁴⁴¹ Nicméně o jednání v krajní nouzi se nejedná, pokud dotčená osoba není povinna nebezpečí snášet podle zvláštních právních předpisů, např. policista nebo hasič⁴⁴².

Nutná obrana je pak zvláštním, privilegovaným případem krajní nouze. U jednání v nutné obraně totiž není oproti jednání v krajní nouzi zapotřebí subsidiarity ani proporcionality a není zde povinnost ohrožené osoby nebezpečí (útok) snášet, jelikož potřeba jednání v nutné obraně je vyvolána jednáním útočnicka, který tak musí nést riziko újmy.⁴⁴³ Oproti případu svépomoci je zákonem chráněna jak pasivní (defenzivní, odrážející) nutná obrana, tak aktivní (ofenzivní) nutná obrana.⁴⁴⁴

Nutná obrana je v oblasti trestního práva vymezena § 29 Trestního zákoníku a aby bylo jednání považováno za jednání v nutné obraně (a tedy nebylo trestným činem), musí být splněny tyto předpoklady:

- a) **zájem chráněný trestním zákonem je ohrožen hrozícím nebo trvajícím útokem** – útok je speciálním případem nebezpečí, kterým se rozumí protiprávní jednání

⁴³⁸ VOKOUN, Rudolf. Kapitola IX. OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST: § 2 Krajní nouze. In: ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2022, s. 248. ISBN 978-80-7598-764-8.

⁴³⁹ Tamtéž.

⁴⁴⁰ Tamtéž. s. 249-250.

⁴⁴¹ Tamtéž. s. 249.

⁴⁴² JELÍNEK, Jiří. Cit. d. s. 269.

⁴⁴³ VOKOUN, Rudolf. Cit. d. s. 254.

⁴⁴⁴ JELÍNEK, Jiří. Cit. d. s. 279.

člověka⁴⁴⁵, jež směřuje proti chráněnému zájmu⁴⁴⁶. Aby bylo možno jednání směřující k odvrácení útoku považovat za jednání v nutné obraně, musí se jednat o útok bezprostřední (tj. lze důvodně očekávat, že k němu bez prodlení a určitě záhy dojde) nebo trvajícím (tj. útok nebyl ukončen).⁴⁴⁷ Lze se bránit i vůči útoku vyprovokovanému, ale obdobně jako v případě krajní nouze nesmí být vyprovokován za účelem „beztrestnosti“ vlastního útoku⁴⁴⁸;

- b) **jednání směřující k odvrácení útoku (obrana) nesmí být zcela zjevně nepřiměřené způsobu útoku** – v rámci nutné obrany je tedy možné způsobit útočnickovi i větší újmu, než která hrozila obránci, pokud úroveň obrany není zcela zjevně (tj. očividně, výrazně hrubě) nepřiměřená.⁴⁴⁹ O zcela zjevně nepřiměřenou obranu se jedná, pokud je výrazně hrubě intenzivnější, než jaká by stačila k odvrácení útoku a rovněž v případě, že je zde zcela zjevný nepoměr mezi chráněným zájmem a zájmem obětovaným.⁴⁵⁰ K posouzení takovéto nepřiměřenosti jsou brány v potaz okolnosti útoku, vlastnosti útočnicka a rovněž i to, co z útoku hrozí.⁴⁵¹

Správněprávní pojetí těchto dvou institutů je téměř totožné⁴⁵² a rovněž vylučují protiprávnost jednání, jež by jinak bylo přestupkem. Jediný rozdíl spočívá v rozdílnosti chráněných zájmů, jež jsou chráněny jednotlivými zákony jakožto objekty příslušných přestupků.⁴⁵³

Občanskoprávní pojetí těchto institutů je taktéž podobné, avšak jsou zde určité modifikace. Oba instituty představují zvláštní typ svépomocného jednání, kdy osoba, jež tímto jednáním způsobila škodu, není povinna k její náhradě.

Skutková podstata nutné obrany dle § 2905 Občanského zákoníku je víceméně obdobná s jejím trestněprávním/správněprávním protějškem, dochází zde pouze ke specifikaci kritéria zcela zjevné nepřiměřenosti obrany (*„zejména vzhledem k závažnosti újmy útočnicka způsobené*

⁴⁴⁵ Jelínek tvrdí, že se může jednat pouze o úmyslné protiprávní jednání (srov. JELÍNEK, Jiří. Cit. d. s. 275), naopak Vokoun připouští i jednání nedbalostní nebo nezaviněné (srov. VOKOUN, Rudolf. Cit. d. s. 255).

⁴⁴⁶ Tamtéž. s. 255.

⁴⁴⁷ Tamtéž. s. 256-257.

⁴⁴⁸ Tamtéž. s. 256.

⁴⁴⁹ Tamtéž. s. 261.

⁴⁵⁰ Tamtéž. s. 260-261.

⁴⁵¹ Tamtéž. s. 260.

⁴⁵² Srov. § 24 a 25 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵³ Srov. VETEŠNÍK, Pavel. § 24 Krajní nouze. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 194-195, marg. 2. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-7729; VETEŠNÍK, Pavel. § 25 Nutná obrana. In: JEMELKA, Luboš. Cit. d. s. 206, marg. 6.

odvracením útoku“⁴⁵⁴) a rovněž určení, že o jednání v nutné obraně se nejedná v případě, kdy hrozba újmy je vzhledem k poměrům napadeného (tj. subjektivní hledisko) jen nepatrná. Nicméně dle komentářové literatury je toto kritérium třeba vnímat jako zvláštní pokyn pro posouzení přiměřenosti obrany, nikoliv jako důvod pro odepření ochrany napadeného.⁴⁵⁵

Taktéž skutková podstata krajní nouze dle § 2906 Občanského zákoníku se v mnohém podobá trestněprávnímu/správněprávnímu pojetí, avšak na rozdíl od něj občanskoprávní institut krajní nouze se nevztahuje na situace, kdy dotčený nebezpečí sám vyvolal. Zároveň však zužuje kritérium proporcionality, kdy se proporcionalita „*nevyžaduje, pokud „by majetek i bez jednání v nouzi podlehl zkáze“*“, *pak lze tento majetek obětovat záchraně jiné hodnoty*“⁴⁵⁶.

6.2.1. Užití zbraní ve výjimečných situacích

Legální použití střelné zbraně si lze představit ve všech zmíněných případech, primárně v případech nutné obrany a krajní nouze. Vždy jich však musí být užito za zákonem stanovených podmínek úměrných konkrétní situaci.

Ostatně zákon o zbraních jaksí předpokládá jejich použití v těchto výjimečných případech, když dovoluje použití střelných zbraní k ochraně života, zdraví nebo majetku v místech, kde jich za běžných okolností použito být nesmí.⁴⁵⁷ Zákon o zbraních však nad výše uvedené stanovuje legálním držitelům střelných zbraní další povinnost, a sice ohlásit použití střelné zbraně v nutné obraně nebo v případě krajní nouze.⁴⁵⁸ V opačném případě se totiž držitel dopustí přestupku, za který mu je možné uložit peněžitou pokutu až do výše 50.000,- Kč.⁴⁵⁹

Aby bylo zajištěno náležité pochopení pro užití těchto výjimečných institutů v praxi, a předešlo se tak možným tragédiím, představuje detailní znalost institutů nutné obrany a krajní nouze významný celek teoretické části odborné zkoušky k získání zbrojního průkazu⁴⁶⁰ (srov. bod 3.2.1.).

⁴⁵⁴ § 2905 *in fine* zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵⁵ Srov. PAŠEK, Martin. § 2905: [Nutná obrana]. In: PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 3020, marg. 14. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁴⁵⁶ PAŠEK, Martin. § 2906: [Krajní nouze]. In: PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 3021, marg. 6. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

⁴⁵⁷ § 28 odst. 5 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵⁸ § 29 odst. 1 písm. m) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵⁹ § 76a odst. 4 písm. c) ve spojení s § 76a odst. 14 písm. a) zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶⁰ Srov. DOKUMENTY - ZBRANĚ, STŘELIVO A MUNICE: Zkoušky odborné způsobilosti. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023, 19. března 2021 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkousky-odborne-zpusobilosti.aspx>.

6.3. Stanovené zálohy státu

Mimo shora uvedené je rovněž vhodné zmínit relativně nedávno přijatý institut tzv. stanovené zálohy státu dle Nadstavbového zákona č. 14/2021. Tento zákon totiž mj. teoreticky umožňuje vládě v krizovém stavu (jež zahrnuje stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu i válečný stav⁴⁶¹) (dále jen „**krizový stav**“) delegaci užití legitimního násilí na konkrétní civilní osoby, jež jsou do stanovené zálohy státu zařazeni.

Za přijetím této možnosti stojí dlouhodobé uvědomění, že v případě některých mimořádných situací (s ohledem na události posledních let, např. situace na Ukrajině od roku 2014) nebude stát schopen plně zajistit svou vnitřní nebo vnější bezpečnost, a proto bylo přistoupeno k zakotvení institutů, jež umožňují státu úžeji spolupracovat s ozbrojenými civilními osobami na zajištění bezpečnosti České republiky. Koneckonců se nejedná o žádnou novinku, pokus o podobné zakotvení proběhl již v roce 2017 v rámci snahy o zakotvení práva držet zbraň k naplňování povinnosti podílet se na zajištění bezpečnosti České republiky do zákona o bezpečnosti ČR (viz podkapitola 3.3.).

Stanovená záloha státu je zvláštním uskupením civilních osob (nejedná se o samostatnou organizovanou jednotku jako v případě např. Aktivních záloh Armády České republiky⁴⁶²), jež jsou nadány určitou kompetencí pro plnění úkolů k zajištění vnitřního pořádku nebo k zajištění vnitřní nebo vnější bezpečnosti České republiky⁴⁶³.

K zajištění této kompetence je zřízen tzv. systém střelecké přípravy dle § 4 Nadstavbového zákona č. 14/2021 Sb., skládajícího se z jednotlivých programů střelecké přípravy, jehož účelem je „*zlepšování znalostí, schopností a dovedností osob oprávněných k nakládání se střelnými zbraněmi pro potřeby zajišťování vnitřního pořádku nebo bezpečnosti České republiky*“⁴⁶⁴. Programy střelecké přípravy jsou dobrovolné a dělí se do dvou skupin, a sice na programy pro oblast vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky, organizované Ministerstvem vnitra, a programy pro oblast obrany České republiky, organizované Ministerstvem obrany.⁴⁶⁵ V současnosti jsou zřízeny pouze programy pro oblast vnitřní bezpečnosti České republiky, jejichž organizace, obsah a další náležitosti jsou stanoveny

⁴⁶¹ § 17 odst. 1 zákona č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶² BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 234.

⁴⁶³ Srov. § 6 odst. 2 zákona č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶⁴ § 4 odst. 1 zákona č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶⁵ § 5 odst. 1 zákona č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

nařízením vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky (dále jen „**Nařízení č. 255/2021**“).

Nařízení č. 255/2021 vymezuje celkem pět programů střelecké přípravy, jichž se mohou zúčastnit pouze držitelé zbrojních průkazů skupiny E (srov. bod 3.2.1.). Náklady spojené s účastí v daném programu střelecké přípravy si hradí účastník sám, přičemž zastřešující orgán může poskytnout materiální podporu v podobě dotovaného střeliva.⁴⁶⁶

Programy jsou řazeny dle jednotlivých úrovní, které jsou (až na poslední úroveň) zajišťovány ve formě kurzů a k účasti na programu vyšší úrovně je potřeba absolvování programu předchozí úrovně.⁴⁶⁷ Jmenovitě jde o programy⁴⁶⁸:

- a) **MV-101** – program zaměřený na získání teoretických znalostí a bezpečného nácvičku nakládání se zbraněmi a jejich použití v případech nutné obrany a krajní nouze;
- b) **MV-102** – program určený k praktickému výcviku použití palných zbraní v případech nutné obrany a krajní nouze;
- c) **MV-201** – program zaměřený na nácviček postupů při napadení snadno zranitelných cílů (srov. bod 3.2.1.) nebo útoku aktivního útočníka;
- d) **MV-301** – program určen k pokročilému střeleckému výcviku v rámci opatření při krizovém stavu;
- e) **MV-501** – individuální program střelecké přípravy.

Osoby, jež se účastnily programu střelecké přípravy od úrovně MV-201 výše (včetně této úrovně), jsou zařazeny do stanovené zálohy státu.⁴⁶⁹ K přijetí do stanovené zálohy státu (a tedy i k účasti v programech střelecké přípravy od úrovně MV-201 včetně) je zapotřebí složení slibu ve znění dle § 16 odst. 1 Nařízení č. 255/2021.

Tyto stanovené zálohy státu lze poté využít k plnění úkolů k zajištění vnitřní bezpečnosti České republiky za podmínek, které vláda stanoví nařízením dle § 17 Nadstavbového zákona č. 14/2021. Primárně by se mělo jednat o úkoly spojené s užitím střelných zbraní v rámci kompetencí získaných účastí v jednotlivých programech střelecké přípravy, avšak lze uložit i úkoly s nakládáním se zbraněmi nesouvisející, např. pomoc

⁴⁶⁶ Srov. § 19 nařízení vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

⁴⁶⁷ Srov. § 12 nařízení vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

⁴⁶⁸ § 4 až 9 nařízení vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

⁴⁶⁹ § 12 odst. 1 písm. d) nařízení vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

při protipovodňových opatřeních.⁴⁷⁰ Charakter těchto úkolů však musí vždy respektovat charakter dané krizové situace, aby tato opatření byla přijata „*pouze, pokud to je nezbytné pro řešení příslušného krizového stavu. Pokud by tedy nařízení vlády stanovilo určitý požadavek, který by tento test nezbytnosti (který lze považovat za přísnější kritérium než pouhý test proporcionality, jenž je současně jeho nezbytnou implicitní součástí), jednalo by se o důvod pro zrušení dané normy podle hlavy druhé zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.*“⁴⁷¹

⁴⁷⁰ BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 235.

⁴⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

7. Právo na odpor

Zvláštním příkladem situace, kdy je jednotlivec oprávněn k užití násilí „bez postihu“, je výkon práva na odpor. Právo na odpor je specifikováno čl. 23 LZPS, dle kterého „[o]bčané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny“.

Právo na odpor provází právní a politické myšlení v podstatě již od středověku⁴⁷², jeho zakotvení pak lze nalézt kupříkladu v Deklaraci nezávislosti USA z roku 1776⁴⁷³ či v již zmíněné Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789 (čl. 2)⁴⁷⁴. V českém prostředí lze právo na odpor spatřit již v myšlenkách Jana Husa nebo Tomáše Garriguea Masaryka.⁴⁷⁵

Právo na odpor je považováno za jedno z přirozených práv, jež je spojeno s principem svrchovanosti lidu⁴⁷⁶ a jako takové je „pozitivizováno“ (kodifikováno) do LZPS jako jedno ze základních práv. LZPS považuje základní lidská práva a svobody (tj. práva přirozená⁴⁷⁷) za nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná⁴⁷⁸, což se odráží v celkovém (přirozeněprávním) charakteru tohoto dokumentu⁴⁷⁹.

Na rozdíl od ostatních práv však kodifikace práva na odpor má výhradně symbolickou, morálně-edukativní nebo dokonce apelační funkci⁴⁸⁰, nikoliv funkci realizační, tj. možnost domáhat se jej jako ústavně zaručeného práva. Vynutitelnost práva na odpor v době, kdy jej smí být využito, totiž není možná. K aktivaci práva na odpor dochází až v případech tzv. ústavní nouze (srov. níže), tedy situace, kdy stát ztratí svůj demokratický charakter a LZPS pozbude svého normativního významu, tedy není možné se dovolat lidských práv a svobod z důvodů jejich potlačení. Půjde tedy o faktické jednání „mimo systém“, ne „jednání po právu“ (právo na odpor

⁴⁷² KYSELA, Jan. Čl. 23: [Právo na odpor]. In: WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK, Ivo POSPÍŠIL a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 525, marg. č. 1. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

⁴⁷³ BALÍK, Stanislav. Cit. d. s. 254-255.

⁴⁷⁴ Tamtéž. s. 182.

⁴⁷⁵ KYSELA, Jan. *Právo na odpor a občanskou neposlušnost*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 83. ISBN 80-7239-197-6.

⁴⁷⁶ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 216.

⁴⁷⁷ BARTOŇ, Michal. Čl. 23: [Právo na odpor]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 9 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzrfzrwymrt#>.

⁴⁷⁸ Čl. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁴⁷⁹ KYSELA, Jan. *Právo na odpor a občanská neposlušnost*. s. 85.

⁴⁸⁰ KYSELA, Jan. Čl. 23: [Právo na odpor]. s. 535, marg. č. 42.

lze ostatně vzhledem k jeho přirozeněprávnímu charakteru realizovat i bez výslovného zakotvení).⁴⁸¹

Právo na odpor je tedy jakousi poslední pomyslnou pojistkou *ultima ratio* proti likvidaci demokracie a lidských práv, pokud všechny ostatní „vymahatelné“ pojistky selžou (zejména pojistka v podobě čl. 9 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, zakazující změny podstatných náležitostí demokratického právního státu).⁴⁸² K posouzení toho, zdali šlo o jednání v rámci výkonu práva na odpor, tedy dochází až *ex post*⁴⁸³ za předpokladu, že došlo k obnovení nebo zachování demokratického státu respektujícího lidská práva a svobody⁴⁸⁴.

Aby mohlo být právo na odpor uplatněno, resp. aby na (i protiprávní) jednání bylo zpětně nahlíženo jako na jednání konané v rámci práva na odpor, je zapotřebí kumulativního splnění dvou podmínek, a sice znemožnění činnosti ústavních orgánů a současně znemožnění použití zákonných prostředků⁴⁸⁵ (tzv. stav ústavní nouze⁴⁸⁶). Vymezením těchto podmínek je sledováno zamezení zneužití (či nadužití) tohoto práva a současně je tím určen jeho obranný charakter, jelikož právo na odpor má sloužit pouze k udržení nebo obnově demokratického řádu lidských práv a svobod⁴⁸⁷.

Znemožněním činnosti ústavních orgánů se rozumí nejen jejich faktický zánik (např. jejich zrušení)⁴⁸⁸, ale rovněž i situace, kdy tomuto orgánu je znemožněna jeho činnost, v jejímž důsledku se občané nemohou dovolat svých práv (např. pokud osoby realizující pravomoc tohoto orgánu nemohou tuto funkci vykonávat předpokládaným způsobem z důvodu hrozby perzekuce)⁴⁸⁹. Kysela dovozuje, že nemusí dojít ke znemožnění činnosti „všech“ ústavních orgánů k aktivaci práva na odpor, ale primárně znemožnění činnosti orgánů, jež mají ze své povahy za úkol ochranu řádu lidských práv a svobod.⁴⁹⁰

Zákonnými prostředky jsou myšleny takové prostředky, které jsou zákonem běžně poskytovány k ochraně práv (žaloby, opravné prostředky apod.)⁴⁹¹, přičemž jejich „účinné

⁴⁸¹ BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 3 a 13-14.

⁴⁸² Tamtéž. marg. č. 8.

⁴⁸³ Tamtéž. marg. č. 27-29.

⁴⁸⁴ Pro srovnání lze uvést příklady z naší minulosti legitimující činy vykonané v rámci odporu vůči nacistickému a komunistickému režimu, konkrétně zákon č. 115/1946 Sb., o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků, a zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

⁴⁸⁵ KYSELA, Jan. Čl. 23: [Právo na odpor]. s. 533, marg. č. 32.

⁴⁸⁶ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 217.

⁴⁸⁷ Tamtéž.

⁴⁸⁸ Tamtéž.

⁴⁸⁹ KYSELA, Jan. *Právo na odpor a občanská neposlušnost*. s. 93.

⁴⁹⁰ Tamtéž. s. 92.

⁴⁹¹ KYSELA, Jan. Čl. 23: [Právo na odpor]. s. 533, marg. č. 35.

použití“ znamená, že vyjma jejich formální existence musí mít občan faktickou možnost jejich prostřednictvím dosáhnout nápravy⁴⁹², jinak je tato podmínka pro výkon práva na odpor splněna.

K aktivaci práva na odpor rovněž nejsou dostačující jednotlivá porušení ústavně zaručených lidských práv a svobod.⁴⁹³ Musí se skutečně jednat o systematické odstraňování „demokratického řádu“, přičemž už samotné započetí činnosti směřující k tomuto odstranění je dostačující k aktivaci práva na odpor.⁴⁹⁴ Musí být ovšem splněna předchozí podmínka stavu ústavní nouze.

Právo na odpor lze tudíž směřovat proti komukoliv, kdo tento řád odstraňuje, ať se jedná o moc vnější (např. okupační síla) či vnitřní (např. vláda, bez ohledu na to, zdali její způsob získání moci byl legitimním či nikoliv).⁴⁹⁵ Toto právo vzhledem ke své povaze náleží pouze fyzickým osobám, konkrétně pouze občanům⁴⁹⁶ České republiky (užití termínu „občané“ ve spojení s čl. 42 odst. 1 LZPS). Toto právo lze spíše považovat za právo individuální (přestože někteří autoři vzhledem ke gramatickému výkladu vyvozují opak⁴⁹⁷), jelikož nelze vyloučit, že úspěšného uplatnění odporu může dosáhnout i jednatel, přestože tohoto žádaného cíle lze mnohem pravděpodobněji dosáhnout v rámci určité kolektivní akce.^{498 499}

Samostatnou otázkou je poté forma uplatněného odporu. Vzhledem ke skutečnosti, že realizací práva na odpor by mělo být dosaženo efektivní ochrany/obnovy demokratického řádu lidských práv a základních svobod, lze dovodit i oprávněnost užití násilí.⁵⁰⁰ I nadále však musí být forma odporu přiměřená způsobu „odstraňování demokratického řádu“, přičemž většina autorů pro kritérium přiměřenosti využívá paralelu „zcela zjevně nepřiměřeného útoku“ z institutu nutné obrany.^{501 502 503} Avšak jak poukazuje Kysela „[e]xistují přitom násilné prostředky zakázané „tvrdým jádrem“ mezinárodního práva lidských práv, mezi něž patří zákaz mučení, které nejsou ospravedlněny ani mimořádnou situací odporu“⁵⁰⁴. Ovšem jak bylo řečeno výše, k posouzení přiměřenosti odporu dojde až *ex post* v případě, že byl oprávněně

⁴⁹² BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 26.

⁴⁹³ KYSELA, Jan. Čl. 23: (Právo na odpor). s. 532, marg. č. 29.

⁴⁹⁴ BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 22 a 24.

⁴⁹⁵ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 217.

⁴⁹⁶ Což ovšem nijak nevylučuje, aby cizinci, jež se na odporu podíleli, byli později zpětně amnestováni ze strany zákonodárce. Srov. BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 35.

⁴⁹⁷ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 218.

⁴⁹⁸ BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 32.

⁴⁹⁹ KYSELA, Jan. Čl. 23 [Právo na odpor]. s. 531, marg. č. 27.

⁵⁰⁰ Tamtéž. s. 534, marg. č. 38.

⁵⁰¹ BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 27.

⁵⁰² PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2, Práva a svobody*. s. 217.

⁵⁰³ KYSELA, Jan. Čl. 23 [Právo na odpor]. s. 534, marg. č. 38.

⁵⁰⁴ Tamtéž.

uplatněný odpor úspěšný, přičemž ochráněný/obnovený demokratický řád si může nastavit vlastní kritéria přiměřenosti (lze poukázat kupříkladu na zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého jednání v odporu zůstalo protiprávním, pokud bylo vedeno „zjevně nepřiměřenými prostředky“⁵⁰⁵).

Od práva na odpor je nutno odlišit případy občanské neposlušnosti. Jedná se často o vědomé porušování právních předpisů, jež jsou subjektivně vnímány jako nespravedlivé (např. vědomé neplacení daní), nebo excesivní využívání práv s cílem paralyzovat fungování veřejné moci (např. nedávná iniciativa uskupení Zlatý špendlík s cílem zahltit hygienické stanice dotazy dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů⁵⁰⁶), přičemž účelem těchto jednání je ovlivnit veřejné mínění a donutit orgány veřejné moci ke změně postupu nebo k reakci na určitý problém.^{507 508} Rozdíl oproti právu na odpor tkví v tom, že akty občanské neposlušnosti se nedějí za stavu ústavní nouze, ale v rámci legitimního systému vůči jednotlivým subjektivně vnímaným nespravedlnostem, a tudíž mohou podléhat legitimním sankcím.⁵⁰⁹ V případech občanské neposlušnosti se tedy nelze dovolávat čl. 23 LZPS jako důvodu pro exkulpací tohoto jednání.⁵¹⁰

7.1. Právo na odpor a střelné zbraně

V diskusi o střelných zbraních se právo na odpor čas od času objeví, povětšinou však v pochybných souvislostech nebo na základě neuvážených závěrů. V minulosti se dokonce v některých kruzích přemýšlelo o zakotvení práva držet a nosit zbraň právě do čl. 23 LZPS za účelem naplnění práva na odpor⁵¹¹, čímž měla vzniknout jakási obdoba amerického II. dodatku (srov. bod 4.1.1.).

Střelné zbraně (zvláště ty palné), jsou jistě jedním z efektivních prostředků k ochraně demokratického řádu lidských práv a základních svobod, vzpomeňme jen na jejich důležitost

⁵⁰⁵ § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰⁶ ŠKODA, Jan. Ministerstvo podává trestní oznámení na Landovu iniciativu za sabotáž hygieniků. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 13. 11. 2021 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3399624-ministerstvo-podava-trestni-oznameni-na-landovu-iniciativu-za-sabotaz-hygieniku>.

⁵⁰⁷ KYSELA, Jan. Čl. 23 [Právo na odpor]. s. 535, marg. č. 43.

⁵⁰⁸ FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky. Díl 1, Základní pojmy a instituty, ústavní základy ČR*. 4. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 536. ISBN 80-210-3254-5.

⁵⁰⁹ BARTOŇ, Michal. Cit. d. marg. č. 44.

⁵¹⁰ KYSELA, Jan. Čl. 23 [Právo na odpor]. s. 535, marg. č. 43.

⁵¹¹ Např. Právo držet a nosit zbraň – ústavní zakotvení (ideální stav). In: *[D-FENS]* [online]. D-FENS, © 2017, 24. 1. 2016 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://novybodovsystem.cz/pravo-drzet-a-nosit-zbran-ustavni-zakotveni-idealni-stav/>.

např. v československém domácím odboji proti nacistickému režimu (a rovněž na související snahu nacistického režimu co nejvíce „vymýtit“ držení zbraní civilním obyvatelstvem, viz podkapitola 2.3.).

Nicméně v situaci, kdy dochází k aktivaci práva na odpor, tedy ke stavu ústavní nouze, se otázka užití střelných zbraní držených legálně či nelegálně stává poněkud bezpředmětnou, jelikož za tohoto stavu jsou občané legitimováni k použití všelikých prostředků (legálních či nelegálních) za účelem ochrany demokratického řádu, přičemž přiměřenost užití těchto prostředků, a tedy i jejich legálnost bude posuzována až *ex post* po úspěšném uplatnění odporu, jak bylo řečeno výše.

S užitím ilegálních střelných zbraní v rámci odporu částečně počítá i současná právní úprava. Nařízení č. 255/2021, na základě zmocnění § 17 odst. 2 Nadstavbového zákona č. 14/2021, totiž ve svém § 25 vymezuje výčet opatření, jež mají ochránit, utajit a zabránit zneužití informačních systémů a evidencí obsahujících informace o zbraních a jejich legálních držitelích. Těmito opatřeními je možno kupříkladu zvýšit stupeň utajení těchto informací, omezit provoz těchto systémů nebo v krajním případě je i fakticky zničit. Vláda může o provedení některého z těchto opatření rozhodnout za krizového stavu, a to formou usnesení.⁵¹²

V případě mimořádné situace, kdyby Česká republika byla ohrožena nepřátelskou vnější silou, mají tato opatření zabránit, aby se informace o legálních držitelích střelných zbraní a zbraních samotných nedostaly do rukou nepřítele, který bych jich tak mohl zneužít. Pokud by tedy např. došlo k okupaci České republiky cizí nepřátelskou armádou, právní řád předpokládá jakousi „ilegalizaci“ střelných zbraní prostřednictvím zničení evidencí a informačních systémů, aby bylo možno tyto zbraně užít k odporu proti okupačním silám.⁵¹³

Co se týče potenciálního zakotvení práva držet zbraň do čl. 23 LZPS, narážíme zde na obdobné komplikace jako v případě současného zakotvení zbraní na ústavní úrovni (srov. podkapitola 3.3.). Předně by se zde opět vyskytl problém v podobě výkladu pojmu „zbraň“, tedy záleželo by, k jakému pojetí zbraně by se zákonodárce přiklonil. Pokud by se zákonodárce přiklonil k trestněprávnímu pojetí zbraně jako v případě rozšíření čl. 6 odst. 4 LZPS, k žádnému výraznému zvýšení ochrany práv držitelů střelných zbraní by nedošlo (opět podkapitola 3.3.).

Avšak i v případě, že by se zákonodárce přiklonil ke správněprávnímu pojetí zbraně (srov. bod 1.1.1.), či by v rámci tohoto článku došlo k ještě explicitnějším zakotvení práva

⁵¹² BARTOŠEK, Jan. Cit. d. s. 243.

⁵¹³ Tamtéž.

držet střelnou zbraň k výkonu práva na odpor, byla by tato úprava byla spíše politickou proklamací než faktickým právem. Jak bylo řečeno výše, právo na odpor je právem přirozeným, kterého se nelze za běžného stavu domáhat, a tudíž je faktický význam a vymahatelnost práva držet zbraň za účelem práva na odpor poněkud kontradiktorní.

A rovněž jako v případě rozšíření čl. 6 odst. 4 LZPS, potenciální zakotvení práva držet zbraň k výkonu práva na odpor za účelem zamezení vlivu regulace Evropské unie by bylo s největší pravděpodobností neefektivní, jelikož toto „právo“ (odhlédneme-li od výše uvedené nevymahatelnosti) by se nestalo součástí tzv. materiálního jádra ve smyslu čl. 9 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a tedy by nebylo imunní vůči evropské regulaci (srov. podkapitola 3.3.).

Závěr

Cílem této práce bylo čtenáři poskytnout ucelený výklad problematiky vlastnictví (palných) zbraní a nakládání s nimi civilními osobami v kontextu ústavního práva, čehož bylo doufejme uspokojivě dosaženo.

Z výše uvedených závěrů lze důvodně předpokládat, že v příštích letech k rozsáhlejší změnám v české zbraňové regulaci s největší pravděpodobností nedojde. Výraznější zpřísnění požadavků k nabytí zbraní či způsobu nakládání s nimi se nejeví dostatečně proporcionálním, aby bylo shledáno konformním s ústavním pořádkem a jím zaručenými právy (zejména s vlastnickým právem). Současně tak nelze očekávat ani výraznější rozvolnění v této oblasti, jelikož by to představovalo ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti, které je stát povinen chránit, a rovněž tak vzhledem ke společenskému postoji k této věci.

Mnohem dynamičtějším dojmem působí rozvoj v oblasti práv a povinností stanovených Nadstavbovým zákonem č. 14/2021. Tento zákon je relativně mladým, a proto jeho praktické užití nabere konkrétní rozměry až postupem času. V důsledku eskalace konfliktu na Ukrajině však již nyní prokázal svou legitimitu, neboť tento konflikt ukázal, že mezinárodní bezpečnost není samozřejmostí a pro stát je v těchto vyhrocených situacích nesmírně důležité kvalifikovaně využít pomoc ozbrojených obyvatel.

Právní úpravu nakládání se zbraněmi v České republice lze oproti jiným právním úpravám rovnace vyspělých států bezpochyby považovat za jednu z nejlépe uchopených. Oproti např. analyzovaným USA poskytuje dostatečné záruky proti zneužití střelných zbraní, ať již v podobě „prověření“ nabyvatele zbraně či kategorizace druhů zbraní dle úrovně jejich „nebezpečnosti“, od níž se odvíjí odlišná úroveň jejich dostupnosti. Současně ale garantuje nabytí těchto zbraní po splnění zákonem vyžadovaných podmínek a uznává jejich užití k sebeobraně legitimním důvodem pro jejich nabytí a užití (oproti např. zmiňovanému Japonsku). Jak však již bylo řečeno, při komparaci s jinými státy je nutno vždy mít na paměti kulturní, sociologické, geografické i vývojové odlišnosti, jež se promítají nejen do právní úpravy konkrétního státu.

Téma nakládání se zbraněmi však bude naši společnost provázet neustále jako Pandořina skříňka, jež se otevře s každou, byť jen okrajově související událostí. Přestože obsah této práce může u (zbraním nakloněného) čtenáře vyvolat opatrný optimismus v tom smyslu, že současná právní regulace nakládání se zbraněmi bude zachována, nelze nikdy vyloučit, že se budoucnost vydá jiným směrem.

I v České republice se stále ozývají hlasy volající po vyšší regulaci či dokonce úplném zákazu zbraní, ať z důvodů odůvodněných či nikoliv. Je však vždy nutno vzít v úvahu nejen výše uvedené souvislosti vztahu ústavně zaručených práv a nakládání se zbraněmi civilními osobami, ale rovněž i praktickou zkušenost s těmito opatřeními. Kupříkladu stát Venezuela roku 2012 zakázal civilní držení zbraní z důvodu jejich podílu na násilné trestné činnosti⁵¹⁴, přesto však v průběhu následujících let došlo naopak k výraznému nárůstu tohoto druhu trestné činnosti⁵¹⁵. Opět je potřeba vzít v potaz výše uvedené aspekty při komparaci s jiným státem, avšak tyto údaje jsou přinejmenším zajímavé (dalo by se jízlivě poznamenat, že zákonodárci Venezuely se neřídili známou vědeckou zásadou „korelace neimplikuje kauzalitu“).

A přestože se to v některých kruzích může zdát jako dokola omílaná fráze, jež v dnešním světě již nemá relevanci, je dobré mít na paměti, že zbraně (zvláště ty palné) nejsou pouze nástrojem k odstranění bezprostředního nebezpečí, ale rovněž i potenciální nástroj v boji proti nesvobodě. Vůdce a říšský kancléř Adolf Hitler prohlásil, že největší chybou, jež by se mohlo Německo dopustit, je dovolit podmaněným národům/rasám vlastnit zbraně, jelikož historie ukazuje, že každý dobyvatel, jenž tento stav připustil, si přivodil vlastní pád.⁵¹⁶ Historická zkušenost i současná bezpečnostní situace ukazuje, že tento postoj zdaleka není ojedinělý, a to nejen v rámci „dobyvatelů“.

Proto je vhodné tuto práci zakončit citátem připisovaném britskému spisovateli Georgi Orwellovi, jež zní „*That rifle on the wall of the labourer's cottage or working class flat is the symbol of democracy. It is our job to see that it stays there.*“⁵¹⁷, neboli „Ta puška na zdi dělníkova domku nebo bytu pracující třídy je symbolem demokracie. Naším úkolem je dohlédnout na to, aby tam zůstala.“

⁵¹⁴ Venezuela bans private gun ownership. In: *BBC: News* [online]. London: BBC, © 2023, 1 June 2012 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-18288430>.

⁵¹⁵ Informe Anual de Violencia. In: *Observatorio Venezolano de Violencia* [online]. Caracas: Observatorio Venezolano de Violencia, © 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://observatoriodeviolencia.org.ve/informes/informe-anual-de-violencia/>.

⁵¹⁶ HITLER, Adolf, Norman CAMERON, R. H. STEVENS a H. R. TREVOR-ROPER. *Hitler's table talk, 1941-1944: his private conversations*. 3rd ed. New York City: Enigma Books, c2000, s. 425-426. ISBN 1-929631-05-7.

⁵¹⁷ "That rifle on the wall of the labourer's cottage or working class flat is the symbol of democracy. It is our job to see that it stays there." In: *Inspiringquotes.us* [online]. Inspiring Quotes, © 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://www.inspiringquotes.us/quotes/tBAC_MmOqeEFi.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BALÍK, Stanislav a Stanislav BALÍK. *Texty ke studiu světových právních dějin*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 317 s. ISBN 978-80-7380-511-1.

BARTOŠEK, Jan a Milena BAČKOVSKÁ. *Zbraně a střelivo*. Praha: C.H. Beck, 2021, 254 s. ISBN 978-80-7400-843-6.

BOHÁČKOVÁ, Libuše, Vlasta WINKELHÖFEROVÁ, Jan PÍCHA a Jan JISKRA. *Vějíř a meč: kapitoly z dějin japonské kultury*. Praha: Panorama, 1987, 389 s.

BURGESS, Michael. *Comparative federalism: theory and practice*. London: Routledge, 2006, 357 s. ISBN 0-415-36455-8.

CARTER, Gregg Lee. *Guns in American Society: An Encyclopedia of History, Politics, Culture, and the Law*. 2nd ed. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2012, 756 s. ISBN 978-0-313-38671-8.

ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018, 549 s. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-721-7.

DIAMOND, Jared M. (Jared Mason) a Zdeněk URBAN. *Osudy lidských společností: střelné zbraně, choroboplošné zárodky a popel v historii*. Praha: Columbus, 2000, 523 s. ISBN 80-7249-047-8.

FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky. Díl 1, Základní pojmy a instituty, ústavní základy ČR*. 4. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 556 s. ISBN 80-210-3254-5.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, 341 s. ISBN 978-80-7380-838-9.

GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEBEJK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 6. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022, 574 s. ISBN 978-80-7380-865-5.

HITLER, Adolf, Norman CAMERON, R. H. STEVENS a H. R. TREVOR-ROPER. *Hitler's table talk, 1941-1944: his private conversations*. 3rd ed. New York City: Enigma Books, c2000, 746 s. ISBN 1-929631-05-7.

HOLLERAN, Claire a Amanda CLARIDGE, ed. *A Companion to the City of Rome*. 101. Hoboken: John Wiley, 2018, 797 s. Blackwell Companions to the Ancient World Ser. ISBN 9781405198196.

IKEGAMI, Eiko. *The taming of the samurai: honorific individualism and the making of modern Japan*. 3rd printing. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1999, 428 s. ISBN 0-674-86809-9.

JELÍNEK, Jiří, Karel HASCH, Simona HERANOVÁ, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, 1040 s. ISBN 978-80-7502-576-0.

JEMELKA, Luboš. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 1028 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-7729.

- JIREČEK, Hermenegild. *Obnovené právo a zřízení zemské dědičného království Českého = Verneuerte Landes=Ordnung des Erb-königreichs Böhmen 1627*. Praha: nákladem F. Tempského, 1888, 596 s.
- JOHNSON, Paul a Jan ČULÍK. *Dějiny 20. století*. Praha: Rozmluvy, 1991, 846 s. ISBN 80-85336-07-3
- KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 539 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.
- KREUZ, Petr, Ivan MARTINOVSKÝ, Jana VOJTÍŠKOVÁ a Vladimír CINKE. *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny: (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. Praha: Scriptorium, 2007, 526 s. ISBN 978-80-86197-91-3.
- KUKLÍK, Jan a Radim SELTENREICH. *Dějiny angloamerického práva*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, 871 s. ISBN 978-80-87212-87-5.
- KYSELA, Jan. *Právo na odpor a občanskou neposlušnost*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Doplněk, 2006, 166 s. ISBN 80-723-9197-6.
- MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003, 673 s. ISBN 80-7201-433-1.
- MAREŠ, Miroslav a Daniel NOVÁK. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2019, 189 s. ISBN 978-80-7598-202-5.
- MASON, R. H. P., Petra MÜLLEROVÁ a J. G. (John Godwin) CAIGER. *Dějiny Japonska*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Fighters Publications, 2007, 410 s. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-86977-13-3.
- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1908. sv. 27.
- PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2., dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 2002, 1164 s. Zákony s poznámkami (Linde). ISBN 80-720-1391-2.
- PAVLÍČEK, Václav, Ján GRONSKÝ, Jiří HŘEBEJK, et al. *Ústavní právo a státověda. II. díl, Ústavní právo České republiky*. 3. vydání. Praha: Leges, 2020, 1160 s. ISBN 978-80-7502-468-8.
- PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 3276 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.
- REISCHAUER, Edwin O. (Edwin Oldfather), David LABUS, Jan SÝKORA, Alice KRAEMEROVÁ, Vladimír VIMR a Albert M. CRAIG. *Dějiny Japonska*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2000, 441 s. ISBN 80-7106-391-6.
- RESNICK, Ronald S. Private arms as the palladium of liberty: the meaning of the Second Amendment. *University of Detroit Mercy law review*. University of Detroit Mercy School of Law, 1999, 77(1), 1-50. ISSN 1058-4323.
- SANSOM, George Bailey. *A history of Japan: To 1334*. Reprinted. Folkestone (Kent): Dawson, 1978, 500 s. ISBN 0-7129-0808-0.
- SANSOM, George Bailey. *A history of Japan: 1334-1615*. Reprinted. Folkestone (Kent): Dawson, 1978, 442 s. ISBN 0-7129-0809-9.

SANSOM, George Bailey. *A history of Japan: 1615-1867*. Reprinted. Folkestone (Kent): Dawson, 1978, 258 s. ISBN 0-7129-0810-2.

ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. *Trestní právo hmotné*. 9. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2022, 1200 s. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020, 1624 s. ISBN 978-80-7598-656-6.

TERYNGEL, Jiří a Přemysl LIŠKA. *Zbraně, střelivo a právo*. Praha: Orac, 2000, 199 s. ISBN 80-86199-21-5.

TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Praha: C.H. Beck, 2014, 372 s. ISBN 978-80-7400-483-4.

VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986, 603 s.

VOLOKH, Eugene. The Commonplace Second Amendment. *New York University Law Review*. 1998, June 1998, **73**(3), 793-821.

WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 906 s. Komentáře (Wolters Kluwer ČR) ISBN 978-80-7357-750-6.

WINKLER, Adam. *Gunfight: The Battle Over the Right to Bear Arms in America*. New York: W. W. Norton & Company, 2011, 384 s. ISBN 978-0-393-08229-6.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 5. vydání, 4. vydání ve Vydavatelství Aleš Čeněk. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. 305 s. ISBN 978-80-7380-822-8.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

ENGLISH, William. *2021 National Firearms Survey* [online]. Washington, D.C., 2021, s. 7, 17 [cit. 2023-02-22]. Georgetown McDonough School of Business Research Paper No. 3887145. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3887145. Průzkum. McDonough School of Business, Georgetown University.

HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2021. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzr&tocid=nnptembsgfpwk232ge4texzr>.

LAW LIBRARY OF CONGRESS, U.S., Global Legal Research Directorate. *Firearms-Control Legislation and Policy* [online]. Washington, D.C.: The Law Library of Congress, Global Legal Research Center, 2013, 241 s. [cit. 2023-02-11]. LL File No. 2013-008781, LRA-D-PUB-000066. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/2013417226/>.

MAN, Vratislav. Ústavní právo občanů České republiky nabývat, držet a nosit zbraně a střelivo - ano či ne?. *Právo a bezpečnost* [online]. 2018, 31.12.2018, **2018**(3), 84-92 [cit. 2023-03-01]. ISSN 2336-5323. Dostupné z: https://5322ff71c9.clvaw-cdnwnd.com/5e1f67eaeafa2406e3efeefd75ef8b58/200000001-d9f46daebc/Pravo_a_bezpecnost_3-2018.pdf?ph=5322ff71c9.

SEVERIN Z KAPÍ HORY, Pavel. Zřízení o ručnicích. In: *Vokabulář webový: webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., oddělení vývoje jazyka., © 2006–2020, 1524, s. 1r [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edice/d47e439c-fdb0-4653-9ce2-3a0ae8c584dc/plny-text/s-aparatem/folio/1r#>.

SHUFRO, Cathy. A Brief History of Guns in the U.S.: How to explain Americans' astonishing personal arsenal? Start with politics, fear, and marketing. *Hopkins Bloomberg Public Health* [online]. October 13, 2021, 2021(Fall/Winter) [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://magazine.jhsph.edu/2021/brief-history-guns-us>.

ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace)* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzsfzwwexzs gaydsxzugbpxazrsg44q>.

WEBSTER, Daniel, Cassandra CRIFASI, Jon VERNICK a Alexander MCCOURT. *CONCEALED CARRY OF FIREARMS: Facts vs. Fiction* [online]. Baltimore, 2017, s. 1 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/johns-hopkins-center-for-gun-violence-prevention-and-policy/_archive-2019/_pdfs/concealed-carry-of-firearms.pdf. Studie. The Johns Hopkins Center for Gun Policy and Research, Bloomberg American Health Initiative.

Návrh zákona o municích. In: *ODok: Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJRBKZ3O/>.

Návrh zákona o zbraních a střelivu. In: *ODok: Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2023 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJRBT5UB/>.

Obecný zákoník říšský a Věstník vládní pro císařství rakouské =: Allgemeines Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt für das Kaiserthum Oesterreich. Vídeň: Císařsko-královská dvorská a státní tiskárna, 20. listopadu 1852, 1852(67). Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2dfcac10-ff28-11ea-b636-005056825209>.

One in Five American Households Purchased a Gun During the Pandemic. In: *NORC at the University of Chicago* [online]. Chicago, 2022, March 24, 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.norc.org/NewsEventsPublications/PressReleases/Pages/one-in-five-american-households-purchased-a-gun-during-the-pandemic.aspx>.

Sněmovní tisk 1021: Novela ústav. z. o bezpečnosti České republiky. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Digitální repozitář* [online]. Praha: Parlament České republiky, © 1995-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=1021>.

Sněmovní tisk č. 895, Novela ústav. z. – Listina základních práv a svobod. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Digitální repozitář* [online]. Praha: Parlament České republiky, © 1995-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=895>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Císařský patent č. 946/1811 Sb.z.s., Obecný zákoník občanský.

Císařský patent č. 223/1852 ř.z., týkající se ustanovení o výrobě zbraní a munice, o obchodu s nimi a jich držení, jakož i o nošení zbraně (zbrojní patent).

Zákon č. 142/1867 ř.z., o obecných právech občanů státních v královstvích a zemích v radě říšské zastoupených.

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě.

Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.

Zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky.

Zákon č. 81/1938 Sb., o zbraních a střelivu.

Zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu.

Nařízení č. 174/1938 Sb., o zákazu a zastavení oprávnění držeti nebo nositi zbraně a střelivo a zákazu držeti výbušiny.

Nařízení č. 176/1938 Sb., Nariadenie Krajinského prezidenta v Bratislave o zákaze a zastavení oprávnenia držať alebo nosiť zbrane a strelivo a zákaze držať výbušniny.

Výnos Vůdce a říšského kancléře č. RP06/39, o Protektorátu Čechy a Morava.

Nařízení č. RP09/39, k výnosu Vůdce a říšského kancléře o Protektorátu Čechy a Morava.

Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě č. RP20/39, o držení zbraní v území Protektorátu Čechy a Morava.

Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě č. RP14/40, kterým se mění nařízení ze dne 1. srpna 1939 o držení zbraní na území Protektorátu Čechy a Morava.

Ústavní dekret prezidenta republiky č. 11/1944 Sb., o obnově právního pořádku.

Dekret č. 12/1945 Sb., prezidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa.

Zákon č. 115/1946 Sb., o právnosti jednání souvisících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků.

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky.

Zákon č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

Zákon č. 86/1950 Sb., Trestný zákon.

Vyhláška č. 365/1953 Ú.l., kterou se vydávají podrobnější předpisy k provedení zákona o zbraních a střelivu.

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění do 29. listopadu 1989.

Vyhláška č. 124/1961 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

Zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 49/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

Sdělení č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Ústavního zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění do 29. ledna 2021.

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 94/2003 Sb.m.s., o přijetí Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 76/2013 Sb.m.s., o Protokolu proti nedovolené výrobě střelných zbraní, jejich součástí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

Sdělení č. 36/2015 Sb.m.s., o sjednání Smlouvy o obchodu se zbraněmi.

Zákon č. 206/2015 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi a o změně některých zákonů (zákon o pyrotechnice), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 13/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

Narižení vlády č. 255/2021 Sb., o provedení zákona o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

4. Seznam použitých mezinárodních a evropských právních předpisů a právních dokumentů

Směrnice Rady ze dne 18. června 1991 o kontrole nabývání a držení zbraní (91/477/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní (kodifikované znění).

Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. New York: UNITED NATIONS, [2001]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/salw/programme-of-action/>.

International Instrument to Enable States to Identify and Trace, in a Timely and Reliable Manner, Illicit Small Arms and Light Weapons. New York: UNITED NATIONS, [2005]. Dostupné z: https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2020/02/ITI_English.pdf.

Usnesení č. DE01/48: Všeobecná deklarace lidských práv. In: *[Systém ASPI]* [online]. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, © 2023, 10. 12. 1948 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/16846/1/2/usneseni-c-de01-48-vseobecna-deklarace-lidskych-prav?vtextu=v%C5%A1eobecn%C3%A1%20deklarace>.

Listina základních práv Evropské unie. In: *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>.

AAP-06 (2021): SLOVNÍK NATO S TERMÍNY A DEFINICEMI (ANGLICKY A FRANCOUZSKY). Praha: Úřad pro standardizaci NATO, 2022. Dostupné z: <https://oos.army.cz/sites/oos.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/aap-06-2021-cze.pdf>.

5. Seznam použitých zahraničních právních předpisů

JAPONSKO. 銃砲刀剣類所持等取締法: (昭和三十三年法律第六号) [Zákon o kontrole držení střelných zbraní a mečů (č. 6 z roku 1958)]. 1958, číslo 6. Dostupné z: <https://elaws.e-gov.go.jp/document?lawid=333AC0000000006>.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA. Offensive Weapons Act 2019. In: *UK Public General Acts*. London: Parliament of the United Kingdom, 2019, ročník 2019, c. 17. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/17/contents/enacted>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. An Act to provide for the taxation of manufacturers, importers, and dealers in certain firearms and machine guns, to tax the sale or other disposal of such weapons, and to restrict importation and regulate interstate transportation thereof. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1934, ročník 48, částka 1236, Pub. L. 73–474. Dostupné z: <https://govtrackus.s3.amazonaws.com/legislink/pdf/stat/48/STATUTE-48-Pg1236.pdf>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. An Act to assist State and local governments in reducing the incidence of crime, to increase the effectiveness, fairness, and coordination of law enforcement and criminal justice systems at all levels of government, and for other purposes. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1968, ročník 82, částka 197, Pub. L. 90-351. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-82/STATUTE-82-Pg197>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Gun Control Act of 1968 (GCA): An Act to amend title 18, United States Code, to provide for better control of the interstate traffic in firearms. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1968, ročník 82, částka 1213, Pub. L. 90-618. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-82/STATUTE-82-Pg1213-2>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Firearms Owners' Protection Act. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1986, ročník 100, částka 449, Pub. L. 99-308. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-100/STATUTE-100-Pg449>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Brady Handgun Violence Prevention Act. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1993, ročník 107, částka 1536, Pub. L. 103-159. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-107/STATUTE-107-Pg1536>.

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. Crime Control Act of 1990. In: *United States Statutes at Large*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office, 1990, ročník 104, částka 4789, Pub. L. 101-647. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/details/STATUTE-104/STATUTE-104-Pg4789>.

6. Seznam použitých důvodových zpráv

Důvodová zpráva k zákonu č. 288/1995 Sb. o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních).

Důvodová zpráva k zákonu č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních).

Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu č. 295/2021 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu č. 13/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 14/2021 Sb., o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky.

7. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

Nález Ústavního soudu ze dne 12. března 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01.

Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn. Pl. ÚS 2/02.

Nález Ústavního soudu ze dne 17. června 2004, sp. zn. I. ÚS 642/03.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. Tpjn 303/2008.

Nález Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10.

Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11-2.

Nález Ústavního soudu ze dne 1. října 2019, sp. zn. Pl. ÚS 5/19.

8. Seznam použité evropské a zahraniční judikatury

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu): Česká republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie. In: *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 03. 12. 2019 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1675076787957&uri=CELEX%3A62017CJ0482>.

WAITE, Morrison Remick a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. United States v. Cruikshank. In: *U.S. Reports* [online]. [1875], částka 92, s. 542, 553 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep092542/>.

WOODS, William Burnham a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. U.S. Presser v. Illinois. In: *U.S. Reports* [online]. 1886, částka 116, s. 253, 257. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep116252/>.

MCREYNOLDS, James Clark a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. United States v. Miller. In: *U.S. Reports* [online]. 1939, částka 307, s. 174-183 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep307174/>.

SCALIA, Antonin a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. District of Columbia v. Heller. In: *U.S. Reports* [online]. 2008, částka 554, s. 572-723 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep554570/>.

ALITO, Samuel A. a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. McDonald v. Chicago. In: *U.S. Reports* [online]. 2010, částka 561, s. 742-944. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/usrep561742/>.

KAGAN, Elena a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *Voisine v. United States*. In: *U.S. Reports* [online]. 2016, částka 579, s. 686-716. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/preliminaryprint/579US2PP_Web.pdf.

SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *Caetano v. Massachusetts*. In: *U.S. Reports* [online]. 2016, částka 577, s. 411-422 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.supremecourt.gov/opinions/preliminaryprint/577US2PP.pdf>.

THOMAS, Clarence a SUPREME COURT OF THE UNITED STATES. *New York State Rifle & Pistol Association, Inc. v. Bruen*. In: *U.S. Reports* [online]. 2022, částka

597. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/20-843_new_m648.pdf.

9. Seznam použitých statistik dostupných na internetu

CRZ: Statistika. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/crz-statistika.aspx>.

Poskytnutí informace - statistické údaje o počtu zbraní, zbrojních průkazů, zbraňová amnestie. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023, 20. prosince 2021 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informace-statisticke-udaje-o-poctu-zbrani-zbrojnich-prukazu-zbranova-amnestie.aspx>.

Crime in the U.S. 2009: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2009] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2009>.

Crime in the U.S. 2010: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2010] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2010/crime-in-the-u.s.-2010/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2011: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2011] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2011/crime-in-the-u.s.-2011/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2012: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2012] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2012/crime-in-the-u.s.-2012/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2013: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2013] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2013/crime-in-the-u.s.-2013/violent-crime/violent-crime-topic-page/violentcrimemain_final.

Crime in the U.S. 2014: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2014] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2014/crime-in-the-u.s.-2014/offenses-known-to-law-enforcement/violent-crime/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2015: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2015] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2015/crime-in-the-u.s.-2015/offenses-known-to-law-enforcement/violent-crime/violentcrimemain_final.

Crime in the U.S. 2016: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2016] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2016/crime-in-the-u.s.-2016/topic-pages/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2017: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2017] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2017/crime-in-the-u.s.-2017/topic-pages/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2018: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2018] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2018/crime-in-the-u.s.-2018/topic-pages/violent-crime>.

Crime in the U.S. 2019: Violent Crime. In: *Federal Bureau of Investigation: The Uniform Crime Reporting (UCR)* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2019] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/violent-crime>.

Active Shooter Incidents 20-Year Review, 2000-2019. In: *Federal Bureau of Investigation: Documents* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, May 2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/active-shooter-incidents-20-year-review-2000-2019-060121.pdf/view>.

Murders in US very concentrated: 54% of US counties in 2014 had zero murders, 2% of counties have 51% of the murders. In: *Crime Prevention Research Center* [online]. Crime Prevention Research Center, © 2023, Apr 25, 2017 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://crimeresearch.org/2017/04/number-murders-county-54-us-counties-2014-zero-murders-69-1-murder/>.

Concealed Carry States 2023. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/concealed-carry-states>.

Open Carry States 2023. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/open-carry-states>.

Wyoming Population 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/states/wyoming-population>.

Montana Population 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/states/montana-population>.

Gun Ownership by State 2023. In: *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, © 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/gun-ownership-by-state>.

統計2-37 許可を受けた銃砲刀剣類の数の推移（平成19～23年） [Statistika 2-37: Vývoj počtu střelných zbraní a mečů s licenci, 2007-2011]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <http://www.npa.go.jp/hakusyo/h24/toukei/01/2-37.xls>.

統計2-20 許可を受けた銃砲刀剣類の数の推移（平成24～28年） [Statistika 2-20: Vývoj počtu střelných zbraní a mečů s licenci, 2012-2016]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.npa.go.jp/hakusyo/h29/toukei/02/20.xlsx>.

令和 4 年の犯罪情勢 [Stav kriminality v roce 2022]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023, únor 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.npa.go.jp/publications/statistics/crime/r4_report.pdf.

日本の銃器情勢: (令和 3 年版) [Situační se střelnými zbraněmi v Japonsku (vydání 2021)]. In: *NPA: National Police Agency* [online]. Tokio: National Police Agency, © 2023 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.npa.go.jp/bureau/sosikihanzai/yakubutu/jyuki/jyuki/jousei/juu_kizyousei.pdf.

Informe Anual de Violencia. In: *Observatorio Venezolano de Violencia* [online]. Caracas: Observatorio Venezolano de Violencia, © 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://observatoriodeviolencia.org.ve/informes/informe-anual-de-violencia/>.

10. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s Mgr. Davidem Labusem, Ph.D. dne 3. února 2023.

BARTONÍČEK, Radek a Martin BIBEN. Chovanec upravil kritizovaný návrh o držení zbraní. Na změně ústavy ale trvá. In: *Aktualně.cz* [online]. Praha: Economia, © 1999 - 2023, 20. 1. 2017 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministr-chovanec-upravil-kritizovany-navrh-na-drzeni-zbrani/r~49f13bc0de6611e68ea50025900fea04/>.

BRUNN, Miloslav. Společná výzva střelcům a majitelům legálních zbraní v České republice. In: *LEX: SDRUŽENÍ NA OCHRANU PRÁV MAJITELŮ ZBRANÍ* [online]. Praha: LEX, 2. duben 2017 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/2708-spolecna-vyzva-strelcum-a-majitelum-legalnich-zbrani-v-ceske-republice>.

GAWRON, Tomáš. NYSRPA v. Bruen (II): Druhý dodatek Ústavy USA neumožňuje přijímání restrikcí s odkazem na jejich účelnost. In: *ZBROJNICE.COM: Praktické, právní, kulturní a společenské aspekty civilního držení zbraní*. [online]. 31/08/2022 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2022/08/31/nysrpa-v-bruen-ii-druhy-dodatek-ustavy-usa-neumoznuje-prijimani-restrikcii-s-odkazem-na-jejich-ucelnost/>.

GAWRON, Tomáš. Původ zbraní použitých teroristy v Evropské unii. In: *ZBROJNICE.COM: Praktické, právní, kulturní a společenské aspekty civilního držení zbraní*. [online]. 25/09/2018 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2018/09/25/puvod-zbrani-pouzitych-teroristy-v-evropske-unii/>.

GAWRON, Tomáš. Venezuela: šest let po zákazu civilního držení zbraní nejvyšší vražednost na světě. In: *ZBROJNICE.COM: Praktické, právní, kulturní a společenské aspekty civilního držení zbraní*. [online]. 01/01/2019 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2019/01/01/venezuela-sest-let-po-zakazu-civilniho-drzeni-zbrani-nejvyssi-vrazednost-na-svete/>.

CHOVANEK, Milan. Prohlášení ministra vnitra. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prohlaseni-ministra-vnitra-492455.aspx>.

LESKOVÁ, Ivana. Střelec v ostravské nemocnici zabil šest lidí. Policie ho našla, je po smrti. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 10. prosince 2019 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/strelba-ostrava-nemocnice-policie-zasah.A191210_081440_ostrava-zpravy_klu.

NOVÁKOVÁ, Lucie. Česko podalo k Soudnímu dvoru EU žalobu na neplatnost směrnice o kontrole zbraní. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-podalo-k-soudnimu-dvoru-eu-zalobu-na-neplatnost-smernice-o-kontrole-zbrani.aspx>.

NOVÁKOVÁ, Lucie. Přehled možných dopadů revize evropské směrnice o zbraních. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prehled-moznych-dopadu-revize-evropske-smernice-o-zbranich.aspx>.

PIERCE, John. Why 'Open Carry' Gun Laws Work. *U.S. News & World Report* [online]. New York: U.S. News & World Report, © 2023, April 15, 2010 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.usnews.com/opinion/articles/2010/04/15/why-open-carry-gun-laws-work>.

SOBOLA, Ondřej. Pět let od teroristických útoků v Paříži jsou islamisté stále hrozbou, naposledy zabíjeli ve Vídni. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 13. 11. 2020 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3224836-pet-let-od-teroristickyh-utoku-v-parizi-jsou-islamiste-stale-hrozbou-naposledy>.

ŠKODA, Jan. Ministerstvo podává trestní oznámení na Landovu iniciativu za sabotáž hygieniků. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 13. 11. 2021 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3399624-ministerstvo-podava-trestni-oznameni-na-landovu-iniciativu-za-sabotaz-hygieniku>.

TŘEČEK, Čeněk. Cizinec vyvraždil rodinu na oslavě nelegálně drženou zbraní. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 9. března 2009 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/cizinec-yyvrazdil-rodinu-na-oslave-nelegalne-drzenou-zbrani.A090309_111933_krimi_cen.

VÁLKOVÁ, Hana a Čeněk TŘEČEK. Do restaurace vzal střelec své legální zbraně, zjistila policie. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, © 1999–2023, 26. února 2015 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vrah-mel-v-restauraci-druzba-v-uherskem-brode-dve-zbrane.A150225_131423_zlin-zpravy_ras.

WASSON, Donald L. Sulla's March on Rome. In: *World History Encyclopedia* [online]. Godalming: World History Publishing, 2023, 16 January 2023 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/2146/sullas-march-on-rome/>.

Arizona Gun Laws: Top 10 Questions Answered. In: Shouse Arizona Law Group: Phoenix Arizona Criminal Defense Lawyers [online]. Phoenix: Shouse Law Group, ©2023, April 16, 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.shouselaw.com/az/defense/laws/gun-laws/>.

47. Firearms And Swords Control Law. In: 内閣府 [Úřad vlády] [online]. Tokio: Cabinet Office, Government of Japan, [© 2023] [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www8.cao.go.jp/kisei-kaikaku/oto/otodb/english/houseido/hou/lh_05050.html.

ARIZONA WEAPONS AND FIREARMS LAWS FAQs. In: *City of Phoenix* [online]. Phoenix: City of Phoenix, © 2023 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.phoenix.gov/policesite/Documents/088411.pdf#search=ARIZONA%20WEAPONS%20AND%20FIREARMS%20LAWS%20FAQs>.

A Brief History of Concealed Carry in the United States. In: *CARRY IT RIGHT* [online]. 12/30/2022 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.carryitright.com/a-brief-history-of-concealed-carry-in-the-united-states>.

Best States for Gun Owners (2020). In: *GUNS & AMMO* [online]. Outdoor Sportsman Group, © 2023 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.gunsandammo.com/editorial/best-states-for-gun-owners/369075>.

Concealed Carry in California. In: *Giffords* [online]. San Francisco: Giffords Law Center to Prevent Gun Violence, © 2023, January 5, 2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://giffords.org/lawcenter/state-laws/concealed-carry-in-california/>.

DOKUMENTY - ZBRANĚ, STŘELIVO A MUNICE: Zkoušky odborné způsobilosti. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023, 19. března 2021 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkousky-odborne-zpusobilosti.aspx>.

Federal Bureau of Investigation: Crime Data Explorer [online]. Clarksburg: FBI Uniform Crime Reporting Program [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://cde.ucr.cjis.gov/LATEST/webapp/#/pages/explorer/crime/crime-trend>.

Frequently Asked Questions. In: *STATE OF CALIFORNIA DEPARTMENT OF JUSTICE: OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL* [online]. Sacramento: DOJ, © 2023, [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://oag.ca.gov/firearms/faqs>.

History of Concealed Guns. In: *ProCon.org: Reliable. Nonpartisan. Empowering.* [online]. Chicago: Encyclopaedia Britannica, © 2023, 6/23/2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://concealedguns.procon.org/history-of-concealed-guns/>.

How Many Guns are in the US? (2023). In: *American Gun Facts* [online]. American Gun Facts, © 2023, January 16, 2023 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://americangunfacts.com/gun-ownership-statistics/>.

Chovanec trvá na ústavním právu držet zbraň. Odvolává se na zdravý rozum. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Praha: Česká televize, © 1996–2021, 22. 1. 2017 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2020781-zakotvit-pravo-drzet-zbran-dava-podle-chovance-zdravy-rozum-od-navrhu-neustoupi>.

Law Enforcement Officers Killed and Assaulted (LEOKA) Data Collection: Definitions and Examples. In: *Federal Bureau of Investigation: 2019 Law Enforcement Officers Killed & Assaulted* [online]. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, [2019] [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://ucr.fbi.gov/leoka/2019/resource-pages/definitions>.

Milan Chovanec: právo občanů držet zbraň by mělo být ukotveno v ústavě. In: *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/milan-chovanec-pravo-obcanu-drzet-zbran-by-melo-byt-ukotveno-v-ustave.aspx>.

National Firearms Act. In: *ATF: Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives* [online]. Washington, D.C.: [Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives], [© 2023], April 7, 2020 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.atf.gov/rules-and-regulations/national-firearms-act>.

NOVÁ PETICE: Za zachování práv bezúhonných českých občanů v oblasti legálních zbraní. In: *LIGA LIBE* [online]. Praha: LIGA LIBE, © 2023, 18. ledna 2018 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://ligalibe.cz/ke-stazeni/nova-petice/>.

Ochrana měkkých cílů. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2023 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

Overview of Key California Firearms Laws. In: *STATE OF CALIFORNIA DEPARTMENT OF JUSTICE: OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL* [online]. Sacramento: DOJ, © 2023, 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.oag.ca.gov/ogvp/overview-firearm-law>.

Právo držet a nosit zbraň – ústavní zakotvení (ideální stav). In: *[D-FENS]* [online]. D-FENS, © 2017, 24. 1. 2016 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://novybodovysystem.cz/pravo-drzet-a-nosit-zbran-ustavni-zakotveni-idealni-stav/>.

Regulace zbraní dostala v Bruselu zelenou, ODS nesouhlasí. In: *ODS* [online]. Praha: Občanská demokratická strana, © 1991–2023, 26. ledna 2017 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/13065-regulace-zbrani-dostala-v-bruselu-zelenou-ods-nesouhlasi>.

Second Lateran Council – 1139 A.D.: Council Fathers - 1139 A.D. In: *PAPAL ENCYCLICALS ONLINE: Your guide to online Papal and other official documents of the Catholic Church* [online]. © 2000-2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.papalencyclicals.net/councils/ecum10.htm>.

"That rifle on the wall of the labourer's cottage or working class flat is the symbol of democracy. It is our job to see that it stays there." In: *Inspiringquotes.us* [online]. Inspiring Quotes, © 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://www.inspiringquotes.us/quotes/tBAc_MmOqeEFi.

The Bill of Rights: A Transcription. In: *National Archives: America's Founding Documents* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/bill-of-rights-transcript>.

U.S. Interactive News Map: United States. *Liveuamap.com* [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://usa.liveuamap.com/>.

„ÚSTAVNÍ DODATEK“ NA OBRANU SE ZBRANÍ JIŽ V ÚČINNOSTI! In: *LIGA LIBE* [online]. Praha: LIGA LIBE, © 2023, 30. září 2021 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://ligalibe.cz/2021/09/30/ustavni-dodatek-na-obranu-se-zbrani-jiz-v-ucinnosti/>.

Venezuela bans private gun ownership. In: *BBC: News* [online]. London: BBC, © 2023, 1 June 2012 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-18288430>.

Zemřel japonský expremiér Šinzó Abe. Stal se terčem atentátu. In: *Česká televize: Čt24* [online]. Česká televize, ©1996-2021, 8. 7. 2022 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3513975-na-japonskeho-expremiera-byl-spachan-atentat-pisi-tamni-media>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Rozhodnutí Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva č. 91-02412-06 ze dne 7. března 2006.

51

ČESKÝ ÚŘAD PRO ZKOUŠENÍ ZBRANÍ A STŘELIVA
Jilmová 759/12, 130 00 Praha 3, IČ : 70844844

Čj.: 1200-Pa/113/03/06
V Praze dne: 7.3.2006

ROZHODNUTÍ č. 91 – 02412 – 06

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (dále jen „úřad“) na základě Vaší žádosti ze dne 23.1.2006 vedené pod č.j. 91-02412-06 podle § 71 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, § 3 odst. 3 a § 74 odst. 7 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních) v platném znění, § 17 odst. 3 písm. e) zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů v platném znění a § 3 odst. 2 vyhlášky č. 369/2002 Sb., kterou se stanoví postup Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva při zařazování typu zbraně nebo střeliva do kategorie

rozhodl o zařazení

typu zbraně: elektrický paralyzér s vystřelovacími kontakty
model: AIR TASER 34000, TASER International, USA
odvozené varianty: TASER M 26 EMD, TASER X 26 EMD

do zbraní kategorie A

Odůvodnění

Na základě výsledků provedených odborných činností úřadem bylo rozhodnuto, že předložený typ zbraně splňuje požadavky stanovené v § 4 písm. a) bod 3. zákona o zbraních. Jedná se o zbraň ve smyslu zákona o zbraních, neboť svým vzhledem a konstrukcí je vyrobena tak, že má utajený účel. Princip činnosti elektrického paralyzéro v těle paralyzéro za použití náplně stlačeného dusíku, která se aktivuje prachovou složi zažehnutou odporovým kontaktem. Konstrukce zbraně je kombinací plynové zbraně a expanzního přístroje v hlavici s elektronickým zařízením v těle paralyzéro. Utajení účelu zbraně je dále dáno zakrytím hlavní v přední části hlavice paralyzéro. Proto bylo rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat do 15 dnů ode dne jeho oznámení u Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky podáním učiněným u úřadu.

Doručí se: MVČR, PPČR,
účastník řízení

Ing. Zdeněk Štěpánek
předseda úřadu

Ústavněprávní otázky vlastnictví zbraní se zaměřením na Českou republiku

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vlastnictví zbraní a nakládání s nimi civilními osobami v kontextu ústavního práva s cílem představit čtenáři komplexní podklad pro pochopení jednotlivých institutů s tímto tématem spojených. Primárním zaměřením této práce je oblast nakládání s palnými zbraněmi jakožto ústředního bodu společenské debaty o této problematice.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol, z nichž každá se věnuje jinému systematickému celku. Kapitola první se věnuje vymezení pojmu „zbraň“ prostřednictvím komparace pojetí tohoto pojmu napříč jednotlivými odvětvími práva a provedení rozdělení jednotlivých druhů zbraní na základě jejich dílčích charakteristik.

Druhá kapitola provede čtenáře napříč historií právní úpravy nakládání se zbraněmi na našem území, jež se promítla do současného právního pojetí zbraní v České republice. V návaznosti na ni popisuje třetí kapitola současnou právní úpravu nakládání se zbraněmi civilními osobami v České republice, zvláště ve světle událostí posledních dvou dekad. V samostatné podkapitole je věnována pozornost nedávnému zakotvení zbraní do ústavního pořádku České republiky.

Ve čtvrté kapitole je provedeno srovnání zahraničních právních úprav v oblasti nakládání se zbraněmi, konkrétně Spojených států amerických a Japonska, včetně popisu historického vývoje v této oblasti, souvisejících institutů a statistických dat s tím spojených.

Pátou kapitolou je vysvětlen institut vlastnictví, jeho obsah, rozměr a limitace, a následně jsou tyto aspekty aplikovány na vlastnictví zbraní, včetně představení možností omezení nakládání se zbraněmi v rámci běžných zákonů.

Obdobný postup je proveden v kapitole šesté, která objasňuje rámec oprávnění užití zbraní ve výjimečných situacích, které umožňují beztrestné užití násilí, včetně nového institutu v podobě stanovených záloh státu. Zvláštnímu druhu těchto situací, výkonu práva na odpor, se věnuje závěrečná sedmá kapitola.

Klíčová slova: zbraň, palná zbraň, vlastnictví, ústavní právo

Constitutional law questions of weapons ownership with a focus on the Czech Republic

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of ownership and disposal of weapons by civilians in the context of constitutional law with the aim of presenting the reader with a complex basis for understanding the individual institutes related to this topic. The primary focus of this thesis is the area of firearms disposal as a central point of the social debate on this issue.

The thesis is divided into seven chapters, each of which is devoted to a different systematic unit. The first chapter is devoted to the definition of the term "weapon" by comparing the concept of this term across different branches of law and making a division of different types of weapons based on their partial characteristics.

The second chapter will take the reader through the history of the legal regulation of weapons in our territory, which has been reflected in the current legal concept of weapons in the Czech Republic. Following this, the third chapter describes the current legal regulation of the handling of weapons by civilians in the Czech Republic, especially considering the events of the last two decades. In a separate subchapter, attention is paid to the recent incorporation of weapons into the constitutional order of the Czech Republic.

In the fourth chapter, a comparison is made of foreign legislation in the field of weapons management, namely the United States of America and Japan, including a description of the historical development in this area, related institutions and statistical data related to it.

The fifth chapter explains the institute of ownership, its content, scope and limitations, and subsequently applies these aspects to the ownership of weapons, including an introduction to the possibilities of limiting the disposal of weapons within the framework of ordinary laws.

A similar approach is taken in chapter six, which clarifies the framework for authorizing the use of arms in exceptional situations that allow the use of violence with impunity, including the new institution of specified advances by the state. A particular type of these situations, the exercise of the right to resist, is the subject of the final chapter seven.

Keywords: weapon, firearm, ownership, constitutional law